

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

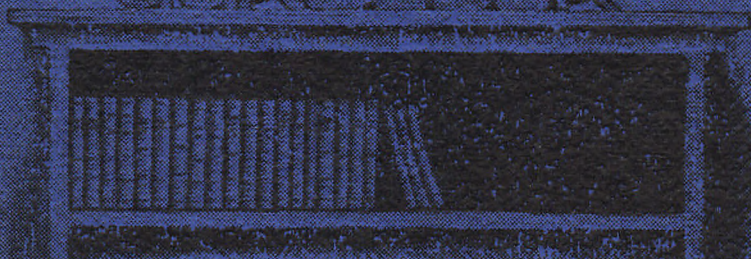
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NISSUMSKE

CORNER

NISSUMSKE AARBØGER

1941

UDGIVET AF
NØRRE NISSUM SEMINARIUMS
ELEVFORENING

UNDER REDAKTION AF
HARALD BERG

M. CHRISTENSENS BOGTRYKKERI
STRUER 1942

INDHOLD

1. Ogsaa en Jubilar. Af Lærer <i>Søndergaard Jacobsen</i>	5
2. Formænd for Nørre Nissum Seminariums Elevforening. Ved Red.	13
3. Seminarieminder. Af Lærer <i>S. M. Sørensen</i> ..	14
4. »Vi standser et Øjeblik.« Af Lærer <i>A. C. Hoppe</i>	26
5. Skolebesøg. Af Lærerinde <i>Dorthe Kvejborg</i> .	29
6. Et 'Steds Tale. Af Lærer <i>R. P. Sørensen</i>	31
7. Nissumliv og Byliv. Af Pastor <i>Andreas Jørgensen</i>	38
8. En Aften i et walisisk Vandreherberg. Af Lærer <i>P. Chr. Pedersen</i>	42
9. Ashrambevægelsen i Indien. Af Missionær <i>A. Søndberg</i>	47
10. Ved Periodens Udløb. Træk af vor Tids religiøse, sociale og politiske Bevægelse. Af Pastor <i>J. Andreassen</i>	54
11. Drengene i Overgangsalderen. Af Viceinspektør <i>P. Lindholt</i>	72
12. Tale ved Elevfesten. Af <i>Kr. Kristensen</i>	82
13. Aaret, der svandt. Af <i>P. C. Gjelstrup</i>	85
14. Dimittenderne 1941	89
15. Af Aarets Dagbog	93

OGSAA EN JUBILAR

Af J. Søndergaard Jacobsen (06)

Hvert Aar har sine Jubilarer, ogsaa indenfor den — ikke ubetydelige — Del af Verden, der har sin Tilknytning — til Navnet Nissum. Siden det lykkelige Aarstal 1920 har der hvert Aar været en større eller mindre Flok Pædagoger Landet over, der kunde drage sig det i Minde, at nu var der netop gaaet 25 Aar, siden de forlod den nissumske Arne for at drage ud til den Gerning og Fremtid, der havde staaet for dem som det forjættede Land. Maaske holdt denne Illusion sig gennem Aarene — og det gjorde den lykkeligvis for mange — men dog vil ingen finde paa at føre Billedet videre og kalde den forudgaaende Nissumtid for Ørkenvandringen mod dette Land, nej, den vil staa for dem som en saare skøn og rig Tid, der var Indledningen til og skabte Forudsætningen for, at den følgende Tid kunde indfri sine Løfter. Gennem en Aarrække — vist siden 1926 — har det været Tradition, at Aarets Jubilarer har sat de 25 Aar i Ramme ved at drage tilbage til Udgangspunktet Nissum og ved en Sammenkomst der opfriske Minderne om Ungdomsaarenes Grødetid. For os, der bor her paa Stedet, har det været en Oplevelse at være med ved saadanne Lejligheder og der opfriske Bekendtskabet med gamle Venner, stifte Bekendtskab med dem, som man før kun kendte af Navn, og gennem Samværet at lære Klassens kammeratlige Samliv at kende. De sidste to Somre er vi dog gaaet Glip af den Glæde. Vi maa nøjes med at slaa efter i Nissumstaten og i Tanken sende de jubilerende en Lykønskning. Men en af sidste Aars »Jubilanter«, som en Nissum-Mand engang udtrykte sig, kan vi dog ikke finde der. Ved at slaa efter i »Kronikernes Bog«, de gamle Aargange af Dæmring, opdager vi dog, at der er en, som ganske vist ikke hører til nogen bestemt Aargang, og som derfor ingen kan prale med som

hørende til »vor Klasse«, men som vi alle med Rette kan betegne som vor fælles Ven, og denne vor fælles Ven har netop i 1941 en Virksomhed bag sig, der spænder over et kvart Aarhundrede. Jubilarens Navn er der intet spændende ved; det er jævnt og ligetil. Der er dog den Ejenommelighed ved det, at Slægtsnavnet staar først; i og for sig er det en naturlig Sprogbrug; for vedkommende vilde intet være uden i Forbindelse med den Stamme, han tilhører. Navnet kan jeg nu ikke skjule længere, men jeg maa bede Sætteren om ikke at sætte det med en Skrift, der skiller sig ud fra den øvrige Sats, da jeg i saa Tilfælde er bange for, at Læseren har opdaget det ved at lade Øjnene løbe ned over Siden, før han begynder Læsningen, og saa springer hele Opsatsen over, og det vilde være en Skam, ikke for Artiklen, men for Jubilaren.

Altsaa: Den, som jeg gerne vilde gøre lidt Stads af for de 25 Aars Skyld, er Nr. Nissum Seminariums Elevforening. Som jeg sagde før, er der intet spændende ved Navnet, og jeg kunde tilføje: intet originalt. Det blev da ogsaa, inden Barnet kom til Verden, foreslaaet af Nørskov Lauritsen (96), at man skulde finde et Navn, der havde mere af disse Egenskaber, og han selv foreslog »Hellenersamfundet«. Navnet er i og for sig godt, men det slog dog ikke igennem. Det vilde jo altid kræve en Forklaring for udenforstaaende. Desuden har jeg ogsaa Indtrykket af, at som Tiden er gaaet, er Navnet Hellas blevet mindre anvendt, og derved vilde Navnet jo have mistet sit naturlige Grundlag. Om det Navn, som Foreningen fik, fremfører Nørskov: Enhver kan da høre, at det falder for tungt. — Ja, det falder tungt, men vi maa saa trøste os med, at de gode Egenskaber, som Navnet mangler, findes i rigt Maal hos selve Jubilaren, og »derfor skal han i Avisen« og have en Lykønskning med paa sin maaske brydsomme og besværlige Færd gennem de næste 25 Aar. Og da han nu, som det hedder i Festtalerne, er ved en Milepæl, hvor det kan være betimeligt at se baade frem og tilbage, vil vi gøre det sidste først, idet vi beskæftiger os lidt med Fænomenets Historie og søger tilbage til Oprindelsen.

Ved Studiet af Foreningens Historie udsættes man straks for det for en grundig Forsker ubehagelige, at man ikke uden videre kan fastslaa nogen bestemt Dato som Fødselsdagen. For hvad skal man regne for det egentlige? Det er jo ikke tilstrækkeligt til at være en Forening, at Tanken

er fremsat, og at nogle har vist deres Sympati for Sagen ved at udtale deres Villighed til at være med. Der maa jo først være vedtaget Love og valgt en Bestyrelse, men naar den Slags sker skriftligt og ikke ved et Møde, bliver Vanskelighederne ved Tidsfæstelsen indlysende. Lige saa vanskelig er man, naar man søger at efterspore, i hvis Hjerne Gnisten først er tændt. Foreningens Protokol maa jo være den sikreste Kilde, men i den er der — med Thorøs smukke, regelmæssige Skrift — kun anført, at der »fra forskellige Side . . . var slaaet til Lyd for Dannelsen af en Elevforening«. Man gør dog næppe nogen Uret ved at tillægge de Mænd Paterniteten, som blev de drivende Kræfter ved Foreningens Start.

Da Tanken først er fremsat, er det Dæmrings udenbys Redaktør, daværende Kommunalærer, nu Lektor Jens Brændegaard (08), der, skønt Lollik, dog med en Jydes seje Udholdenhed stadig puster til Ilden og søger at faa Læserne til at indmelde sig som stiftende Medlemmer. I den sidste Del af Aaret 1915 bringes der stadig Opfordringer, og i første Nr. 1916 kan han meddele, at nu er der 15 stiftende Medlemmer, i næste Nr. er der 20, og da man endelig 15. Februar er klar til Valg af et »Agitations- og Lovudvalg« fremsættes en Valgliste med 27 Navne. Disse 27 er altsaa den ædle Stammes første Skud, og deres Navne burde egentlig være medtaget i denne Artikel; men ved at undersøge de seneste Medlemslister, opdager man, at det kun er meget faa af de 27, der er blevet bestandige, eller for at blive i Billedet fra før: de fleste af de friske, lovende Skud er blevet til tørre Kviste.

Ved Valget blev der af de 27 afgivet 18 Stemmer, saa jeg antager, det er det Valg indenfor Foreningen, der kan opvise den procentvis største Deltagelse. Desuden sætter det sikkert ogsaa Rekorden m. H. t. Stemmernes Fordeling, idet 14 af de gæve Mænd fik Del i de afgivne Stemmer. Den af 5 Medlemmer bestaaende Lovgivningsmagt gav sig nu med Flid og Omhu i Lag med det dem betroede Hverv, og den 15. Juli kunde den med Thorø (08) som Lovsigemand fremkomme med Resultatet. Arbejdet var gjort saa godt, at ingen fandt Anledning til at fremkomme med nogen Indsigelse. Naar man nu de mange Aar efter læser Paragrafferne igennem, maa man ogsaa indrømme, at alle Muligheder har været taget i Betragtning. Et enkelt Punkt i Formaaalsparagraffen faar dog nu i Historiens Lys nærmest et tragisk Skær. Der er nemlig efter Aarsskrift, Medlemsblad

og Elevstævner nævnt som en fjerde Opgave: Administration af en Understøttelseskasse. Det er jo nok ment som noget andet end det, det blev. Vi maa erkende vor Fattigdom. Der blev aldrig Penge at dele ud af. Det eneste, man fik at administrere, var de Bidrag, der efter Opfordring ved forskellige Lejligheder indkom til at dække Foreningens Underskud.

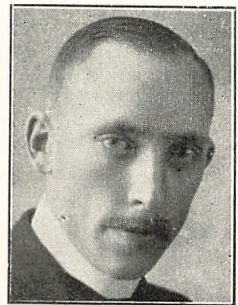

Karl V. Poulsen (05)

Lovudvalget lod derefter udskrive Valg til den første Bestyrelse, og allerede nu viste sig den Ulyst til at afgive Stemme, som senere har præget Foreningen. De 27 havde i Mellemtiden faaet en betydelig Tilvækst af ligesindede, idet næsten hvert Nr. i den mellemliggende Tid havde berettet om tilført frisk Blod, men desuagtet naar Valgdeltagelsen kun til 8. Med Proklamationen af dette første Hold af Mænd erklærer Lovudvalget nu sit

Arbejde for endt med Udgangen af 1916, og Nr. Nissum Seminariums Elevforening er dermed en Virkelighed.

Jeg skal nu have den Glæde at præsentere de 5 Mænd, der kom til at bære Dagens Byrde og Hede i Foreningens første vanskelige Aar. I Spidsen kom Karl V. Poulsen (05), en Mand, der for den Tids Læsere af »Dæmring« havde et godt Navn. Han var Bladets næstførste Redaktør og ledede det ved dets Overgang fra »Ungdom« til »Dæmring«, fra hektograferet Bikubeark med Blegspot til et Hurtigpresseprodukt med Trykfejl. Ogsaa efter hans Seminarieaar vedblev den nissumske Presse at nyde godt af hans frodige Pen; baade den frie og den bundne Stil mestrede han. Hans versificerede Skildring af sig selv som Embedsansøger: »Jeg higer, forsøger, min Gæld forøger, gør Krumspring og Fagter for kaldende Magter«, er saa vittig og morsom, at man kan tage den frem Gang paa Gang og more sig lige godt over den. Paa et senere Tidspunkt kaldes han i Dæmring for Elevforeningens Fader, men jeg formoder, at der dermed hentydes til hans Virksomhed som dens første Formand.

Chr. L. Thorø (08)

Kasserer for Foretagendet blev Chr. L. Thorø (08), som

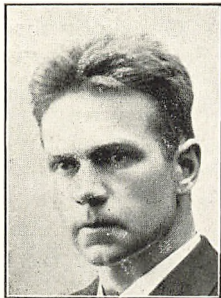
da var Lærer i Ledøje ved København, nu Kommunalærer i Odense. Han var i Forvejen Kasserer og Sekretær for Dæmring og som saadan selvskreven til at være med her, men af alle følte det ogsaa som en Selvfølge, at han, der havde gjort det store Forarbejde og gjort det knippelgodt, ogsaa maatte være med til at føre Sagen videre. Kun ved at stritte imod med Hænder og Fødder lykkedes det ham at undgaa at blive anbragt i Formandsstolen. I den Tid, han fortsat trak i Hamlerne, mens Vognen kom op ad den første stejle Bakke, indfrieede han fuldtud de Forventninger, man nærede til ham.

De tre øvrige Medlemmer kommer ligesom Isajs Sønner frem efter Alder. Først den Mand, der selv underskriver sig Gamle Assens, men ellers hedder Chr. Christensen, af Aargang 96 og da Førstelærer i Bjært-Binderup ved Kolding. Han var kendt i Kredsen ogsaa udenfor sin egen Tidsalder ved sine Artikler i Dæmring, hvor han interessant beretter om Oplevelser og Forhold i Nissum paa den Tid, da Degneskolen vikledes ud af Svøbet.

Chr. Christensen (96)

Den næste er J. M. Therkildsen, Redaktør i Herning, af Klassen 06, det sidste Hold af Mænd, som Klassen plejer at betegne sig. Det kunde se ud som Pral, men er kun et Udtryk for den Kendsgerning, at denne Klasse var den sidste, hvor der ingen kvindelige Dismittender var. At Therkildsen kom ind, var heller ikke noget Tilfælde. I Bladets hektografiske Periode var han den, der fremstillede »Satsen«, men ogsaa adskillige Artikler forelaa fra hans Haand; 1905-06 var han Bladets Redaktør, noget, der maaske blev bestemmende for hans fremtidige Livsvej. Men selv om han ikke gik Lærervejen, følte han sig som fuldblods Nissumit og var ogsaa senere fra 1917-20 og 23-26 Elevforeningens Formand.

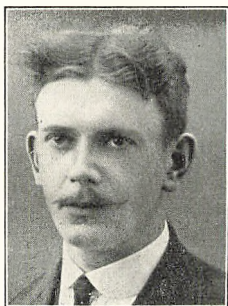

J. M. Therkildsen (06)

Den yngste af Flokken, daværende Lærer i Koldkjær ved Holstebro, S. P. Sørensen, nu Førstelærer i Poulstrup ved Vraa, var af Aargang 1913. Ogsaa hans Navn saa man

ofte under Artikler i Dæmring i de Aar, og blandt dem, der kendte ham, og det var jo særlig Aargangene omkring 13, havde hans Navn en god Klang.

Nu har vi saa Kredsen samlet, og det manglede ikke paa Opgaver i Henhold til Formaaalsparagraffen. Det, som brændte stærkest paa, var Medlemsbladet. Dæmring og

S. P. Sørensen (13)

Elevforeningen havde dengang intet med hinanden at gøre ud over det, at man havde fælles Kasserer, men man lagde fra Elevforeningen ikke Skjul paa, at man ønskede at overtage Dæmring. Man saa med det for Øje hen til Seminariets Jubilæumsfest, der skulde afholdes i Pinseugen 1917. Under denne Fest fandt der ogsaa indgaaende Forhandlinger Sted mellem Elevforeningens og Dæmrings Ledelse. Det vanskelige Punkt i Forhandlingen var Censuren, som fra Seminariets Side var udøvet over for Bladet. Elevfore-

ningen hævdede, at naar den paatog sig Udgivelsen og Ansvar for Bladets Stof, maatte det være Garanti nok, men fra Seminariets Side turde man ikke slippe Censuren, med mindre Forstanderen blev Redaktør af Bladet. Ingen af Parterne kunde godkende Modpartens Standpunkt, og Mødet hævdedes uden Resultat. Samme Aften vedtog Styrelsen nye Love, som ogsaa var udarbejdet af Thorø, og deri findes som § 4:

Som Medlemsblad har Foreningen fra 1. Juli 1917 overtaget det indtil nævnte Dato af nuværende og forhenværende Elever paa Nr. Nissum Seminarium udgivne Blad »Dæmring«.

Da Lovene var vedtaget baade indenfor Dæmring og Elevforeningen, blev det meddelt Seminariet, at man bestrægtede Censuren som ophævet.

Ifølge de nye Love skulde der fremtidig bestaa en Ordning, som man maaske nu vil betragte som unaturlig, nemlig at Medlemmerne skulde inddeles i tre Grupper, a, b og c. De, der hørte til a-Gruppen, betalte størst Kontingent og modtog alle de Goder, Foreningen var i Stand til at yde, Gruppe b modtog ikke Dæmring, og Gruppe c var kun Abonnenter paa Dæmring, de modtog altsaa ikke Aarsbogen og havde ingen Stemmeret. Som Efterskrift til Lovene skrev Thorø om denne Gruppeinddeling: »Denne er

indlysende nødvendig, da man ikke kan tvinge Elevfor-
eningsmedlemmerne til at holde Dæmring eller omvendt.
Enhver har altsaa frit Lov at vælge, hvor meget eller hvor
lidt han vil nyde og betale af Elevforeningens forskellige
Goder og har Valgret derefter.« Thorø slutter med at ud-
tale Haabet om, at alle vore kammeratlige Foretagender nu
maatte være støbt ind i en fast og blivende Ramme. Det
varede dog ikke mere end 2 Aar, før det begyndte at knage
i den »faste og blivende Ramme«. Efterkrigstidens enorme
Priser, ikke mindst paa Bogtrykkerarbejde, forrykkede
fuldstændig den økonomiske Basis, og man maatte spejde
efter nye Indtægtsmuligheder. Bestyrelsen saadamed lystne,
forelskede Blikke til de mange c=Medlemmer, Dæmrings
Holdere. Der var, siden Ordningen af 1917 traadte i Kraft,
søgt ved en kraftig Agitation baade i Dæmring og ved pri-
vat Overtalelseskunst at faa disse til at gaa over i a=Folden,
og en Del blev paa den Maade vundet. Dæmring havde i
de Aar en fast Rubrik, der holdt Læserne underrettet om
de strategiske Fremskridt, og vi menige Medlemmer syn-
tes, at det hele var godt i Skred, saa den Tid ikke kunde
være fjern, da det, som naturligt hørte sammen, vilde være
forenet. Men saa sprang Bomben. I Bladet for Oktober
1919 meddeles, at der er fuld Enighed i Bestyrelsen om
at ophæve Grænseskellene og sætte alle sammen i een Fold.
Det, som for 2 Aar siden var »indlysende nødvendigt«,
var nu »alt for kunstigt og indviklet«. I Debatten om For-
slaget maatte jeg, saa stærkt jeg kunde, advare mod den
tvungne Sammenkobling, da jeg vidste, at der var c=Med-
lemmer, som absolut ikke vilde ofre mere paa Medlems-
skabet, end de gjorde, og som derfor vilde glide ud af Fæl-
lesskabet. Men det nyttede ikke. Forslaget blev gennem-
ført med 3 Stemmers Majoritet — til Glæde for Bestyrel-
sen; men endnu er jeg dog ikke sikker paa, at det var rig-
tigt, hvad der skete.

Ja, det er ikke Mening at gennemgaa Foreningens hele
Historie; jeg føler dog Trang til, inden jeg slutter, at gøre
opmærksom paa et mørkt Punkt i Foreningens Tilværelse.
Som jeg nævnede i Indledningen, er Foreningen vor fæl-
les Ven, og dette mørke Punkt gør, at man faar Følelsen
af, hvad det vil sige at lide med sine Venner. Hvert Aar i
Begyndelsen af Aaret gør Foreningen sin Status op, ikke
alene m. H. t. det økonomiske, ogsaa over Afgang og Til-
gang af Medlemmer. Det er den Afgangsliste, der altid er
svær Læsning. Naar man ser Navnene paa de mange Be-

kendte, paa gode Venner, ja, ofte nære Venner, der nu har valgt at afskære sig fra den Forbindelse med Kammeratkredsen, som er Foreningens første Formaal, og som den ogsaa i ikke ringe Grad har ydet, ja, da kan det — for ikke at bruge for stærke Ord — gaa en nær til Hjerte. For en Del Aar siden fik jeg Brev fra en, som gerne vilde være Medlem. Han havde været det tidligere, men var gledet ud. Nu havde imidlertid cand. Strøm skrevet til ham og udtrykt sin Sorg over, at han ikke længere var Medlem. Han vilde da gerne have sit Navn paa Medlemslisten igen og skrev videre: »Jeg haaber, at det kan blive staaende der til mine Dages Ende«. Ak, de smukke Tanker var kun en Stemning under Indtrykket af en elsket Lærers Paavirkning. Vedkommendes Navn er for længe siden igen forsvundet fra Medlemslisten, mens Manden selv endnu er i bedste Velgaaende.

Tankerne over Aarets sorte Liste maa dog ikke bringe mig til at glemme det, som ogsaa hører til ved et Jubilæum, en Lykønskning og Ønsker for Fremtiden. Min Lykønskning maa forenes med en Tak for den Berigelse, som Jubilaren har bragt mig i de svundne 25 Aar, og mit Ønske kan jeg udtrykke kort under Henvisning til mine sidste Betragtninger. Det gaar ud paa dette, at alle Nissumitter maa staa *trofast* sammen om vor fælles Ven, saa Jubilaren i den kommende Tid endnu bedre end hidtil maa virke efter sin Bestemmelse: at vedligeholde og styrke det paa Nr. Nissum Seminarium indledede Fællesskab samt være Bindeled mellem forhenværende og nuværende Seminarieelever.

FORMÆND
FOR
NØRRE NISSUM SEMINARIUMS
ELEVFORENING

Mathias Christensen (01)

Formand ved Foreningens Stiftelse

1917 *Karl V. Poulsen* (05)

(Billede: se foregaaende Artikel)

1917–20 *J. M. Therkildsen* (06)

(Billede: se foregaaende Artikel)

1920–23 *Mathias Christensen* (04)

1923–26 *J. M. Therkildsen* (06)

1926–35 *Søndergaard Jacobsen* (06)

1935– *S. M. Sørensen* (02)

S. M. Sørensen (02)

Søndergaard Jacobsen (06)

SEMINARIEMINDER

Af S. M. Sørensen (02)

Allerede mens jeg gik i Børneskolen, vaagnede hos mig en Lyst til at blive Lærer og til at studere. Det var vel nok, efter at jeg som Lærer havde faaet en frisk ung Mand med rigtige Læreregenskaber, i Stedet for den gamle, hvis Tid forlængst var forbi. Hvordan saadanne Planer kunde realiseres, tænkte jeg straks slet ikke paa.

Ved Konfirmationen i Efteraaret 1892 blev Spørgsmaalet brændende.

Jeg vidste, at et Par lidt yngre Kammerater var kommet paa Katedralskolen i Ribe, og jeg tænkte med Fryd paa, om noget lignende kunde ske med mig. Men Far og Mor maatte desværre meddele, at det havde vi aldeles ikke Penge til. Vi talte med Præsten, der havde læst privat med mig. Og jeg vidste, at Præsten selv var fra et Smaakaarshjem og alligevel var kommet frem; men han gav ikke godt Haab. Han fortalte om sine Genvordigheder og sin store Gæld, og det gjorde ikke Sagen bedre for mig.

Jeg havde i Bladene læst om N. Nissum Højskole, der var oprettet i 1887, og for kort Tid siden om Seminariet, der var oprettet efter Sommerferien 1892. Men her var heller ingen Fremtidsudsigter for mig, dels fordi man ikke kunde komme paa Seminariet før det attende Aar, dels fordi dette ogsaa var en bekostelig Historie. Landvæsen var jeg inderlig ked af, og saa var der egentlig ikke andet tilbage end at faa en Kontorplads eller komme i Lære. Og jeg valgte det sidste. Efter megen Skriven og Forhandlen med mange Haandværksmestre i Landet havnede jeg som Karetmagerlærling i N. Nebel, hvor jeg saa til-

bragte tre Aar i den vanskelige Lømmelalder. Her var næsten ingen Lejlighed til Ekstrauddannelse, som en ung Mand trænger saa haardt til, ogsaa for at faa Has paa Fritiden. Jeg mindes dog med Glæde Aftener hos en Malermester, der gav os Undervisning i Geometri, Stereometri og Frihaandstegning. Han læste herligt op for os og var vist en glimrende Skuespiller.

Min Mester forstod godt, at jeg egentlig gik og længtes efter noget andet. Et Efteraar, da der var lidt at bestille, foreslog han mig at søge Amtsunderstøttelse til Højskoleophold. Og da Højskoleforstander, Pastor Ad. L. Hansen skulde tale i Lønborg Kirke, sendte han mig derhen. Det var en Spadseretur paa ialt 35 km. Her hørte og saa jeg for første Gang denne ejendommelige Mand, der skulde faa saa stor Betydning for min Fremtid.

Efter Gudstjenesten var der mange, der skulde tale med ham. Særlig husker jeg en ældre Kone, som talte længe med ham, og hvis Haand han tilsidst rystede med den for ham energiske og ejendommelige Maade. Jeg blev staaende til sidst og var egentlig forberedt paa, at jeg ikke var værdig til at komme i Betragtning. Men jeg kendte endnu ikke Pastor Hansens aabne Blik for unge Mennesker. Et Øjeblik efter tog han mig under Armen, og saa spurgte han og talte med denne kvikke og høje Stemme og var straks paa Bølgelængde med den unge Mand, som han forstod at faa til at lukke op. Aldrig glemmer jeg denne hjertelige og ligefremme Tillid. Han fik min Adresse og lovede at sende Program og skrive til mig senere. Og saa tiltraadte jeg den 17--18 km lange Tilbagetur med en saadan Lethed og Glæde, som jeg sjældent følte i disse for mig saa triste Aar.

Desværre blev der ikke noget ud af det hele. Jeg blev ikke fundet værdig til Amtsunderstøttelse, som var den første Betingelse for Højskoleophold, og saa blev den Plan skrinlagt.

De tre Aars Læretid slæbte sig hen, og jeg kom ud som Forbundter, denne mærkelige Mellemtid mellem Lærling og Svend, først en kort Tid i Nærheden og saa omkring August 1897 til Lemvig, hvor jeg var et Aar og havde en god Plads hos fortræffelige Mennesker, som jeg mindes med Glæde. Herfra var der ikke saa langt til N. Nissum, og jeg foretog saa tit en Søndagstur derop for at besøge bekendte paa Seminariet, og for første Gang saa jeg Stedet her og kom over i det ejendommelige Præstehjem.

Der var ogsaa den Gang noget, der hed »Spartas Tavle« og som da havde sin Plads udenfor. Der stod en Søndag følgende Bekendtgørelse: »*Dejlig Kaffe* faas i Dag i Præstegaarden!« Jeg spurgte, om det var ubeskedent af mig at tage med, og fik Svaret, at det kunde nemt gaa, der kom saa mange. Jeg opdagede, at *dejlig Kaffe* efter Pastor Hansens Ordbog var Chokolade, og saa fik vi i Tilgift noget lige saa dejligt, nemlig Violin og Klaver ved Seminariets blinde Musiklærer Friis og Præstebørnernes dygtige Lærerinde Simonsen, ogsaa kaldet »Simri«.

I dette Aar gjorde jeg et Par Tilløb til at skaffe Penge til at læse for, navnlig i Julen 1897, men forgæves. Tiden gik, og vi kom hen paa Sommeren 1898, og der var endnu ingen Udvej at se. Jeg gik da op til Pastor Hansen en Søndag Eftermiddag og lagde for anden Gang min Sag frem for ham. Det var det skønneste Julivejr, og efter at vi havde drukket Kaffe, og jeg for første Gang sad sammen med ham og hans Familie, saa hans smukke og hjertelig vindende Frue, den gamle Skomager og Præstefader med sin sjællandske Dialekt, og de vævre og muntre Rolinger, gik vi ud i den gamle Have med Præstegaardskulturen over sig. Ligesom første Gang tog den lille Præst mig under Armen og travede muntert rundt med mig, medens han med rivende Fart udviklede sine Planer for mig. Jeg skulde bare klemme paa, dels med at faa rejst et Laan, dels med at faa Tilladelse hos mine Forældre. Og da jeg i den stille Søndag Aften gik hjem, stod mit Barometer adskillige Streger højere end ellers.

Jeg fik Mester til at give mig nogle Dages Ferie, og jeg rejste hjem for igen at fremstille Sagen for mine Forældre. Jeg opnaede at faa Tilladelsen. Fader sagde: »Vi forstaar nok, at saadan som du nu gaar, kan du ikke blive ved, og derfor skal du have Lov til at læse og have vor Velsignelse til det. Men vi kan desværre ikke skaffe dig Penge.« Det sidste var jo slemt nok, men det første var i dette Øjeblik egentlig det vigtigste. Jeg rejste befriet tilbage, selv om jeg kun fik en kold Skulder og Bebrejdelser de Steder, hvor jeg spagfærdigt henvendte mig om Støtte. En Kone sagde endog de velmenende, men saarende Ord til Mor: »Forældre, der ingen Penge har, burde have saa megen Magt over deres Børn, at de kunde forbyde dem noget, der er saa taabeligt!« Jeg henvendte mig ogsaa et Par Steder paa Lemvigegnen: til en god Præstemand, hvis Hjem jeg havde faaet Forbindelse med, og

som jeg forøvrigt satte stor Pris paa, og saa en Landmand S., om hvem man sagde, at han i saadanne Tilfælde havde svært ved at sige nej. Men man rystede betænkeligt paa Hovedet, og Præsten sagde meget fornuftigt: »Selv om man kunde have Lyst til at hjælpe Dem, saa ved man jo slet ikke, hvad De duer til!«

Med disse Meddelelser, baade Tilladelsen fra Hjemmet, men ogsaa de nedslaaende Udtalelser, gik jeg en Dag i Midten af August 1898 atter op til Pastor Hansen. Jeg fandt ham ved Skrivebordet i dette mærkelige Værelse, med de mange Billeder paa Væggene og de mange Bøger og ejendommelige Ting rundt om, ogsaa saa meget, der fortalte om en travl Mand, der ikke altid fik Tid til at sætte Sagerne paa Plads. Han havde dog, trods alt, god Tid til at høre paa mig. Og da jeg havde fortalt ham alt, mens han rastløst og med smaa, hurtige Skridt gik frem og tilbage i sit Værelse, gik han pludselig hen til Skrivebordet, tog et Stykke Papir og gav sig til at skrive, uden at sige noget til mig. Og lidt efter kom han frem til mig med et Papir, som han bad mig læse. Der stod med hans ejendommelige Bogstaver saaledes:

I. Ich beanthe die maa für Vorbereitungsjahr
1898-99 für 25 Kr. i Moderation i de 100
Kr. Unterrichtsgebühr kosten.

II. Han maa ogsaa komme i
September Maaned, og hvis
det derefter maa opgives, betaler han mig de
20 Kr. inden to Aar

21/8 98 Ad. L. Hansen

I. S. M. Sørensen maa for Forberedelsesaaret 1898—99 faa 25 Kr. i Moderation i de 100 Kr., Undervisningen koster.

II. Han maa ogsaa komme i September Maaned, og hvis det derefter maa opgives, betaler han mig de 20 Kr. inden to Aar. 21/8 98. Ad. L. Hansen.

Og saa sagde han: »Nu tager De hjem til Lemvig og siger Deres Plads op, og saa kommer De her til 1. September. Vi tror da, at Gud derefter vil lægge alting til Rette!«

Ja, saa var Terningerne kastede. Jeg fik nogle travle Dage

med at lægge sidste Haand paa Værket med mit Møblement, som skulde være helt færdigt. Seng med hjemmelavede Spiralfjedre, Servante, Flugtstol, Skrivebord og Stol. Det hele blev sendt med den Dagvogn, som jeg selv havde været med til at lave, op til N. Nissum den 31. August om Morgenen. Jeg gik selv til Tørring til S. Gransgaard, hvor min Søster tjente. Ved hendes Hjælp fik jeg stoppet Madrassen, som skulde lægges i Sengen, med Hø, der havde rigeligt med Rør, som senere var tilbøjelig til at kravle ud af det ikke alt for tætte Sækkelærred. Med Madrassen paa Ryggen gik jeg saa i stærk Blæst langs Fjorden tilbage til Lemvig. Madrassen blev da sendt samme Vej som det øvrige Kluns, og med det nødvendige styrede jeg derefter i den stærke Nordvest, som nu var blevet til Storm, op ad Gammel Bjerg og gennem Nørlem.

Da jeg havde drejet i den skarpe Vinkel ved Lem Kirke, indhentede jeg snart en Dame, som skulde samme Vej. Hun havde Besvær med at balancere i Stormen og spurgte om, hvem jeg var, og hvor jeg skulde hen. Og da hun erfarede, at jeg skulde til Seminariet, var det, som hun fik Tillid til mig og bad om Lov til at tage mig i Armen. Det fik hun naturligvis, og saaledes holdt jeg mit Indtog i Sognet og, som det viste sig, med en af Sognets Folk paa krum Arm. Da vi naaede Kirken, vilde hun, at vi skulde gaa ad den sædvanlige Gangsti langs Skrænten og ned over Marken. Det gik, om end med stort Besvær for os begge med at holde Balancen. Da vi naaede Seminariet, sagde hun, hvem hun var, en yngre Kone fra en af Borumgaardene, jeg fik en hjertelig Tak, en lige saa hjertelig Indbydelse, og senere kom jeg mange Gange i dette gæstfri og smukke Hjem.

Hos Præsten blev jeg budt hjertelig velkommen til Seminariet, fik lidt Mad, og saa af Sted til det Værelse, hvor jeg skulde bo sammen med en Kammerat, der ogsaa skulde i F. Det var paa »Athen«, fornedet ud mod Gaarden. Kontubernalen var allerede ankommet; men det var ikke noget særligt trøsterigt Syn. Ved begge Sider stod en Seng med Halm i. Der var to Hjørneskabe og to Taburetter, og midt paa Gulvet laa hans Sengetøj og Bøger, som det viste sig, han havde en Del af, altsammen i vild Forvirring. Og i den ene Halmseng sad Kammeraten med Hovedet i Hænderne. Han hilste, vi nævnede vore Navne, jeg satte mig paa lignende Maade i den modsatte Seng med »Grise-fjerene«, og saadan mødtes vi to, Christen Abildtrup og

undertegnede, der skulde bo godt sammen et helt Aar, være Klassekammerater gennem fire Aar og trofaste Venner op gennem Aarene, indtil han alt for tidlig døde som Førstelærer paa Fuur.

Næste Morgen, 1. September, sad jeg sammen med 6 andre paa »Sparta« i det Værelse, der nu er Avislæsestue. Saa stiftede vi efterhaanden Bekendtskab med vore Lærere, hvoraf jeg med Tak mindes Pastor Th. Højer, der næsten altid kom i lang Diplomatarfrakke med Kalk paa, i første Time lidt søvngig, men ellers spruttende oplagt til at skildre Israels og Juda Riges Konger og store og smaa Profeter, saa man husker det hele endnu. Der var ogsaa den interessante Jul. Christiansen, der havde Dansk og Historie. Han og hans Hustru samlede forøvrigt den lille F-klasser i deres Hjem til Bibelsamtale og til Samvær iøvrigt.

Det blev Efteraarsferie. Og Dagen før kaldte Pastor Hansen paa mig og sagde, at jeg nu kunde gaa rundt til de forskellige Lærere og faa en skriftlig Udtalelse om mine Evner og Forhold. Han føjede skælmsk til: »Men De maa ikke kikke!« Jeg maatte saa gaa Tiggergang, hvilket ikke var saa rart; men der var ikke andet at gøre. Senere forstod jeg, at ogsaa det var en Slags Prøve.

Paa Grundlag af Lærernes Udtalelser fik jeg et Generalvidnesbyrd af Pastor Hansen og oven i Købet en Ekstraudtalelse til Præsten og Landmanden, og Hansen føjede til: »Nu kan de to bare prøve at sige Nej, saa skal jeg snakke med dem!« Det behøvedes heller ikke, alt gik i Orden, saa jeg havde Forberedelsesaaret sikret økonomisk. Jeg laante 500 Kr. i Lemvig Sparekasse og betalte Renter og Afdrag for et halvt Aar straks ved Modtagelsen.

Pastor Hansens Omsorg for mig viste sig paa mange andre Maader. Han kaldte paa mig en Dag lige efter Efteraarsferien og sagde paa sin morsomme Maade: »De er herved udnævnt til Kul-, Brænde- og Ildtændesælger og modtager nu en Pengekasse med 10 Kr. i Byttepenge, med Ret til Løn og med Pligt til at lade Kassen efterse en Gang om Ugen her i Præstegaarden.« Jeg husker, at jeg slet ikke var særlig glad for Bestillingen, der jo havde sine Vanskeligheder og Ubehageligheder. Men jeg forstod, at jeg burde sige Ja og Tak til. Det var igen en Maade at hjælpe mig paa.

Hver Middag maatte jeg være parat i det lille Kulrum (hvor Gravensen nu har Butik). Seminaristerne kom med deres smaa Kasser og fik en Skæppe Nøddekul ad Gan-

gen og saa en Gang imellem et Pund Pinde og nogle Ildtændere. Og naar Salget var forbi, maatte jeg til at skære gamle Brædder i Stykker og bagefter hugge og bundte sammen. Og saa maatte man hurtigst muligt af Sted til Praktik. Jeg havde strenge Ordre til ikke at give Kredit; men det var slet ikke saa let at overholde det. Og der er dem, der skylder mig for Kul den Dag i Dag. Det foromtalte Kasseeftersyn gav mig ogsaa Anledning til, om jeg saa maa sige, paa Embedsvegne en Gang om Ugen at se ind i Hjemmet, hvor man altid mærkede ubegrænset Venlighed, men ogsaa, hvor meget Ledelsen af den efterhaanden store Skole lagde Beslag paa Kræfterne, saa det gik ud over Hjemmets Fred og Ro.

Pastor H. havde ikke noget af Seminariets Fag, dertil var han for optaget af Præsteembedets Gerning og Skolernes Administration. Og Gerningen i Sognet blev ikke forsømt. Han for omkring paa Ryggen af sin lille Islænder, og de gamle og syge fik tit Præstens Besøg. Han havde jo ogsaa Højskolen, der fik sin Part.

Men selv om han nu ikke saadan havde Timer paa Seminariet, holdt han dog en Gang om Ugen et Foredrag om et eller andet Emne, undertiden med Diskussion bagefter. Eleverne har formodentlig ikke haft saa stor Interesse for disse Timer. Og dengang (ligesom nu forøvrigt) overvejede Seminaristen, om det havde nogen Betydning for Eksamen, ellers var det ingen Nytte til. (Jeg mener dog at kunne fastslaa, at Specialundervisningen nu danner en hæderlig Undtagelse). Og denne Overvejelse førte til, at en Del udeblev fra hans Timer. Men saa blev der lavet en Slags Forsømmelsesliste, idet de tilstedeværende maatte prente deres Navne paa en Liste, der gik omkring; saa kunde det konstateres, hvem der ikke havde været der. Og hvis et Navn manglede nogle Gange, var man sikker paa en Indkaldelse privat paa Kontoret, hvilket ikke var rart. Der var nok ogsaa enkelte, der for at redde en Kammerat skrev hans Navn, selv om han ikke var der. Men en saadan Taktik blev opdaget, og da var den værre end slem.

En Gang var Emnet Lærereden. Hansen havde med stærke Farver skildret, hvordan man aflægger Ed og Edens Hellighed, her specielt Lærereden, vel nok for ret at faa en Samtale i Gang. Det opnaaede han ogsaa; men Resultatet blev, at manges Sind blev saa opskræmt, at der kom Uro i Gemytterne, og Stemningen blev efter nogle Dage

Forløb panikagtig. Præsten kunde vel ikke bagefter sige: »Saa, saa, lille Børn, det turde maaske ikke gaa saa haardt til, som Præsten prædiker.« — Men saa maatte Kandidat Strøm til at tage fat.

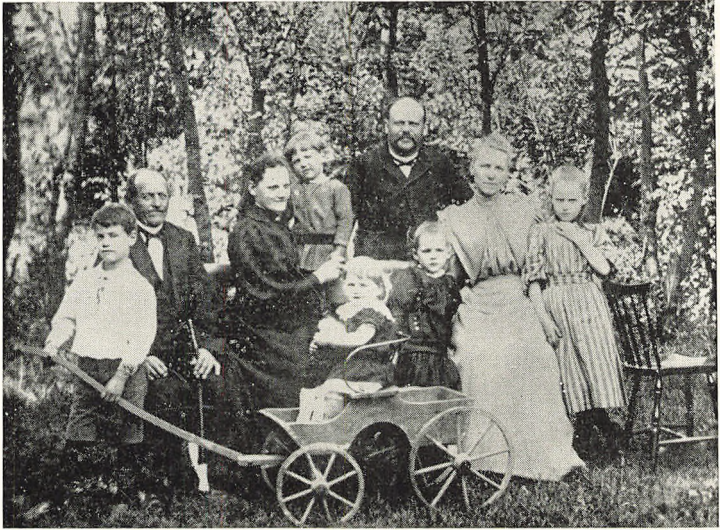
Han brugte et Billede: Engang i sin Ungdom havde han i Odense set en Dragonsergent ordne en Hest. Den var blevet saa opskræmt ved at se noget mystisk, der stod i et Hjørne af Ekcerserpladsen, og Dragonen kunde ikke hverken med Vold eller Magt faa Hesten hen til den forfærdelige Genstand. Men saa tog Sergenten Hesten og trak den langsomt hen til Indretningen, der viste sig at være en ganske almindelig Tønde med noget lagt ovenpaa; og saa var Hesten beroliget. Lignelsen blev anvendt, og »Dragonhestene« kom ogsaa i Ro. Der var ikke mere Tale om Uhyret. Men det viste som i et Glimt, hvilken Magt vor herlige Kandidat var i Besiddelse af.

Engang var jeg blevet valgt til Ordfører for en Deputation til Forstanderen. Seminariet havde mistet sin Tegnelærer, og der blev antaget en Landsbylærer i Nærheden som Vikar. Det var maaske ikke saa godt, og Sammenligningen med den afgaaede faldt ikke ud til den sidstes Fordel; men det var jo kun et Vikariat. Værre blev det, da det rygtedes, at Stillingen havde Udsigt til at blive permanent. Nu blev der Røre i den tegnende Flok. Det kunde man ikke finde sig i! Der maatte handles. En Klage blev skrevet. Men det slog ikke til. Der maatte Sendemænd af Sted med Klagen, og jeg blev Ordfører.

Præsten hørte taalmodigt paa Klagen. Da den var færdig, sagde han: »Nu skal jeg fortælle Dem noget. Læreren har for kort Tid siden været hos mig, har beklaget sig over den Uvillie, han møder fra sine Elever, og har forlangt sig fritaget for Undervisningen i Tegning. Han har dog udtalt, at han gerne kommer i Deres Klasse, og han har udtalt sin Glæde over at undervise Dem personlig. Hvad synes De nu, at jeg skal svare ham?»

Der sad jeg! Der sad vi! Aldrig har jeg følt mig saa flad og saa lille. Jeg vil tilstaa, at det var ikke let at aflægge Regnskab for dem, der havde sendt os. Men Tegnelæreren blev, og vi klagede ikke mere.

Pastor Hansen viste stor Omsorg for sine Elever. Ganske vist var Klasseværelser og Elevværelser spartanske mod nu. Klasseværelserne havde lange 5—6 Mands Borde, der bar Mærker af Slægtleds Knive og Blyanter, og der var ingen Billeder paa Væggen. Og Værelserne var smaa og

Pastor Ad. L. Hansen og Familie i Præstegaardshaven

kun forsynede med de førømtalte Senge med Halm i, undertiden benævnet »Hummerkasser«, en Stol, et Bord, Hjørneskab og en ikke særlig fin Reol. Et Par Velhavere ejede en Sofa. Naa, der fandtes i 1902 kun to Cykler paa Seminariet.

Dengang som nu fik de ældste Elever Lov til at vælge Værelser og valgte naturligvis de bedste, naar de da havde Raad til det. Da jeg efter Ferien 1899 kom tilbage, opdagede jeg, at Hjørneværelset paa »Sparta« ud mod Gymnastiksalen var blevet ledigt. Jeg var jo kun i I Kl., men skyndte mig dog over til Præsten for om muligt at kapre det. Han var ikke meget tilbøjelig til det, men jeg fik uventet en Forbundsfælle i Fru Hansen, og saa lykkedes det. Senere fik jeg Besøg af Fruen, der vilde se, hvordan jeg havde indrettet mig. Hun satte sig i min Flugtstol og sagde anerkendende: »De bor jo som en Prins!«

Naar Eksamen stod for Døren, blev der baade fra Præstegaarden og Pensionaterne vist særlig Opmærksomhed i Form af smaa Lækkerier og da navnlig Æggesnaps, som vi ogsaa selv kunde fabrikere, naar vi kunde skaffe Æg og Vin. Pastor Hansen var ellers ingen Ven af spirituøse Drikke i al Almindelighed, og han havde gjort sit til, at Brugsforeningen var blevet »tørslagt«. Men han havde nu ogsaa den uforgribelige Mening, at en Seminarist havde

godt af et Par Flasker Portvin, nydt med Maade i Eksamenstiden. Han har givet mig adskillige Flasker. Han kom selv op for at se, hvordan Indholdet svandt, og der kom altid en lille Bemærkning om, hvordan det gik med Læsningen. Hvor var det fornøjeligt og opmuntrende paa denne ualmindelige Maade at faa Besøg af sin Forstander!

Og ved skriftlig Eksamen kom der altid fra Præstegaarden, naar den halve Tid var gaaet, dejligt Smørrebrød og Øl og saa i Tilgift en Cigar. Det smagte. Saadan et Traktement var vi ellers ikke vant til; men vi maatte igen til Dagens Arbejde, for der blev dog ikke lagt noget til Eksamenstiden af den Grund. Det værste var, at der – trods udmærket Opsyn – var en oplagt Lejlighed til i al Stilhed at faa lidt Hjælp fra sin Nabo, hvorfor det var en Uriaspost at være Tilsynsmand. Og Beværtning ved skriftlig Eksamen blev forbudt.

Hansen skulde ogsaa nok se efter, at hans Folk fik den nødvendige Hvile. Og han var tit om Aftenen ved 11–12 Tiden ude paa Farten for at se, om Lyset var slukket. Og det skete ikke sjældent, at man hørte den bekendte høje Stemme raabe: »Saa, De Mand der, se nu at komme til Ro!«

Det undrer ikke, at han gerne saa os i Nissum Kirke. Men dengang som nu var det ikke Seminaristernes stærke Side at komme i Kirke. Maaske var Pastor Hansen ikke saa stor som Prædikant, saa han havde Vanskelighed med at faa den Sammenhæng i sin Forkyndelse fra Søndag til Søndag, som nu skulde til for at fængsle Ungdommen. Og saa var der en af Vestjyllands interessanteste Præster af Indre Mission i Nabosognet Gudum. Det var forstaaeligt, at Pastor Bjarnasons Forkyndelse trak en Del af Seminaristerne den Vej. Paa hans Tid var det Skik der, at en Del af Menigheden stod udenfor og ventede paa Præsten. Naar han saa kom, havde han tit et Ord til en og anden, ogsaa til Seminaristerne. Og man syntes godt om, at han derefter vendte sig halvt om og sagde: »Skal vi saa gaa ind at høre, hvad han kan!« Det har slet ikke været saa let for Pastor Hansen at se sine Elever skifte Kirke. Men jeg tror, at han ogsaa kunde tage dette paa rette Maade, og det viser igen noget stort hos ham. Han har da ogsaa holdt Prædikener, som jeg aldrig glemmer, saaledes en Prædiken ud fra Math. 20, 20–28 om at tjene. Det kunde han selv.

Som Sjælesørger for den enkelte var han god at komme til. Og mange er gaaet styrkede og glade fra en Samtale

med ham paa hans Værelse. I Efteraaret 1899 havde vi i I Klasse en Kammerat, der laa for Døden. Klassekammeraterne skiftedes til at vaage over ham. Og det blev min Tur til at være der, da Præsten kom. Han forstod med stor Alvor og med en Moders Æmhed at berede denne unge Sjæl til Døden og give ham Sakramentet paa en saadan Maade, at jeg aldrig glemmer det. Selve Dødsfaldet gjorde et dybt Indtryk paa os alle.

Og senere hjalp han en af Kammeraterne til Rette med stor Finhed og Takt i hans Damaskustime. Jeg tror, at Eleven var blevet noget omtumlet ved meget velmente, men ikke særlig forstaaende Samtaler. Men Pastor Hansen kunde i Stilhed hjælpe ham og henvise ham til den hellige Nadvere.

Dengang kom der ogsaa hjemmeværende Missionærer paa Besøg. Jeg husker saaledes en Santalmissionær, det var vist Frk. Tillisch, der bl. a. havde talt om, at man manglede Arbejdere. Straks var Pastor Hansen paa Talerstolen og lagde sine unge Mænd paa Sinde, om det ikke var nogen af dem, der var Bud efter. Han gik senere til de enkelte og bad dem nøje overveje Sagen, og saaledes kom han ogsaa til mig. Det maatte alvorligt gennemtænkes, og jeg fik herigennem Lejlighed til flere indgaaende Samtaler med Pastor Hansen, inden jeg blev klar over, at det ikke var mig, men ogsaa herigennem saa man hans vaagne Øje og de Tanker, hvormed han fulgte sine Elever.

I 1901/02 arbejdede Aagaard Poulsen paa at faa oprettet en Missionskreds for D. M. S. paa Seminariet, og den skulde saa springe af Stabelen ved et Møde paa vort største Klasseværelse paa »Theben«. Jeg fik Opfordring til at holde et Foredrag, og saa skulde Aagaard Poulsen selv lægge Sagen for og slutte. Det sidste gjorde han indtrængende og kraftigt ud fra Ordet 1. Sam. 21, 8: »Kongens Ærinde har Hast«, og det blev slaaet fast med en Bevægelse med den højre knyttede Næve, som Aagaard Poulsen endnu bruger det. Jeg tænkte paa at fortælle lidt om Børresen, men havde ikke noget at forberede mig efter og gik da til Pastor Hansen. Og da lærte jeg ham at kende fra en ny Side: ikke alene fik jeg Diakonissestiftelsens Almanak og et Par Biografier mere af Børresen; men jeg fik i Tilgift Avisudklip fra hans Rejser her hjemme i Danmark, bl. a. den ejendommelige Oplevelse i Lemvig, da Børresen talte under optrækkende Tordenvejr, og hvor han bad om Tørvej og fik det.

I Almindelighed kendte vi Elever kun Pastor Hansen som den muntre, rastløse og arbejdsomme Mand. Nu bag efter forstaar man af mange Ting, at han – trods alt – alligevel var en nedbrudt Mand, hvis bedste Tid var forbi: slidt op af Arbejdet som Præst, Sjælesørger og Forstander for to Skoler. Hertil kom saa, hvad der ganske vist laa lige før min Tid, at et Par af hans Lærere, bistaet af en Del fra Samfundet, havde undermineret hans Gerning og udsaaet Tvivl om Ægtheden af hans Kristentro og dermed ogsaa af hans Gerning, hvorfor Tilgangen til Højskolen allerede var paa Retur.

Men vi – hans gamle Elever – der nu ser paa hans Storværk, saa vel som hans Begrænsning, vi holder hans Minde højt i Ære. Og ved Jubilæet 1942 skal der fra os lyde en Tak til Gud for Pastor Ad. L. Hansen og hans Gerning.

»VI STANDSER ET ØJEBLIK«

Af A. C. Hoppe (02)

Naar der i Aar — 1942 — er gaaet et halvt Sekel, siden Nr. Nissum Seminarium begyndte sin Virksomhed med at uddanne Lærere til at tjene i den danske Folkeskole, studser man uvilkaarligt og tænker: Er det allerede saa længe siden.

Som en af dem, der saa langt tilbage som i forrige Aarhundrede begyndte sin Uddannelse paa Nr. Nissum Seminarium, og som i nogen Grad har fulgt med i Seminariets Liv og Udvikling baade i Medgang og Modgang, tillader jeg mig »at standse et Øjeblik« for at flette en lille Æreskrans og i al Beskedenhed lægge den om Seminariets Pande i dets Jubelaar.

Det er ikke min Mening at oprulle de forskellige Perioder i Seminariets Liv vedrørende Forstandere, Lærere, ydre og indre Brydninger o. s. v.; men som en gammel, taknemlig Elev og ud fra en personlig Indstilling sige lidt om, hvorledes Nørre Nissum Seminarium har røgtet sin Opgave gennem de 50 Aar.

Seminariets Stifter, Pastor Ad. L. Hansen, havde valgt som sit Valgsprog: Ora et labora, »bed og arbejd«, som derfor ogsaa blev det almindelige Grundlag og Udgangspunkt for Seminariets videre Virksomhed og Udvikling. Jeg tror at turde sige, at Bøn og Arbejde altid har været som en Undergrundskraft i Seminariets Liv og Virksomhed.

Nørre Nissum Seminarium har altid været og er et Indre Missions Seminarium; men dog maa det fremhæves, at det aldrig har gaaet med Skyklapper for Øjnene og derfor hel-

ler ikke forsøgt at udøve et aandeligt Tvangsregimente over sine Elever, ligesom det altid har kunnet smile venligt til de andre Seminarier Landet over og samarbejde med dem.

Tre Linier har været retningsbestemmende for hele Seminariets Arbejde. Saadan føler jeg det. *Den kristne Linie, den danske Linie og den æstetiske Linie.*

I de Programmer, som Seminariet af og til udsender, fremhæves det som et af dets Formaal: at uddanne troende Lærere. Det maa naturligvis forstaas saaledes, at hele Seminariets Virkemaade og Arbejde, den Aand og Tone, som er fremherskende, er som en stille Appel til den Ungdom, som er det betroet, om at øve dens Livsindsats paa et kristent Grundlag. Jeg tror, at mange unge Lærere og Lærere har faaet gjort Begyndelsen til at følge en kristen Livslinie under den umiddelbare aandelige Paavirkning, som Nørre Nisum Seminarium har øvet paa deres unge Sind.

Gennem Seminariets Historie- og Danskundervisning — jeg tænker her særlig paa dansk Litteraturgennemgang — har mange unge mærket det danske Pulsslag og er derved blevet sig mere bevidste som Danske, end de var før. Hvilken Betydning har det ikke haft for os den Dag, vi befandt os i en dansk Skolestue og skulde tale Dansk til danske Børn!

Naar man færdes paa Nr. Nisum Seminariums Territorium — enten det er i Klasseværelser, Samlingslokaler, Haver, Anlæg, Gaardspladser o. s. v. — undgaar man ikke at lægge Mærke til og beundre den Sans for Skønhed og Orden, som findes alle Vegne. Dette paavirker uvilkaarligt de unges Sind og faar Betydning for dem, naar en ung Lærer eller Lærerinde faar betroet en Skole, hvor Skønhed og Orden ikke er fremtrædende Egenskaber.

Dette var Grundlaget.

Kom der saa noget ud af det?

Der er for det første det, at Nr. Nisum Seminarium har uddannet over 1000 Lærere og Lærere, som nu i over en Menneskealder har været med til at præge Opdragelse og Undervisning i de danske Skoler.

En Ikke-Skolemand, men en Mand med Udsyn og Erfaring ogsaa paa Skolelivets Omraade, udtalte til mig personlig for nogle Aar siden, at det var hans Indtryk, at der fra Nr. Nisum Seminarium var udgaaet mange dygtige og energiske Lærere, der i høj Grad havde været med

til at præge den Egn i Landet, hvor de paagældende havde eller havde haft deres Virksomhed. Er det Tilfældet, hvad jeg ikke betvivler, skyldes det i Hovedsagen vor 50 Aar gamle Moder, der nu har saa stor en Flok Børn, fordi hun manede os til at blive dygtige Lærere, der ikke vil gøre hendes Navn Skam, men Ære.

Blandt de mange, nogle af dem er ikke mere, andre er traadt uden for Nummer, og atter andre er blevet graa og støvede i Skolens Tjeneste, er vi mange, der »standser et Øjeblik«, som hylder og hilser vort kære, gamle, hæderkronede Seminarium i dyb og varm Taknemlighed for de Aar, vi tilbragte der, for den Indsats i dansk Skoleliv, som kendetegnes derved, at en ikke helt lille Flok af unge Lærere og Lærerinder er gaet ud i det danske Folk for at tjene dets yngste Ungdom, for at undervise den, for at opdrage den, for — om muligt — at tage den ved Haanden ved Livets vanskelige Vejkryds og pege paa ham, som sagde: Jeg er Vejen! Derved gør vi vort gamle Seminarium den største Ære!

Skulde jeg til sidst udtale et Ønske for Jubilaren, skal det være det, at *ora et labora* fremdeles maa være det Motto, under hvilket Nr. Nissum Seminarium gaar ind i det næste halve Sekel.

SKOLEBESØG

Af Dorthe Kvejborg (39)

Da den nye Seminarielov blev gennemført var de vigtigste Ændringer vel, at Undervisningen mere blev lagt an paa, at det var *Lærere*, der uddannedes. Ved den tidligere treaarige Uddannelse havde der ikke været Tid til mange Krumspring; man maatte følge Eksamens lige, men trange og ensformige Vej. Nu blev Vejen længere — men mere afvekslende og interessant. Der blev Lejrskole — dejlige Ord, dejlige Tid — vi fik to Aar til Praktik,

og vi fik en ganske ny Form for Praktik i de to Skolebesøg, det ene paa Landet, det andet i en Byskole.

Hjemme paa Seminariet havde vi i Løbet af 3. Klasse saa smaat listet os ind i Skolens Verden, prøvet et Par Gange at staa for alle Kammeraternes Øjne, rystende og bævende med en lang »veludformet« Disp. i Haanden, for i tyve Minutter at prøve paa at gennemgaa et eller andet Emne med Børnene. De var trænede i Praktikkens Kunst, kendte vel ogsaa Emnerne fra tidligere Tider, saa det gik. Nogle Gange om Ugen kom vi dem nærmere ind paa Livet til »Smaaprak«, og her begyndte vi saa smaat at føle os som rigtige Lærere, kom til at kende Børnene og fik af og til Lejlighed til at prøve at holde Styr paa dem. At vi for Børnene stadigvæk stod som »æ Seminarister« var en anden Sag.

Men saa kom de spændende Dage, hvor vi blev splittet, to og to blev vi sendt ud for at se andre Skikke. — Lidt forlegne og nervøse var vel de fleste af os, da vi stod i et fremmed Hjem, men det svandt snart, for vore ældre Kolleger forstod straks at faa os til at føle os hjemme. Hvor mange mon der var af os, der ikke allerede den første Aften var langt inde i at snakke »Nissum« eller

»Skole« i al Almindelighed? Disse Samtaler førtes videre de følgende Dage efter Skoletid og efterhaanden som vi faldt til, kom vi ogsaa ind paa det vigtigste af alle en Skolemands Emner: Det enkelte Barn og dets Opdragelse. Mange gode Raad fik vi, mange Problemer drøftede vi, og mange forskellige Undervisningsmetoder blev stillet op imod hinanden.

Men det bedste, og vel ogsaa trods alt det vigtigste, var i otte Dage at være i Skole fra Morgen til Aften, snart lyttende, snart selv ved at prøve sine Kræfter, og det uden timelang Forberedelse i Biblioteket. Hvem af os har mon glemt den Kildren i Maven, naar vor forstaaende Vært af og til sagde: »Nu gaar jeg lidt, hvis De saa vil overtage Styret saa længe«. Saa følte man rigtigt, at nu var man Lærer, blev lidt mere sig selv, var stolt over, at Børnene sad som smaa Lam og tænkte: »Om et Aar staar du saadan i din egen Skole«. Men de otte Dage gik kun altfor hurtigt, og vi tog med oprigtig Sorg Afsked med vore Værter, der saa gæstfrit havde aabnet deres Hjem og Skole for os og givet os af deres aarelange Erfaring.

Senere lukkede saa Lemvig Skole sin Port op for os. Mange af os stod for første Gang i en Byskole, og at det var af stor Værdi for dem, der senere skulde komme til et byordnet Skolevæsen, er hævet over al Tvivl. Vi saa her, hvordan Arbejdet gik saavel i den praktiske Mellem-skole som i Eksamensskolen. Jeg tror, at det især var Emneundervisningen og Timerne i Sprog, Matematik og Svømning, der her vakte vor Interesse, da det var Fag, vi aldrig selv havde prøvet at undervise i. Jeg har i hvert Fald flere Gange sendt en Tanke tilbage til de to Sprog-timer, jeg overværede, og har benyttet Fremgangsmaader, jeg saa der. Den eneste lille Skuffelse, vi havde under dette Besøg, var vist, at vi kun var Tilhørere og ikke selv fik Lov at prøve. Det var naturligvis vanskeligere her, hvor en hel Klasse var ude samlet, men hvis det kunde lade sig gøre, tror jeg absolut, det vilde være gavnligt, for Bybørn og Landsbybørn er nu engang ikke ens, heller ikke at undervise.

Det Udbytte, vi fik af disse »Kig« ind i Folkeskolen, kan ikke maales i Karakterer, men jeg tror, at de har udrettet deres Mission: At faa de unge Lærere til at staa mindre famlende den Dag, de gaar direkte fra Seminariet ud i Skolens Tjeneste.

ET STEDS TALE

Af R. P. Sørensen

»I Dag er det den 20. Juli 1940 —. Den 20. Juli 1920 blev du som Nr. 20 af 20 Elever dimitteret fra Nissum Seminarium; du var dengang i den lykkelige Alder af 20 Aar; og nu er det 20 Aar siden!«

Med denne lidt højtidelige Enetale, som dog ikke sluttede med »Ak, ja«, fejrede jeg bemeldte Dag, mens jeg traadte Pedaler paa Hovedvej 10. Og straks efter tænkte jeg paa andre Ting, ligesom jeg et Øjeblik forud havde tænkt paa andre Ting. Helt andre Ting.

»Begivenheden fandt Sted« — saadan indleder Reporteren ofte en Periode. Er en Tanke en Begivenhed; finder den Sted? Tøv med Svaret. Det, jeg tænkte paa i Øjeblikket forud, det var en Begivenhed; den fandt Sted, og jeg cyklede forbi Stedet med Sixpencen i Haanden. Det var ikke første Gang, jeg kom dér forbi; men Begivenheden var frisk endnu. Den splintrede Grans Ved var endnu frisk dér, hvor et forvildet Projektil havde flænset i det. Begivenhed — det er ikke et Ord at bruge om det, der skete. Men der er intet Ord. En dansk Soldat, en ung Fyr, der saa op, naar hans Mor sagde »Bjarne!« Han blev skudt gennem Ryggen af en tysk Kammerat, der sad bag et Maskingevær i en Flyvemaskine — skudt, da han kastede sig mod Jorden for at finde Dækning. Bjarne Chr. Poulsen, død 9. April 1940.

Begivenheden fandt Sted i Bakkerne ved Bjergskov Syd for Aabenraa. — Smukke Randmorænebakker med dybe Slugter ind imellem, hist og her med Stenbestrøning i Overfladen, store Sten, som ingen har flyttet, siden Isen lod dem i Fred, og som nu ikke maa flyttes, fordi Stedet er fredet; mellem Stenene vokser der Bøge, der er saa lave og forkrøblede som Tjørnebuske paa et udsat Sted ved Limfjordens vestlige Del.

Hvilket Sted fandt ikke Begivenhederne den 18. April 1864! Stedet betyder noget for en Dansker, selv en, der vilde dumpe til Eksamen i Historie, hvis han kom op og skulde gøre nøjere Rede for Begivenhederne. — Vi har mange »Steder« her omkring Flensborg Fjord, og som Helhed tør jeg sige: Vi forstaar deres Betydning.

Nu min sølle Tyve-Tanke, som jeg begyndte med. Ja, jeg opfriskede den kun for at bruge den som Præsentation, Indledning og Springbræt. Den er i sig selv uden nogen Betydning. Men den fandt Sted! Jeg kan nævne Stedet. Det var op ad Bakken lige Syd for Plantagen i Bjergskov. Jeg ved ogsaa nøjagtig, hvor i Tinglev jeg gik, da jeg fik den Tanke, at der nok en Gang i den opvoksende By Padborg maatte komme en kommunal Realskole, og at det nok var Stedet for mig. Et Sted, jeg nu føler mig bundet til.

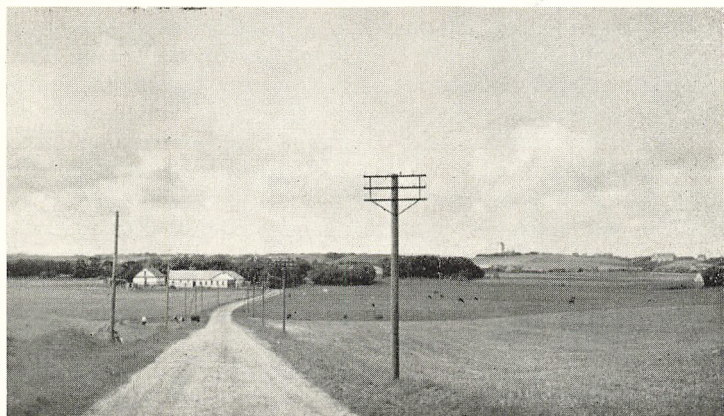
Undertiden finder en Tanke Sted, forbinder sig med Stedet, hvor den kom til Verden. Det vilde lyde aandrigt at sige: »Det gælder især de dybe eller betydningsfulde Tanker«. Det vilde maaske endda være delvis sandt at sige det. Dog kan jeg ogsaa huske nogle Steder, hvor jeg gik eller stod og fik den eller den ganske betydningsløse Tanke. Der tænkte jeg paa det.

Naar Tanken har direkte Forbindelse med Stedet, man er paa, er det en naturlig Ting, at den »finder Sted«. Da jeg en Dag som tyveaarig i 1920 stod paa Byskov Bakke og saa ud over Fjorden, — øjnede det smalle Sund, hvor nu en Bro, som jeg ikke har set, fører over til Thyholm, betragtede Lysets Spil i Vandet, blændedes af Himlen, som var fuld af lette Sommerskyer, saa paa det frodige Lands kendte Linier, ja, da tænkte jeg paa det og det. Resultatet af Tanken blev, at jeg sagde Ja til at arbejde ved Seminariet et Aar som Lærer i F. og Gymnastiklærer. Tanken fandt Sted; og mine Kammerater vil let begribe, at Stedet havde Indflydelse paa Tanken. Jeg holder meget af Landskabet; gør det endnu; men jeg har ikke været der siden 1921; med Skam at melde; men jeg kommer »nu en Eftermiddag, naar vi faar Tid« (— som min Svoger sagde, da en spurgte, hvornaar han holdt Sølvbryllup).

En Tanke finder Sted. Modsig mig, hvem der har Tid og Lyst. I vil dog ikke nægte det omvendte, at Stedet finder en Tanke, vækker Tanker, for at bruge et mere gængs Udtryk.

»Minderige Steder« er et andet kendt Udtryk, og med

Udtrykket skal vel menes, at Stedet uden Aktivitet fra vor Side kalder bestemte Tanker frem. Men ethvert Sted har en Tale at føre; og lytter vi til, hører vi maaske endda en i mange Maader mønstergyldig Tale: velafvejjet, afrundet til et Hele, med Perspektiv baade bagud og fremad. Lad mig til Eksempel skitsere Skamlingsbankens Tale, for

Byskov Bakke

at tage en af de store Talere. Den begynder med Geologien: Lokalmoræne, væsentlig af plastisk Ler, indenfor Mosvig Tungebækken. Fortsætter med Botanikken: Vegetationen naturligvis præget af det fede Ler. Almindelig Geografi: Trigonometrisk Station af første Orden, korrespondende med Knivsbjerg, Rangtang o. a. Oldtidshistorie: Se derom H. V. Clausen: Sønderjylland. — Randmorænerne virkede jo altid tiltrækkende paa vore Forfædre. Der var Sten, dér var Orienteringsmuligheder og meget andet. — Senere Historie: Malmrøsten fra 1840'erne! Nutid: Glad Ungdom paa Udflugt; Lejrskoler paa Studietur; Besættelsestropper paa Udkig. — Fremtid: »Gud giv dig Fremtid, som han gav dig Minder«. Samler det sig ikke alt til en velformet og indholdsrig Tale?

Da jeg stod paa Byskov Bakke, oversaa jeg i min Kortsynethed Fremtidens Bro over Oddesund. Maaske havde det været muligt at se den. En Egns Fremtid lader sig dog i nogen Maade aflæse i Landskabet. Tænk f. Eks. paa Vadehavet omkring Rømødæmningen. Fortidens Tale kan være dunkel Tale; men den høres dog paa enhver Plet af Danmarks Jord.

Den løfterigeste Grøde i Skolens Ager for Tiden er Forstaaelsen af Stedets Tale. Oftest udtrykker vi det saadan, at Hjemstavnen skal drages ind i Undervisningen. Sjældent er vi saa enige, som naar vi enes om det. — Men at være i Lejrskole er ogsaa at lytte til en Egn's Tale; god at lytte til; men naturligt forudsættende, at man studerer Hjemegnen mindst lige saa grundigt.

Det er en Kilde til personlig Berigelse at iagttage en Egn saa grundigt, at man bliver lydhør for dens Tale. Nu naaede jeg det, jeg stiledede imod i denne Hilsen til Seminariet, dets nuværende og forhenværende Beboere.

Forstod vi Stedets Tale, da vi var paa Seminariet? Ikke fuldt ud. Men vi var da af og til, og nogle af os ofte, ude for at lære Egnen at kende. Dens Botanik var vi nogle Stykker, der studerede, efter fattig og begyndende Evne; Zoologien, navnlig Entomologien var der forholdsvis mange Dyrkere af i min Seminarietid; 5 eller 6, der ikke var til at kimse ad. Jeg var kun »Botaniker«. Ingen af os var Geologer. Men nu, da jeg paa mangfoldige Ture med Geologer har faaet sikrere Øje for Landskabsformer, prøver jeg at se ogsaa Nissumegnens geologiske Ansigtstræk for mig. Det lykkes mig nogenlunde! Selv om man ser ensidigt paa et Landskab, bare man ser indtrængende, saa det begynder at lukke sig op, da vil ogsaa nogle af de andre Træk i dets Ansigt ubevidst prente sig ind. Men mest berigende er det, om man er i Stand til at opfatte Totalbilledet.

Jeg beklager, at ingen af os, som havde Interesse for Naturstudiet, søgte hen, hvor vi kunde faa Oplysninger om geologiske Forhold. Det havde jo været et herligt Landskab til grundlæggende Iagttagelser paa det Felt. Nu er der vist, takket være den ny Seminarieordning, Lejrskoletanker og andet, sørget for, at Seminaristerne faar et Skub ogsaa i den Retning. Det var morsomt at læse Seminarielærer J. Kirkegaards Artikel i Aarbogen for 1939. — Det er ligeledes at beklage, at ingen — og saa maa ogsaa de, der havde historiske Interesser, tage til sig — at slet ingen tænkte paa at ofre Interesse paa Egnens Oldtid. Paa det Punkt har mine Botanikturer ikke været heldbringende til at fæstne Egnens Ansigtstræk. Nogle Høje husker jeg; men hvor; hvor mange; hvilke? Og hvem i Sognet har en lille Oldtidssamling liggende? Antagelig flere gode Egnsmennesker. Men det tænkte vi aldrig paa. Gør I, som er der nu?

Kommer I i det hele taget meget i Terrænet? Ja, jeg ken-

der jer ikke og venter ikke Svar. Jeg ved kun, det er berisgende. Og et Sted venter en Egn paa jer. Dens Tale er ikke til Bunds tydet, hverken i Enkelthederne eller i Sammenstillingen. Øv jer bare i at læse i en Egn. I siger ikke bagefter, at den Tid var spildt.

En god Tale er undertiden poetisk, men en poetisk Tale var ofte ikke god, fordi Poesien ikke var ægte. Et Landskabs Tale har altid for mig haft poetisk Klang. Det gælder ikke mindst Seminariets Omegn; jeg færdedes der jo i en dertil passende ung Alder. Jeg tør saaledes hævde, at jeg ikke, i Tiden efter at Stuckenbergs »Sne« var kommet indenfor min Rækkevidde, betraadte en af de skønne Erosionskløfter paa Skraaningerne ned mod Fjorden ved Foraarstide uden at sige for mig selv:

»Nu brister i alle de Kløfter,
som fured og sprængte mit Sind,
Alverdens fagreste Blomster
for Sommerens sagte Vind«.

Verset er ægte Poesi, og Naturens egen Poesi er altid ægte. Men i Betragtning af, at *mit* Sind ikke var paafaldende dybt furet og slet ikke sprængt, var der vist ikke megen *Vækst* i det, at lade Sindet alt for stærkt røre af slige poetiske Luftstrømme. Jeg antager nu bagefter, at jeg havde faaet mere ud af Stedets Tale, om jeg ogsaa havde hørt Kløften fortælle, hvad den var: Senglacial Erosionskløft? eller postglacial? Ja, der skulde vel endda være en Mulighed for at finde en subglacial Erosionsdal ogsaa —! Saa kunde jeg have delt mit Sind mellem Stuckenberg og Isen — og mine Lommepenge mellem Maalebordsblade og diverse Udgifter til »Stemningskontoen«. Foruden altsaa Blomsternes Generalieblad, som jeg heldigvis ikke for sømte.

Der er nemlig ingen som helst Fare for, at Poesien fordufter fra Landskabet, fordi man søger at lokke saa meget som muligt af den øvrige Tale ud af det. Tværtimod; har man, saa godt det var muligt, faaet et Totalbillede af et lille Stykke Danmark, saa vil man høre de mange enkelte Stemmer tone sammen til et Kor, der sammenlignet med en poetisk Aftenstemning er som et Kirkeorgel ved Siden af en Blokfløjte.

Jeg minder om — for at man ikke skal trække paa Skulderen og mene, at dette var over Gevind — at jeg ikke har rørt ved, hvad en Egn kan fortælle om de Slægter, der bor der nu, og de Slægter, som var før dem, og som satte de

res Spor i Egnen. Og jeg har ikke forsøgt at beskrive, hvordan alle de Steder, som jeg har haft i Tankerne, taler i samme Toneart, gaar ud fra den samme Grundtone. Og Grundtonen hedder: Danmark.

— Der nævnedes jeg et Symbol, som jeg altid sønligt har elsket, men som jeg nu med en Mands Kærlighed bejler til.

Efter at have kørt jer derhen, beder jeg om Lov til at afrunde min Tale med et lille Optryk, som jeg ubeskedent kaldte et Prosadigt. Det blev skrevet til »Flensborg Avis« den 31. April 1940. Man bedes tænke over Tidspunktet, og Stedet, hvor det skulde trykkes. Saa vil I vist forstaa, at der er baade Baggrund og Bagtanke. Vejen, der er Tale om, er den Markvej, som ses paa Billedet. (Billedet var naturligvis ikke med. Men da Redaktøren bad om et Billede til Aarbogen, fandt, og finder, jeg kun dette, som jeg har Lyst at vise til nogen).

BUSKHØJVEJ

Min Vej blandt Veje. Hvem ejer den mere end jeg!

Jeg kan gaa der og være der, træde lydløst paa dens lave og tætte Græstuer, den Slags Græs, som Bønder kalder »Hvirrelkamp«. Jeg kan standse ved en Busk og lytte til en Løvsanger, men gør det sjældent, uden hvis det er en Havesanger, for den er saa underholdende og har Tan-

kerne med sig, naar den komponerer. Men Gulspurven, som bare siger sissi sissi syh, ja, den er altsaa en af mine Venner fra Buskhøjvej.

Jeg kan gaa der og være der, standse ved en Slaaenbusk og se, hvad der nu vil hændes den, se, hvor mange Hundrede Desmerurter, der staar i Blomst under den. Og intet andet Menneske end jeg fører Tilsyn med disse Desmerurters Blomstring — een Blomst lige opad, een Blomst mod hvert Verdenshjørne, alle fem tilsammen: et lille gulgrønt Hoved paa en lysegrøn Stilk, et venligt Ingenting i venlige Menneskers Øjne — derfor ejer jeg denne Plet med Desmerurt.

De Mennesker, som har Skøde paa Markvejen, har hugget en Hoben Egepur, og Pil og Hassel, hvorom der var et Vildnis af Ranker. Maaske har de endog brugt Mund over Brombærrankerne, som altsaa er mine. Men tænk, var Vejen, saa bred! Før kunde man knapt gaa her uden at støde mod Grene paa begge Sider.

Fordi det er *min* Vej blandt Veje, véd jeg, at alle de slagne vil leve op igen; og om tre og et kvart Aar gaar jeg herop og spiser Brombær, just her, hvor de har hugget, og skærer mig en Stok til at være Dreng med, just her.

Jeg ejer en Lyngtot herhenne. Den kan blomstre, den kan sprede Frø, den kan være venlig og brun om Vinteren. Jeg ejer alle de Dufte, der fylder Luft-Kanalen mellem de to Rækker levende Hegn, lige fra Foraarets Groduft til Oktobers enlige Kaprifol. Jeg plukker mindst otte Slags Bær paa den Tid, som er hver enkelts Tid.

Kan nogen være rigere og mere ejende paa den Markvej end jeg, jeg, der elsker alt det ved den og om den, som jeg nu har nævnet, og alt det andet ved den og om den, som jeg aldrig kan nævne?

Vil en komme og sige: »Jo, jeg!« da vil vi dele vor Rigdom og være tvefold rigere, du og jeg. Og Vejen vil være alt det, den før var — kæmpende Ranker, duftende Blomster, skinnende Frugter — og desuden en Del af dig.

Min Stump Vej blandt Veje.

Just saadan er *Danmark* mit, saa evigt *mit*!

Valborg Aften 1940.

R. P. Sørensen, Buskhøj.

NISSUMLIV OG BYLIV

Af Andreas Jørgensen (21)

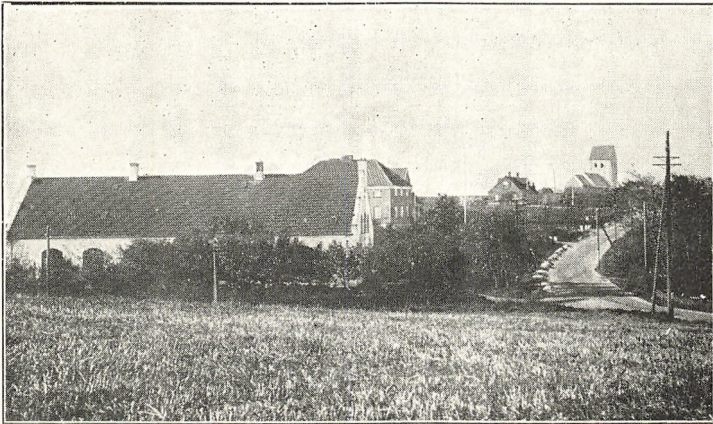
Aarbogens Redaktør har bedt mig om at give et Bidrag, der skulde behandle ovenstaaende Emne og navnlig bevæge sig om den Modsætning, der eventuelt kan ligge deri.

Jeg føler mig som for ca. 25 Aar siden, naar man i Nissum blev stillet over for en Stileopgave, som gav Anledning til, at man halve Timer i Træk maatte henfalde til at tygge Penneskraft. For der er unægtelig adskillige Vanskeligheder ved at faa stillet de to Ord

i Overskriften i Forhold til hinanden. Sammenligningsgrundlaget mangler. Noget andet var, om man blev sat til at skildre Forskellen paa Seminarieliv i Nissum og i Hovedstaden, der jo maatte ende i et højstemt Kvad til Nissums Pris, idet dette frie og landlige Sted har saa at sige alle de Fordele, der kan give unge en fire-fem lykkelige Ungdomsaar. Der kunde ogsaa skrives om *Landlivets* og *Bylivets* Modsætninger. Men det er vist heller ikke min Opgave. Jeg forstaar den saadan, at man ønsker at høre om mit Syn paa det Nissumliv, jeg (som saa mange andre) fik Del i, og det Byliv, jeg (sammen med mange andre) har faaet Lov at leve.

Selv om det egentlige Sammenligningsgrundlag mangler, idet Nissumlivet for de fleste af os er en begrænset Tid (og det indstiller vi os paa), medens Bylivet (for mig altsaa) stort set blev min Livsskæbne, og Byen blev det Sted, hvor den største Del af min Livsgerning hidtil er faldet, er det dog muligt af finde Sider frem, der danner Modsætninger.

Et af Ungdomstidens rigeste Privilegier er, at der i den

knyttes mange Venskaber. Der leves et Kammeratliv, som, hvor det faar Lov at udvikle sig sundt, er af opdragende Betydning for hele Livet. Jeg kender ingen Steder, hvor den Mulighed findes som i Nissum. Unge Mennesker gaar sammen daglig i flere Aar, lærer hinanden at kende og kan ofre mange Timer paa Kammeratskabets Alter.

Hele dette rige Kammeratliv kan man føle et sugende Savn efter, naar man kort efter Eksamen dumper ind paa et københavnsk Lærerværelse, hvor der nok nu og da føres værdifulde Diskussioner, men hvor Tonen meget ofte var en saadan, at man paa samme Tid følte sig frastødt og sat udenfor. Kammeratlivets undertiden meget dybe Samliv erstattedes med et i Forhold til talrige Kolleger Overfladeliv, som ingen opbyggende Betydning fik. Jeg tror, den Modsætning er følt af mange, og det var vel ogsaa faa, der ikke i det Forhold akkomoderede. Ens Liv blev paa en vis Maade fattigere.

En stor Modsætning er der især i den Luft, vi daglig indaandede i Nissum, og den, man med en vis Brutalitet kastedes ud i ved Livet i København. Vi, som fik en Række Ungdomsjaar i Nissum, kan ikke være taknemmelige nok mod de Mennesker, der søgte at give os en kristelig Paavirkning. Der var maaske en vis Frygt for, at den skulde blive for direkte, men vi vidste dog altid, hvad vore Lærere ønskede for os, bad om for os og søgte gennem Andagter o. l. at bibringe os. Det skal de have Tak for, og jeg tror slet ikke, vi kan vurdere den Side af vort Nissumophold højt nok. Daglig fik vi Lov at indaande

kristen Luft. Det blev for mange af os en selvfølgelig Ting at tænke og være paa den Maade.

Og dog har vi, som kom til København, hvor det i alt væsentligt blev en modsat aandelig Luft, vi kom til at færdes i, følt adskillige Vanskeligheder ved at hævde, hvad vi havde modtaget. Modsætningen var ligesom for grel. Det er ikke kristen Luft, der slaar en i Møde fra Lærerværelserne, fra Kontorer, Arbejdspladser, Gadelivet o. s. v. Paa den Maade er København en væmmelig By, for det er umuligt for et Menneske at leve i Modsætning til alt det, man møder af den Slags. Lidt efter lidt vænner man sig til det, ens Sind forfladiges, man mister til en vis Grad Reaktionsevnen. — Selvfølgelig kan det ogsaa have modsat Virkning, idet man i Nissum kunde tage hele Kristendommen som det selvfølgelige, mens man her pludselig stilles over for, at det synes at være Undtagelsen, at Mennesker bekender sig som kristne. Den Kendsgerning kan gøre en vaagen, om man ikke forinden helt er faldet i Søvn.

Kommer man saa i kristne Kredse her i Byen, som det er blevet min Lod baade som Lærer og Præst, vil man mærke, at det pietistiske Drag, som i al Fald i min Ungdom i nogen Maade mærkedes i Nissum, her er meget ringere. Der er i københavnsk Menighedsliv sket en Nivellering eller maaske snarere et Skred, saa man ikke i samme Grad er paa Vagt over for, hvad der virker nedbrydende og forfladigende paa ens Kristenliv. Var dette Drag maaske mindre stærkt blandt os paa Seminariet, kunde man ikke undgaa at møde det klart blandt Sognets Folk. Men dette Præg er nu i København væsentlig kun at finde hos det ældre Slægtled. Skønt megen Alvor kan præge Kristenlivet og Menighedslivet, er der dog mange Steder hos de ældre en stivnet Form og hos den yngre Del en uhyggelig Tilpasning til Verdenslivet, som baade gør det personlige Kristenliv tamt og det kristelige Arbejde udvandet. Jeg anser et pietistisk Islæt for nødvendigt for Kristenlivets Evne til at vække og smitte, og jeg er overbevist om, at det ogsaa er dette Drag, som i Almindelighed kunde gøre Forkyndelsen mere klar og afgjort. Derfor ønsker jeg tit, at Menighedslivet i København havde en større Portion Pietisme.

Men sammen med den udflydende Tendens, som gør sig gældende paa saa mange Omraader, viser København sig jo dog som de store Modsætningers By. Her er soci-

ale, politiske, moralske og religiøse Modsætninger som intet Sted i vort Land. Det er helt underligt, at disse Modsætninger kan findes Side om Side. Men den Modsætning gør, at man i københavnske Menigheder mere end andre Steder finder, foruden almindelige pæne Mennesker, en langt større Procentdel af Mennesker med en eller anden Defekt. Der er noget om, at Menigheden herinde mere ligner den Flok, Jesus havde om sig: en langt fra selvstændig Flok, men en søgende og fejlende Skare.

Her er mindre Selvstændighed og Fasthed over Menighedens Kreds end f. Eks. over den, vi mødte i Nissum, hvilket bl. a. viser sig deri, at sekteriske Bevægelser har let Spil over for kristeligt vakte i København.

Man undskylder nok, at mit Syn præges af min Gerning; men jeg maa nok have Lov at pege paa endnu et Forhold, der baade kaster Lys og Skygge over en Præsts Arbejde her i Byen. Mennesker er her mindre tilbageholdne, ja, mindre blufærdige med Hensyn til deres aandelige Oplevelser og undertiden navnlig i deres Søgen. Det kan medvirke til den Forfladigelse, som omtaltes før, idet den enkeltes rigeste og alvorligste Oplevelser saa at sige kastes i Grams, bliver Allemands. Og der skabes herved mange religiøst forvirrede, der skal gøre sig interessante og løber fra Per til Poul for at søge Sjælesorg. Det kan undertiden gøre en ked af det.

Men ind imellem — og det er egentlig meget hyppigt — kommer der Mennesker, for hvem det er Alvor. Og her ytrer sig en Aabenhed, som glæder. Aldrig har jeg som i min Præstetid her i Byen oplevet, at Mennesker er kommet med deres dybeste Spørgsmaal og har talt aabent og ærligt herom. Saa glæder man sig og takker. — Det er mit Indtryk, at personlige Samtaler af aandelig Art er langt hyppigere i Storbyen end i Landsogne. Det kan godt understrege, at der her findes større Aabenhed og mindre Selvstændighed, mens man ogsaa samtidig møder større Aktivitet og Offervillie her end andetsteds.

Naar jeg nu har fremført disse Ting, som maaske ikke engang er de væsentlige Modsætningsforhold, vil jeg gerne føje til, at det er mit bestemte Indtryk, at hvad jeg har faaet Lov at modtage gennem mit Nissumophold ikke blot har været mig til Nytte rent praktisk i min Lærergerning i Byen, men at det endnu mere har dannet Grundlaget for Udrustningen til min Præstegerning. Og derfor ønsker jeg at sige Tak.

EN AFTEN I ET WALISISK VANDREHERBERG

Af P. Chr. Pedersen (23)

Naar man fra Sydenglands venlige, bølgeformede Lavland med de levende Hegn og de mange høje og omfangsrige Træer spredt omkring i Landskabet kommer ind i Wales' Bjergland, faar den besøgende straks et stærkt Indtryk af at være kommet til et andet Land. Rundt omkring en hæver de lave Bjerge sig med deres stenede, karrige Jord, hvor de mange Faar tager sig ud som smaa Sneklatter mod den graa Bjergside. Men naturskønt er her:

Vejen snor sig gennem dybe Dale med rivende Vandløb eller stille Søer. Hist og her kører man langs vilde Afgrunde, saa naar Lyden af et Vandfalds Brusens ens Øren, eller man faar Øje paa Sten- eller Kobberbrud paa Bjergskraaningene.

Men giver saaledes Naturen en Indtryk af, at man ikke mere befinder sig i England, saa bliver man da fuldstændig klar over det, naar man ser Befolkningen, hører Sproget eller ser Navnene paa de forskellige Byer og Landsbyer, man passerer.

Det er ikke mere de lyse, høje og slanke Angelsaksere, man træffer paa, men derimod de mere satte, mørkhaarede og mørkøjede Keltere, hvis Sprog selv ikke en Englænder gør Forsøg paa at fatte, og har man et Par Gange været ved at brække Tungen paa Navne som Bryn Llewellyn, Llanrwst, Llanwddyn osv., saa staar det klart for en, at her stifter man Bekendtskab med et Folk, der staar os Nordboere ret fjernt, i hvert Fald hvad Sproget angaar; men til Trods derfor mødte det danske Rejseselskab paa 25 »Vandrefugle«, der i Sommeren 1935 besøgte det naturskønne Land, stor Imødekommenhed og Elskværdighed

hos den walisiske Befolkning, hvor vi kom i Berøring med den.

En Søndag – sidst paa Eftermiddagen – naaede vi Byen Bala i det nordvestlige Wales. Her skulde vi bo i et Vandre-hjem, der ligger lidt uden for Byen. Bussen kunde ikke køre helt op til Stedet, da den sidste Del af Vejen var for smal og stejl, saa vi fik et Kvarters Bjergbestigning, før vi naaede Maalet; men saa viste dette sig ogsaa til Gengæld at være en pragtfuld gammel Borg med en herlig Beliggenhed højt paa Bjergskraaning.

Over Indgangsporten var en Sten, hvori der var indhugget nogle Bogstaver og Aarstallet 1664. I Tankerne strejfede vi vor egen Frederik III og fik straks en Følelse af noget ærværdigt; men alligevel skyndte vi os gennem Porten over Gaardspladsen med de toppede Brosten til Her-skabsfløjen for at blive vore forskellige Byrder kvit og erkyndige os om, hvad der vel kunde bydes paa i et saadant Hjem. Snart sad vi bænkedede om et stort, veldækket Bord, og ved et andet Bord i Salen sad andre »Vandre-fugle« af forskellig Nationalitet.

Vor yderst elskværdige Vært betroede os, da vor værste Sult var stillet, at han havde indbudt Omegnens Beboere til at komme om Aftenen for at synge walisiske Sange for os, og vi skulde derfor møde lidt senere i den gamle Riddersal.

Ved 8-Tiden var der samlet ca. 30–40 af Beboerne fra Bala og Omegn, og en midaldrende Herre, der præsenterede sig som Formand for Sammenslutningen af Vandreherberger i Wales, bød i hjertelige Ord det danske Selskab velkommen til Walisernes skønne Land, og han sagde, at nu skulde der denne Aften benyttes et Sprog mellem os, som vi alle kunde forstaa, nemlig Tonernes.

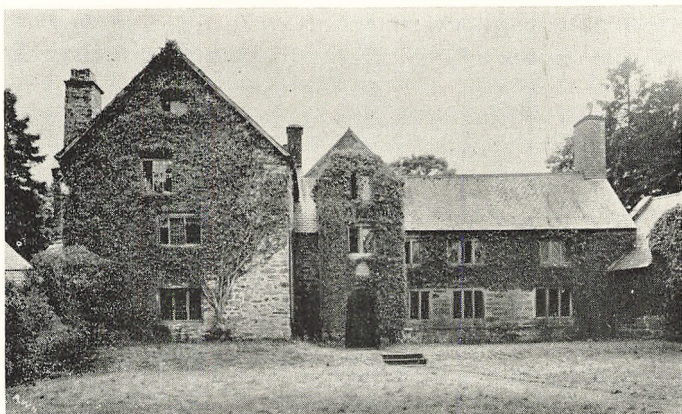
Og saa begyndte de at synge. Den ene Sang fulgte efter den anden. Allesammen blev de sunget flerstemmigt og med en Kraft, saa det var lige ved at kunne løfte det tunge Bjælkeloft, over vore Hoveder. Ingen Sangbøger benyttedes, og alligevel sang de Sang paa Sang med flere Vers.

Det begyndte at gaa op for os, at her var vi kommet til et Folk, der elsker at synge, og hos en og anden dæmrede det i Erindringen, at det var hos Kelterne, man i tidligere Tid traf de berømte Sangere, der kaldtes Bardder. Folket har nok ikke forandret sig paa dette Punkt.

Blandt Sangerne var der en Solosanger – kendt bl. a. for sine Sange i den engelske Radio. Han sang flere Solo-

sange, og det kunde ikke undlade at gøre Indtryk paa den, der forstod det, da han sang en Sang med Omkvædet: »God bless you, friend of mine« — »Gud velsign dig, min Ven . . .«. Vi forstod, at her var fremmede Mennesker, som gerne vilde vise os Vennesind.

Til Slut bad Dirigenten om, at Gæsterne nu efter Tur

Walisisk Vandrehjem

vilde synge Nationalsangene fra de forskellige Lande, der var repræsenteret ved denne Lejlighed.

Blandt os Danskere opstod der straks Diskussion om, hvorvidt det nu skulde være den ene eller den anden Sang, vi skulde synge; men Dirigenten afgjorde Spørgsmaalet med at sige, at de meget godt vidste, at Danskerne havde to Nationalsange, og de vilde gerne høre dem begge.

Efter at vi havde sunget, blev den hollandske Nationalsang sunget af to unge Damer fra dette Land. Af Belgiere var der to unge Mænd; men da de ikke mente, at de var stive nok i Sangkunsten, fremsagde den ene af dem et Vers af den belgiske Nationalsang.

Dernæst fulgte Walisernes egen Sang, og den blev sunget med en Kraft, som om deres Land havde været Verdens mægtigste, og endelig sluttede vi den ejendommelige Sangaften med i Fællesskab at synge den engelske Nationalsang: »God save our Lord, the King«.

Nu takkede den danske Leder for den vidunderlige Aften, og den fremmede Dirigent udtalte, at han næste Aar skulde en Tur til Danmark, og saa ønskede han at høre, om det danske Folk kunde synge, som hans Folk kunde

det. Waliserne kunde simpelt hen ikke blive trætte af at synge.

Det er mærkeligt, som saadan et Par Timer kan faa Folk til at føle sig sammensmeltede. Da vi besluttede at gaa en Aftentur, før vi skulde til Køjs, fulgte en Del af Sognets Ungdom med, og saa gik det i den stille, varme Sommeraften ud gennem Skoven og ned over Broen, der fører over Bjergbækken, ved den lille, graa Landsbykirke. Sindene var opfyldt af den skønne Oplevelse, vi her saa uventet havde haft. Vi forstod, at der er noget, der kan bygge Bro over nationale og sproglige Kløfter.

Før vi gik ind igen, holdt vi vor Aftenandagt derude i det frie. Der var nu kun nogle faa unge Mænd tilbage af de fremmede. De stod med blottede Hoveder, mens Sangen og Aftenbønnen lød, og da vi var færdige, bad en af de fremmede, unge Mænd »Fadervor« højt paa det walisiske Sprog, og saa sang vi til sidst i Fællesskab: »Home, sweet home« — »Hjem, Hjem, mit kære Hjem«. Vore Tanker fløj til Danmark, deres bevægede sig om de omliggende Bjerge, de vilde Kløfter og de fredelige Dale, og Sangens Ord var Sandhed for begge Parter.

Da Lyset er slukket, og der er blevet Ro i Sovesalen, ligger en og anden endnu med vaagent Sind. Det er, som om Borgens Aand er i Nærheden og fortæller om de svundne Tider. Slottets Navn »Rhiwaedog« betyder »Det blodfarvede Bjerg«, og utallige er de Kampe, der er udkæmpet der i Nærheden, lige fra den Gang da den gamle Høvding, Llywarch Hen, med det kongelige Blod i Aarerne i det 6. Aarhundrede mistede den sidste af sine 24 Sønner i Kampen mod de fjendtlige Stammer, og til den Tid, da den engelske Regering fik sat en Stopper for de evindelige Slægtsfejder. Om Krig fortæller ogsaa de 15 Fod tykke Kældermure under Borgen og den underjordiske Gang, der i sin Tid førte fra Borgen ind gennem Bjerget, paa hvis Skraaning Borgen ligger.

Slægt efter Slægt har levet, lidt og stridt her, og Sagn og Sange har flettet Kranse om Stedet, saaledes om den Ædelsten, der fandtes i Slægtens Eje, og som havde den mærkelige Egenskab, at den bebudede, naar Husets Overhoved skulde dø, ligeledes Beretninger om skjulte Skatte, der lokkede Eventyrere til at grave og søge; men altid blev de forhindret i at finde, hvad de søgte, ved Lyn, Torøden og andet Uvejr, saa Skattene ligger stadig i deres Gemmer.

Efterhaanden vender Tankerne tilbage fra Fortiden til Nutiden. Ogsaa nu er Borgen Samlingssted for en stor »Familie«. »Vandrefugle« fra alle Lande mødes her, og naar de drager bort, er det med en Oplevelse af, hvordan Traade binder Fortid og Nutid sammen, og af, hvorledes Menneskers Horisont kan udvides, saa man fra kun at kunne finde Samhørighed mellem de nærmest blodsbeslægtede kan naa til at føle Fællesskab med Mennesker af vidt forskellig Nationalitet og betragte dem som Brødre.

. . . Snart sover alle, og Aftenens Oplevelser er gemt hen i Erindringernes Skatkiste; men utvivlsomt hører de til de Minder, der mangen Gang vil blive hentet frem.

ASHRAMBEVÆGELSEN I INDIEN

Af Anna Søndberg (19)

Den kristne Ashrambevægelse er en frivillig Bevægelse inden for den kristne Kirke i Indien. Den er kommet ind fra som Svar paa en indre Trang. Ganske vist havde Madras Konference engang foreslaaet, at nye Missionærer skulde være en kortere eller længere Tid i et Ashram, men det var med den Motivering, at de vilde bedre komme i Kontakt med Inderne og bedre og hurtigere lære indiske Sæder og Skikke og deres Liv og Tankegang at kende,

naar de en Tid boede og levede sammen med dem. Det var nærmest ydre Grunde, der ledte Tanken hen paa et Ashram. Den kristne Ashrambevægelse gaar langt dybere; den fødtes ud af en Trang og Længsel inden for Kirken. Der er nu ca. 24 kristne Ashrams i Indien og de fleste af dem er oprettet de sidste faa Aar.

Der har været forskellige Meninger om Betydningen af selve Ordet Ashram. A = fra, shram = haardt Arbejde, d. v. s. fra haardt Arbejde eller ophøre med haardt Arbejde. Andre siger A = spændt, stærkt, altsaa spændt eller stærkt Arbejde. Fakta er, at begge Udlægninger kan være rigtige; thi der findes begge Typer af Ashrams. — Nogle søger bort fra det daglige Liv og gaar til Ashram for at faa Stilhed til at overveje eller gruble over religiøse Spørgsmaal. Andre søger til Ashrams for at gaa ind under legemlig og aandelig Disciplin, saa de kan give sig selv til Tjeneste uden for Ashram. Mellem disse to Yderligheder findes der mange Variationer. Der er ikke nogen ortodoks Type af Ashrams, hverken i Hinduismen eller som Ashram findes udtrykt paa Kristendommens Grund.

Gandhis Ashram i Sabarmita drejede sig om det nationale, om hvordan de kunde tjene deres Land bedst og ophjælpe det, og de koncentrerede sig særlig om Landsbyindustrien (cottage industri), d. v. s. han søgte gennem Ashram at ophjælpe Landsbyernes økonomiske Kaar ved at lære dem, hvordan de bedst skulde udnytte alle Mulighederne derude i Landsbyerne, f. Eks. Landbrug, spinde, Vævning etc.

Tagores Ashram i Santineketan samlede sig om Kultur, Kunst og Digtning med en Sidegren af Landbrug. De mere ortodokse Typer giver sig selv hen til religiøse Grublerier eller Overvejelser og i en forenet aandelig Søgen, men der er ikke nogen standardiseret Type af Ashrams.

Selve Ashram-Ideen stammer fra de gamle Skoler, hvor en Lærer samlede sine Elever — eller Disciple, skal de maaske snarere kaldes — om sig ude i Skoven eller paa af-sides Steder, for at de sammen kunde meditere over aandelige Spørgsmaal og ved fælles Hjælp søge Gud gennem aandelige Øvelser. Men det er ikke det samme som et Kloster eller en Eneboerhytte. Ashram har noget af det karakteristiske i sig af begge Dele, og dog har det sin egen indiske Duft over sig, der gør det forskellig fra begge. Det er Indiens nationale Sjæl, der giver sig Udtryk i Religion, og det karakteriseres ved det simple enkle Liv og en i Fællesskab aandelig Søgen.

Skønt der er mange forskellige Slags Ashram, er der visse Ting, der er fælles for dem alle.

1. En Gruppe Mennesker er samlet om en eller anden Leder. Der lægges stærk Vægt paa Fællesskabet mere end paa det individuelle.
2. Der er en Trang til i Fællesskab at diskutere eller studere religiøse, nationale, politiske, sociale eller videnskabelige Spørgsmaal for at finde en Løsning.
3. En aandelig religiøs Higen og Søgen efter Gud, som giver sig Udslag i aandelige Øvelser. Karakteristisk er det, at Inderne i alle religiøse Spørgsmaal søger en Lærer og Vejleder (Guru).
4. Der leves et meget spartansk Liv, og her er alle under samme Vilkaar. Der er ingen Forskel paa høj og lav, rig og fattig, Kaste eller Ikke-Kaste, Europæer eller Inder. Der er streng Disciplin.
5. Den røde Traad gennem alt Liv i Ashram er Ønsket om og Viljen til selvfornægtende Tjeneste paa et eller

andet Felt; Livet og Fælleskabet i Ashram skulde hjælpe den enkelte til Dygtiggørelse i Tjenesten, enten den er inden for eller uden for Ashram.

6. Skønt Ashram fremkom paa et religiøst Grundlag, har der aldrig været Tanker fremme i Forbindelse med Afguder.

Vi kan inddele Ashrams i to Hovedgrupper:

- I. Ferie- eller Hvileashrams;
- II. Arbejdsashrams.

De første er kun aabne nogle Maaneder i den varme Tid paa Bjergene som en Slags Ferie- eller Rekreations-hjem. De sidste er aabne hele Aaret rundt og findes som Regel i Lavlandet, hvor enhver har sit daglige Arbejde at passe enten i Ashram eller uden for dette.

To kristne Ashrams skal kort omtales, men først maa vi se Baggrunden for de kristne Ashrams Oprettelse. Da Gandhibevægelsen for Selvstyre rejste sig, forstod man, at Indien før eller senere vilde blive medbestemmende, og den kristne Borger skulde se at finde sin Plads inden for de Rammer. Den nationale Bevægelse var ikke alene politisk men ogsaa dybt religiøs og kulturel. Hvordan kunde Kristendommen blive ved at eksistere og udbrede sig, hvis den ikke var set paa som en religiøs Side af den udenlandske Herredømme? Den maatte befri sig fra den udenlandske Magt og gøre sig til eet med det, som var Indiens Liv og Higen. For hvis den ikke gjorde det, men gjorde sig til eet med den udenlandske Magt, vilde den forfalde sammen med den. Ashram syntes her at byde paa den rette Jordbund.

Med et selvbestemmende Indien maatte ogsaa Forholdet mellem den udenlandske Missionær og den indfødte kristne Medarbejder forandres. Hvis de skulde arbejde sammen for Fremtiden, skulde det ikke være som Herre og Tjener. Det var ved at komme dertil, ikke fordi det havde været et Ønske fra Missionærens Side, men det bliver jo let saadan, at den, der har Pengene, har Magten. Missionæren betalte Lønningerne. Hans Levevis og Standard var højere end den indiske Medarbejders. Denne saa op til ham og ønskede at komme paa samme Stade. Men hvis det skete, vilde han miste Forbindelsen med sine egne, og der vilde blive en dyb Kløft mellem ham og dem. Desuden vilde det være økonomisk umuligt. Paa den anden Side kan Missionæren heller ikke gaa med til at leve som

Inderne, det vilde være at sætte Helbredet paa Spil; der maatte findes en Udvej, hvor de kunde mødes paa lige Fod. Løsningen fandt man i Ashrams. Her kunde Udlændingen og Inderen mødes paa et økonomisk og kulturelt Grundlag, der laa meget nær op ad den indiske Standard, og samtidig vilde det være tilfredsstillende for Udlændingens Helbred. Ashram gav et Grundlag, hvor paa Øst og Vest kunde mødes og arbejde sammen under de forandrede Forhold.

De nationale Strømninger viste sig ogsaa inden for Guds-tjeneste- og Menighedslivet. Den kristne Kirke i Indien har det vesterlandske Præg over sig, den er ikke indisk nok. Kirken var et Sted for Tilbedelse, blev brugt een eller to Gange om Ugen, og Fællesskabet der varede kun et Par Timer, saa gik man tilbage hver til sit daglige Liv og Arbejde. — Det var ikke nok for en Inder med hans aandelige, religiøse indadvendte Higen og Trang. Den virkelig ortodokse Hindu er vant til, at enhver Handling i hans daglige Liv er præget af hans Religion. Hver Morgen før Solopgang gaar han ned til Floden og bader og udfører sine religiøse Ceremonier, og hans Religion er indflettet i alt, hvad han foretager sig Dagen igennem. Intet Under at han — hvis han bliver døbt som voksen — finder den kristne Kirke og Menighed fremmedpræget, han savner noget; hans religiøst indstillede Sind længes efter noget til at fylde ham Ugen igennem. Den religiøse Følelse hos ham maa imødekommes og tages i Brug i kristen Tjeneste. Ledende indiske Kristne saa, at i Ashram var det, de søgte. Det var indisk helt igennem, og enhver Inder vilde føle sig hjemme. Hvorfor ikke omplante Ashram paa kristen Grund ledet i kristen Aand? Ashram havde altid taget Afstand fra Afgudsdyrkelse, og det var vel den egentlige Grund til, at Tanken om kristne Ashrams blev ført frem.

Kodaikanal Ashram i Sydindien i Palnbjergene er et Ferie-Ashram. Det er aabent April—Juli; det er den Tid, da Varmen sætter ind i Lavlandet, og alle, der kan, søger til den friske Bjergluft for Hvile og Rekreation. Ashram har sit eget Hus, en stor Bungalow, samt to mindre Hytter paa Grunden. Desuden er der en dejlig Have og lidt Skov, og fra Klippen uden for Haven er der en pragtfuld Udsigt over Bjergene. Biskop Abraham fra Travancore er Leder og Husfader. Han er en dyb aandelig Mand og en stor kristen Personlighed, men med en stiltfærdig

og beskeden Optræden. Der er en Husmoder til at staa for den daglige Husførelse, en Kok laver Maden, ellers holdes ingen Tjenere. De, der bor i Ashram, selv om det kun er et Par Dage, har hver sin lille Del af Husgerningen at udføre, ogsaa Biskop Abraham tager sin Tur med hver Dag, f. Eks. dække Bord, vaske op, feje, holde Lamper og Lygter i Stand etc. (der er ikke elektrisk Lys). Der er visse Regler i Ashram, som maa overholdes. — Ingen Race- eller Klasseforskel, Kristne og Ikke-Kristne mødes, Europæere og Indere; alle bliver behandlet ens. Jesus Kristus er Centrum; kristen Aand og Tone hersker overalt. Sandhedskærlighed sættes højt. Fællesskabet er baseret paa Tillid. Hemmelig Kritik er bandlyst, Aabenhjertighed gennemført. En Dag om Ugen er stille Dag. Titler lægges til Side, man kaldes med Fornavn. Det giver mere Familiepræg over Livet i Ashram. Kl. 6 lyder Klokker, og vi samles ude paa Klippen til $\frac{1}{2}$ Times Stilhed og Andagt. Med Sang gaar vi tilbage til Ashram. Saa indtages Morgenmaaltidet. Maden bliver serveret paa Borde, men det staar enhver frit for, om han vil spise paa europæisk eller indisk Manér, d. v. s. enten med Spisegrejer eller med Fingrene, dette gælder alle Maaltiderne. Indtil Kl. 9 udfører vi vor tildelte Morgengerning. Derefter er der Foredrag og Forhandling eller Tid til Selvstudium eller gruppevis. Eftermiddagen bruges til Udflugter eller Spadsere-ture i den smukke Omegn eller maaske igen til Foredrag. Ved Solnedgang Kl. 6 samles vi igen paa Klippen til Andagt, der særlig former sig som Forbøn for de Mennesker eller den Sag, der særlig har optaget os den Dag. Om Aftenen hygger vi os omkring Kaminen til Oplæsning eller Samtale og Sang. — Søndag Formiddag er der Gudstjeneste paa en aaben Plads i Haven.

Til Foredragene indkaldes betydelige Mænd til at tale om aktuelle Emner og brændende Spørgsmaal, der er oppe i Tiden. Her er rig Lejlighed til at mødes med betydelige Mænd og Kvinder, baade Kristne og Ikke-Kristne. I Ashram er baade Mænd og Kvinder, som oftest er det ugifte. Det kristne Ashrams Maal er at evangelisere, at vise, hvad Evangeliet kan udrette i det Menneskes Liv, der giver sig over til den levende Gud og stiller sig til Tjeneste for ham, og tillige at styrkes til denne Tjeneste gennem det kristne Fællesskab i Ashram. Mange, og jeg er selv en af dem, har faaet megen Velsignelse af et Ophold i Kodaikanal Ashram. Ikke-Kristne er rejst bort med

et levende Indtryk af, hvad Kristendom er, og det kan maaske give Stødet til, at de selv bliver Kristne.

Dette Ashram holdes oppe af en Komité og holdes oppe ved frivillige Gaver, nogle tegner sig for aarlige Bidrag.

Tirupattur Ashram er et kristent Arbejdsashram. Det er grundlagt 1920 af Dr. Jesudasen, en Inder, og en skotsk Læge Dr. Paton. Det er sikkert det første kristne Ashram. Det ligger tæt ved vor danske Missionsmark i Sydindien. De to Læger begyndte med en Polyklinik, senere blev et Hospital bygget, og det er udvidet, saa de nu har et fuldt moderne Hospital med Røntgen og en speciel Øjenafdeling. Endvidere er der Skole, Børnehjem, Væveri, Bibliotek m. m. En Del bor der og gaar ud til de omkringliggende Landsbyer som Evangelister. Alle er frivillige Arbejdere, de faar ingen Løn, men Kost og Logi samt Tøj, naar de trænger til det. Kun faa har været der en Række Aar; mange er der kun en kort Tid for at lære Livet og Arbejdet i et Ashram at kende. En Del kommer ogsaa for at give noget af deres Tid til Tjenesten i Ashram. I mange Aar var her kun Mænd (Dr. Jesudasen og Dr. Paton er ogsaa ugifte) med forskellig Uddannelse, ofte en Del Studenter, de blev sat til alt muligt Arbejde, men en Kvindehaand savnedes, især i Hospitalet og til at tage sig af Gæster. Der blev bygget et Gæstehus og et Hus til Kvinder. En kort Tid havde de enkelte indiske Kvinder, men de rejste igen. De sidste Par Aar har de haft en ældre indisk Kvinde til at tage sig af Husførelsen. Her er alt pure indisk. — Man sidder paa Gulvet og spiser med Fingrene; altid indisk Mad. Der bliver ingen Forskel gjort paa en Gæst, vi gaar ind som hørende til Familien. En stor fin Kirke blev indviet 1933. Den er bygget i Stil som et Hindutempel med to Taarne som Tempeltaarne og en Mur omkring. Selve Kirken er aaben til de tre Sider og bæres af fine tilhugne Stenpiller; alt er Granit. Paa Taarnerne og Pillerne er udhugget bibelske Motiver. Det har taget mange Aar at bygge den Kirke, dels fordi de savnede Mænd, der forstod sig paa Sten- og Billedhuggerarbejdet. I denne Kirke begynder de Dagen med Andagt; Bøn, Bibellæsning og Sang, ligeledes slutter de Dagen der; ogsaa til andre Tider søger de til Kirken enten enkeltvis eller samlet i Bøn og Andagt. En Dag om Ugen har Lægerne stille Dag. Da modtager de ingen. De er i Stilhed med deres Bibel for Guds Ansigt for at hente Kraft til Dagliglivets mange Krav. Det har altid været en Glæde

at besøge dette Ashram. Alle er besjælet af dette ene, at tjene i den Gerning, der bliver ham tildelt. Nogle hjælper i Hospitalet, andre i Køkkenet, andre i Skolen, det skal dog være Lærere, og nogle gaar ud til Landsbyerne med Evangeliet. Hver Søndag Eftermiddag drager alle ud paa Prædiketure i Omegnen. Baade direkte og indirekte er dette Ashram Centrum for det evangeliserende Arbejde paa den Egn, og megen Velsignelse er udgaaet derfra.

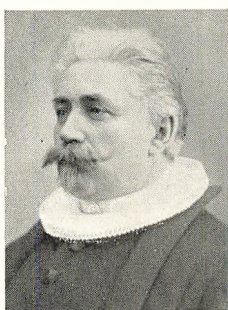
Tirupattur Ashram holdes i Gang af Dr. Patons og Dr. Jesudasens private Midler, og de to Læger er dets Ledere. Desuden støttes det af mange frivillige Gaver og aarlige Tilskud. Dr. Jesudasen har et Par Gange været i Danmark paa Besøg, sidste Gang i 1935.

Der er ingen Tvivl om, at den kristne Ashrambevægelse i Indien har en Gerning at øve i Tiden ved at skabe mere Tjenersind mere Forstaaelse mellem Indere og Europæere, ja, ved at bygge Bro mellem Østen og Vesten. Der er noget at lære paa begge Sider.

VED PERIODENS UDLØB

TRÆK AF VOR TIDS RELIGIØSE, SOCIALE OG POLITISKE BEVÆGELSE

Af J. Andreassen (98)

Sagnet om Fønixfuglen fortæller, at naar Fuglen bliver gammel, graa og grim, forbenet og stiv, forkalket i Hjerter og Aarer, saa gaar den paa Baalet og lader sig opbrænde, men opstaar af Asken forynget og fornyet og maa ske forbedret for at begynde paa en ny 500 Aars Periode.

Fuglen Fønix er Symbolet paa Jordelivets Forkrænkelighed, men ogsaa paa den i Jordelivet iboende Kraft til Fornyelse. Med Barnets Fødsel duk-

ker et nyt Liv op i Tilværelsen, lever, udvikler sig, ældes, forbener og — dør. Men forinden har det sat et nyt Liv ind som Afløser.

Saaledes ogsaa i Planter, Dyr og Menneskeverdenen.

Livslængden — Perioderne — kan være højst forskellige, fra flere Hundrede Aar til nogle faa Timer.

Der er i Naturens Verden baade nedbrydende og opbyggende Kræfter i uafbrudt Virksomhed, Dødens og Livets, for at naa det mest mulige — en uafbrudt Hændelse og en lige saa uafbrudt Renæssance.

»Renæssance er Menneskets Genopdagelse af sig selv og Verden«, siger den franske Historiegransker og Forfatter Michelet (udt. Misjlæ).

I Historien bruges Ordet særlig om Videnskabens og Kunstens Genopblomstring paa klassisk (mønstergyldigt) Grundlag i det 15. Aarhundrede (særlig regnet fra 1453). Navnet hentyder oprindeligt til den genfødte Interesse for klassisk græsk og latinsk Litteratur og Kunst efter den golde, fra oven dikterede og ensrettede Middelalders Dødvande. Men det er dog kun en enkelt Side af Renæssancen.

Menneskets Genopdagelse af sig selv, dets Oprindelse som Guds ypperste Skabning, bestemt til et Liv i Frihed og et Maal, som ingen anden Skabning skal naa. — I Sandhed en stor Opdagelse af en herlig Stilling. Det kunde saa vist ogsaa tiltrænges efter Middelalderens stærke Undertrykkelse af Individualiteten med Tvang til Ensartethed i Tro, Sæder og Skikke, diktatorisk Styrelse fra oven i Stat og Kirke, hvor det individuelle særprægede blev stemplet som Dødssynd. Navne som Johan Huss (brændt 1415), Savonarola (brændt 1498), Johan Wyklif (død 1384, hans Lig brændt 1428), Hieronimus (brændt 1416), Kopernicus, Galilei og mange andres sørgelige Skæbne bærer oprørende Vidnesbyrd til Efterkommerne om Middelalderens Vankundighed og Sjælstvang —.

Naar det store Hav er i Oprør, og de lange, store Bølger ruller jævnt, er der langt fra den ene Bølgetop til den næste, men paa selve de store Bølger er der mindre Krusninger, som minder om de store Bølger, kun i langt mindre Format og altsaa med ringe Afstand mellem Bølgetoppene. Intet Steds i det store Hav er der fuldstændig jævnt og stille.

Dette er et Billede paa Slægternes Liv gennem Aartusinderne, som det er skildret i Verdenshistorien.

Med lidt god Villie kan man dele Tiden fra Kristi Fødsel til vore Dage i 4 store 500 Aars Perioder, og vi staar da ved Slutningen af den sidste, der begyndte med Renæssancen ved Overgangen fra det 15. til det 16. Aarhundrede.

Renæssancen maatte trodse sig igennem, og dens Pionerer havde strænge Kaar. Men mange af dem var alvorlige, troende Kristne, der kæmpede for Sandhed og Ret og for at overbevise Verden om, at Særpræg og Individualisme ikke er Synd, men tværtimod en stor Værdi for Menneskeheden, og at det netop var efter Guds Bestemmelse, at det var og skulde være saaledes. Det er Individualismens Frembrud til officiel Anerkendelse i Stat og Kirke.

Men Menneskets Opdagelse af sig selv og sit høje Værdi ender den Fare, at den kunde føre Mennesket til Selvforgudelse, og det var netop det, der skete ved Opdagelsen af Naturen og Menneskets iboende Evne til at gøre sig Jorden underdanig.

Man opdagede, at Verden var langt større end til Bakken bag Skoven, og der opstod en voldsom Iver for at lære alt og alle at kende: Andre Folkeslag, Universet, Naturen, Kunsten, Poesien, Historien, Kristendommen

o. s. v. Folk havde været holdt i den største Uvidenhed om alt dette. Selve Bibelen maatte almindelige Mennesker ikke læse. Nu blev den lukket op og oversat paa et for hvert Folk tilgængeligt Sprog. Og Bogtrykkerkunstens Opfindelse kom Folkets Trang til Hjælp og gav Oplysningen Syvmilestøvler paa. En voldsom Energiudfoldelse særpræger Renæssancetiden paa alle Omraader. Denne Linie har fortsat sig lige til vore Dage og har affødt mange store og gode Resultater baade paa det religiøse, sociale og det politiske Omraade og ikke mindst i de sidste 50 Aar, hvilken Periode afslutning vi nu fejrer for Nørre Nissum Seminariums Vedkommende.

De, der kan huske saa langt tilbage som til 1892, da Seminariet begyndte sin Virksomhed der nede i Dalen ved Præstegaarden med de plørede Veje og Stier, Spisesal i Præstegaardens gamle Stuehus, Petroleumslamper i Skolelokaler og paa Værelser, ingen Cykler eller Biler, ingen Telefon eller Radio, 1–2 Mil til Jernbanestation med Apostlenes Heste. (Jeg kom første Gang til Seminariet sammen med en Kammerat Kl. 3 Nat efter en Spadseretur fra Struer, hvortil vi var ankommen med et Tog ved Midnatstid Øst fra). Kuffert og Sæk med Sengetøj o. s. v. maatte hentes pr. Trillebøre ved Kongensgaard, — maa indrømme, at der har været Fart i Udviklingen i disse 50 Aar. Hvad man ellers kan finde paa at sige om denne Periode, kedelig har den i alt Fald ikke været.

Men »Menneskene ere ikke saa gode, som de burde være«, siger Biskop Balle i sin berømte, gamle Lærebog, og mange af de store og gode Opfindelser er bleven brugt i Egoismens og Undertrykkelsens Tjeneste. Og det værste af alt er, at mange har faaet saa stor Tro paa de i Mennesket iboende Evner og Kræfter, saa de ikke længere behøver deres Gud og Skaber, men er bleven Selvtilbedere og dyrker Skabningen over Skaberen.

Her har vi Renæssancens store Synd, der kan gøre Ende paa denne ellers saa rige Tid og føre os ned i den Bølgedal, som vi nu med umiskendelige stærke Skridt nærmer os, og hvorfra vi atter skal op. Men hvem ved hvordan og hvornaar?

Men gennem den ca. 500 aarige Renæssanceperiode har der været mange mindre Bølgebevægelser i Udviklingen, og vi maa nøjes med at betragte disse og særlig holde os til den sidste paa det *religiøse, sociale og politiske* Omraade.

PAA DET RELIGIØSE OMRAADE

blev Reformationen en Genfødelse, Ortodoksien en Bølgedal, Pietismen et stærkt Tilløb til Fornyelse; med Rationalismen gik det atter nedad, indtil vi med Grundtvigianismen og Indre Mission paany steg. Nu synes vi at være kommen til en ny Bølgedal, hvor Kirken staar stille og spørger: Gaar vi frem eller tilbage, op eller ned? Og hvor gaar Vejen frem?

Det kom især frem i Verdenskrigens Tid (1914–18). Jeg kom i disse Aar meget omkring blandt den danske Befolkning baade i By og paa Land og fik paa den Maade god Lejlighed til at høre, Stemningen blandt høje og lave, lærde og ulærde. Folk gik før den Krig i den gode Tro, at alt var i den bedste Orden. Vi var jo Kristne og kultiverede Mennesker.

Da jeg i Begyndelsen af Halvfemserne var Soldat, udtalte vor Premierløjtnant, at vi næppe kom til at opleve en Krig. Med de Vaaben, som man nu havde, kunde en Krig, hvis der endelig skulde udbryde en saadan, næppe vare over 2 Maaneder, idet man meget hurtigt vilde kunne gøre det af med en Modstander. Den mindst stærke maatte hurtigt give op. Og i en Samfundslære, som i Begyndelsen af Aarhundredet blev meget benyttet ved Undervisningen paa Højskolerne, læste man, at Krig var en Utænelighed blandt Nutidens oplyste Mennesker, sligt havde vor høje Kultur og Civilisation sat en fuldstændig Stopper for.

Altsaa sov vi trygt. I denne Skov er der ingen Røvere. Vi havde det storartet og var vel tilfredse med de gode Kaar og den jævnt gode Fremadskriden paa hele Udviklingens Omraade.

Og saa kom Krigen –

Og da hele dens frygtelige Raahed kom for Dagen, – og Journalisterne skaanede os ikke, men udpenslede det hele i dets fulde Rædselsfuldhed og lidt til – vaagnede man op med Forfærdelse og spurgte: Hvad er Sandhed?

Nogle havnede i den rene Haabløshed og Vantro og blev til disse »Hvad-kan-det-nytte-Mennesker«, som der forøvrigt var nok af i Forvejen. Andre blev rene Hedninger og opgav al Tro paa Guder og Mennesker, og atter andre blev Gudhadere og raabte op: Religion er Opium for Folkene, bort med al slig Gift.

Men der var da ogsaa Folk, og det er dem, der danner

Ballasten i den slingrende Skude, der sagde: Nej, det er hverken Kristendommen eller Kulturen, der er Skyld i Ulykken, men det er os, der ikke er bleven saaledes gen-nemtsyret af Kristendommen og den kristne Kultur, saa vi har levet i Kristendommens Aand.

Men ogsaa dette maatte der jo være en Grund til; og siden Verdenskrigens Tid har vi især set tre nye Retninger i Bestræbelse for at rette paa Tingene: *Barthianismen*, *Oxford* og *Alliancebevægelsen*. Den første tager Sigte paa Læren, den anden paa Livet og den sidste paa Kirkeafdelingernes Samling.

Vi er kommen bort fra Ordet, siger Barthianerne, og taler om vore Oplevelser. Det er Vidnesbyrdet i Stedet for Evangelium, Stene for Brød. Vi er kommen paa Hat med den hellige Gud og har glemt det store Svælg, der er mellem ham og Synderen. Vi er helt og holdent afhængig af Guds Naade og kan ikke tale om nogen Vished i vor Særlighedssag. Vi maa lære at lytte til, hvad Gud har at sige os ved sin Aand og saa haabe paa hans Naade. Han har sagt: »Han (Talsmanden) skal tage af mit og forkynde eder«.

Oxfordbevægelsen siger: Gør Alvor af din Kristendom og gør det helt og fuldt. Der skal en hel Forvandling til. Gaa ind under Guds absolutte Førelse. Vær stille og lyt kun til hans Tale, saa skal Gud sige dig, hvad du skal gøre baade i Terminsdagene, naar du mangler Penge, og i Sygdomstilstælde, naar Lægen staar hjælpeløs. Og del saa helt og fuldt med dine Medkristne, hvad du oplever, tænker og gør. Bekender Overtrædelser for hverandre, selv de værste Tanker, du har fostret i din af Synden syge Hjerne. De fire Absolutter blev Bevægelsens Feltraab.

Men Alliancebevægelsen (den økumeniske) satte ind paa et helt andet Omraade. Man saa Kirkens Svaghed i dens Splittethed og vilde i Alliance med alle mulige kirkelige Retninger om det væsentlige.

Det gode ved denne Bevægelse er iøjnefaldende: Styrken i Sammenholdet og Storheden i at kunne se bort fra det uvæsentlige og samle sig om det centrale. Men Svagheden ses ogsaa let: Det bliver let til Jernkolossen paa Lerfodder. For Fredens Skyld kommer man let til at ødelægge nogle af de Piller, hvorpaa vort aandelige Liv hviler: Det individuelle særprægede i det enkelte Menneskes Forhold til Gud. Livet med Gud kan ikke uniformeres.

Paa samme Maade er der ogsaa noget godt at at sige om

begge de to forannævnte Bevægelser, og mange har høstet Velsignelse af disse Røster, baade hvad Læren og Livet angaar, og de vil allesammen komme til at bære Frugt i Fremtidens Kristenliv baade i Danmark og i andre Lande. — Men en primus motor til at føre vort Kirkeskib op af Bølgedalen og bære os ind i Dagen ny, skønnes de ikke at være. De synes allerede delvis at have løbet sig træet som Bølgen, der skvulper mod Strand.

Men der er Suk og Søgen efter Redning paa det religiøse Omraade, og det er et godt Tegn. Guds Kirke paa Jord vil alle Dage vedblivende være den kæmpende Kirke i bølgende Bevægelse og stadig Uro. Og jo større Kamp, des større Sejr. Sønnen er Gudslivets værste Fjende.

PAA DET SOCIALE OMRAADE

Her er Krakket mere synligt for den store Almenhed. Resultatet af Renæssancen er blevet et brat Styr, som den nuværende Krig lig en mægtig Bølgebryder muligt kan føre ind i et andet Strømleje.

»Det kan ikke blive ved at gaa, som det gaar«. Det var en Udtalelse, man har kunnet høre og læse Gang paa Gang i de senere Aar, kommende fra alle Sider i Landet. Men ingen magtede at standse Strømmen.

Hvad der var i Vejen? Større og større Skarer blev Aar for Aar arbejdsløse og skulde leve af de arbejdendes For- tjeneste. — Vi var godt paa Vej til, at den ene Halvdel af Befolkningen skulde spise Naadens Brød hos den anden; og de vise paastod, at det vilde blive meget værre endnu. Men det er en farlig Vej at betræde, thi den ødelægger Arbejdslyst og Arbejdsmulighed, slapper Menneskets Selvs- opholdelsesdrift, Moral og Villiesliv — — .

Der kom et Par unge, lykkelige Mennesker ind ad Døren. De vilde giftes.

»Ja, vel, det kan ske, hvis I har Papirerne i Orden«.

»Jo, her skal De se, Hr.!«

De var all right.

Da Forretningen var til Side, faldt vi i Snak om dit og dat.

Hvor de skulde bo?

Ja, det vidste de endnu ikke. De havde ikke faaet nogen Lejlighed, men de haabede. . . .

»Ja, lad os haabe, men det ser jo altsaa ikke saa lyst ud«.

»Ja, men Mor mener nok, at vi kan bo derhjemme indtil videre«, skyndte han sig at replicere.

»Naa, ja, ja, saa har I da Tag over Hovedet foreløbig, og det er en god Ting i denne Kulde«.

»Men saa Arbejdet? Er der ikke Jord til Deres Mor's Ejendom?«

»Nej, det er der ikke, men Mor faar 34 Kr. om Maaneden i Aldersrente«.

»Naa, ja, saa kan hun vel til Nød klare sig. Og De har maaske sikret Dem Arbejde?«

»Nej, for Tiden har jeg intet, men vi kan jo faa Arbejdsløshedsunderstøttelse, og det kan vi da nok leve af«.

»Ja, det kan vi let, naar vi slaar det sammen med de 34 Kr.«, skyndte hun sig at tilføje.

Det var kun to – men de har i Hundredevis af Helssøskende disse to. Par efter Par kommer de for at blive smedet i Hymens Lænke, uden at dette nødvendige Fundament for et Familieliv er i Orden.

Men hvorfor skulde de vel bekymre sig derom og saa lade Fortuna ride deres Dør forbi? Samfundet betaler jo.

Jeg bliver undertiden noget forstemt. Før eller siden maa Samfundskassen blive tom, og hvor er saa de flittige, sparsommelige og stræbsomme Borgere, der kan fylde den?

Det er altsaa bleven Følgen af Menneskets Opdagelse af sig selv og Naturen i Stedet for, at vor Evne til at gøre os Jorden underdanig skulde have gjort Tilværelsen bedre for os.

★

For at forstaa, hvad der er Aarsag til denne Misère, maa vi et Øjeblik beskæftige os med den Udvikling, Oplysningen særlig førte os ind i paa dette Omraade, og som vi med eet Ord kan kalde Teknokratiet, hvilket vil sige teknisk Styre, ligesom Aristokrati oprindeligt betød Adelsvælde og Demokrati Folkestyre.

Udviklingen paa Maskinopfindelsernes Omraade tog en saa stærk Fart, saa Samfundsordningen ikke paa nært Maal kunde følge med.

En Amerikaner har engang brugt et træffende Billede paa Skævheden i Udviklingen. Han ligner Samfundet ved en Vogn, som først blev trukket af Mennesker og holdt en Fart af en Mil i Timen. Senere fik man Heste og andre Trækdyr, man brugte Vand og Vindkraft og andre Opfindelser, der lidt efter lidt satte Farten op til to Mil i Timen. Herefter indrettede man Samfundet, som det i

Hovedsagen er formet i Amerika den Dag i Dag med Lov og Levemaade, Ejendomsrettigheder og Prissystem paa Basis af Guldet, Forholdet mellem Skyldnere og Kreditorer, ja, selv De forenede Staters Konstitution, skønt det amerikanske Samfund nu kører med en Fart af 80 Mil i Timen.

Er det noget Under, at den halvandet Hundrede Aar gamle Vogn ryster og rasler og giver sig under den vandrige Fart, saa de hvert Øjeblik truer med at gaa i Stykker? Da den fik Dampmaskine installeret, klarede den sig endnu, skønt den til Tider knagede fælt. Rigtig galt blev det først, da vi kom ind i dette Aarhundrede med de store Kraftanlæg, Motorens Udvikling, Masseproduktionen og nu tilsidst de automatiske Fabrikker. Med et Maskineri med en Milliard Hestekræfter farer den amerikanske Samfundsvogn af Sted i et Tempo, der er 40 Gange stærkere end det, den er bygget til. Hvordan Amerikanerne befinde sig derved, kan man læse i Bladenes Overskrifter.

For at forstaa, hvor langt vi er naaet paa Teknikkens Omraade, og hvad det betyder for de sociale Forhold i Verden, maa vi foretage nogle Sammenligninger:

»Da Ægypterne byggede de kolossale Pyramider, var hele dets Befolkning ikke i Stand til at præstere halvt saa megen Energi som Edison-Kompagniets Elektricitetsværker i Brooklyn. Og man har dem endnu større. De hydroelektriske Kraftanlæg ved Niagara har en Kapacitet af op over 500,000 Hestekræfter, og da de kan gaa 24 Timer i Døgnet, er de i Stand til at udføre samme Arbejde som 15 Millioner Mand, der arbejder i 8 Timers Skifter.

Men saadanne Værker passes af nogle faa Mand. Og paa samme Maade gaar det i Industrien. Den gaar mere og mere over til *automatisk Fabriksanlæg*. — De moderne Staalværker er, selv naar de gaar for fuld Kraft, næsten lige saa øde for Mennesker at se til som Grønlands Indlandsis. De tilfører sig selv Jernerts og Kul og Kalksten i det rette Forhold. De sender de hvidglødende Masser ud i Formene i det rigtige Øjeblik. De forvandler Staalbarrerne til Skinner og Valser og Stænger — kun dirigeret af nogle faa Arbejdere ved Kontrolgrebene.

Man har Cigaretmaskiner, der producerer 2500 Cigaretter i Minuttet. Elektriske Lamper kan nu fabrikeres 9000 Gange hurtigere end i 1914. Man har en Kunstsilkefabrik i New Jersey, der praktisk talt ikke behøver menneskelig Arbejdskraft, fordi man automatisk kan forandre selv Far-

ven paa Silken ved Hjælp af de vidunderlige fotoelektriske Celler. Denne Opfindelse, populært kaldet det elektriske Øje, er ogsaa taget i Brug i Konserves-Industrien. Naar Konserves-Daaserne kommer forbi paa Transport-bæltet, opdager dette Øje straks dem, der ikke er forsynet med nogen Etikette, og foraarsager, at de bliver skubbet ud af Bæltet. Men hvor mange Arbejdere har det ikke ogsaa skubbet ud?

I en enkelt Fabrik i Milvaukee kan 208 Mand daglig fremstille alle de Chassis-Rammer, som hele Amerikas Automobilindustri behøver, 10,000 om Dagen. Hvor Kullene ligger op til Overfladen, som visse Steder i Kansas, har man nu Gravemaskiner, der gør 15,000 Mands Arbejde.

Disse tekniske Fremskridt er beundringsværdige, derimod er Følgerne ikke saa heldige. De amerikanske Melmøller forøgede fra 1899 til 1929 deres Produktion fra 471 Mill. bushels Hvede malet til 546 Mill. bushels, men fandt ved Periodens Udløb kun Brug for 24,600 Arbejdere mod tidligere 32,000. I Konfektionsindustrien fordobledes Produktionen af færdigsyet Herretøj fra 1900 til 1925, men Antallet af Arbejdere i denne Branche formindskedes samtidig med 15,000. De amerikanske Jernbaner transporterede i 1930 7 Procent mere Fragt end i 1920, men afskedigede i samme Tidsrum over 800,000 Arbejdere. Takket være nye Opfindelser til mekanisk at fylde og tømme Vogne, fyre og tage Vand paa Lokomotiverne, kunde Jernbanerne i Dag klare sig med 600,000 Mand mod de 2,160,000, de beskæftigede for 13 Aar siden. Paa Undergrundsbanerne i New Jersey er der kun to Mand paa hvert Tog mod tidligere 11, og de 10 Billetkontrollører paa hver Station er bleven afløst af elektriske Tælleapparater.

Det er særlig efter Krigen fra 1918 og op til nu, at den automatiske Produktionsevne er bleven forøget saa fabelagtigt. Fra 1919 til 1929 steg Produktionen af Konservesdaaser i Amerika med $9\frac{1}{2}$ Milliard til 17 Milliarder, altsaa næsten en Fordobling, men de tekniske Forbedringer skred i disse Aar frem efter en saadan Maalestok, at en Fjerdedel af Arbejderne i denne Industri samtidig kunde afskediges.

Disse Eksempler fra Amerika, der er offentliggjort af amerikanske Ingeniører og Teknokrater og fremført herhjemme af Roger Nielsen i Gads danske Magasin, kan suppleres med Titusinder fra vort eget Land og den øvrige Verden. Opfindelserne er stadig vokset efter progres-

siv Skala, idet den ene Opfindelse gav Anledning og Mulighed for de to à tre næste. Og der er Opfindelser, som er gjort for længe siden, men som man endnu slet ikke har turdet tage i Brug, fordi man frygter for, at de pludselig vil forvolde alt for stor Arbejdsledighed. Jeg skal blot nævne, at man har fundet et Stof til Barberblade, som er saa haardt, at et enkelt Blad kan vare et Menneskeliv ud uden at sløves, medens der nu bruges i Hundredevis af Blade i et Menneskeliv.

Disse Eksempler turde være nok til at konstatere, at saaledes kan det ikke blive ved at gaa uden en rationel Omlægning af hele Samfundsmaskineriet. Thi hvad skal alle disse ledige Mennesker tage fat paa, hvorved de kan for tjene deres Føde i Stedet for at leve af Understøttelse? Ingen Enkeltperson eller mindre Fabrik kan konkurrere med disse Giganter af Maskiner. Og at standse Udviklingen ved at afskaffe Maskinerne eller blot sagte Teknikens Fart gaar ikke an. Det gaar da let, som naar man sætter Farten ned paa Bilen, saa begynder den at hakke og gaar tilsidst helt i Staa, og slig Standsning i Menneskeaaendens Forskertrang kunde let føre langt værre Ting med sig. Ogsaa her gælder det, at intet er værre end Stillestand og Dødvande eller bundne Kræfter, der ikke kan faa Udløsning.

★

Een Ting er i alt Fald givet, nemlig, at der ikke er Mangel paa Beskæftigelse. Vor Klode og dens Beboere er i en saadan Forfatning, at der alle Dage vil være nok at tage fat paa, og saa vil vi endda aldrig naa at faa gjort den til en Paradishave.

Jeg skal ikke i denne Artikkel komme ind paa alt det meget, der kunde og burde gøres paa det timelige Omraade. Har vi ikke Brug for Arbejdskræfterne for at fremskaffe, hvad vi til daglig kalder *Livsfornødenhederne*, saa som de nødvendige Fødemidler, Beklædningsgenstande, Boliger o. s. v., saa er der i alt Fald ingen Grænser for, hvor mange af de saakaldte *Livsgoder*, der kunde tjene til at højne Menneskelivets Tilværelse her i Verden: hygge om Hjemmene, gøre dem sundere og bedre, forbedre og pynte paa Veje og Samfærdselsmidler. Udnytte hver en Plet Jord og gøre den til en herlig Have o. s. v., o. s. v. Men jeg vil pege paa, hvad der er mere i Pagt med et Seminariums Opgave, og hvad der i høj Grad tiltrænges, at Menneskenes Børn bliver opdraget til at bruge de Goder paa

rette Maade, saa de bliver et virkeligt Gode til Lykke og Højnelse for Menneskeheden og ikke til Fordærvelse. Thi det er sikkert og vist, at der skal en god Ryg til at bære gode Dage, og der skal langt større moralsk Styrke og aandelig Dannelse til i vort teknokratiske Samfund end i det mere primitive i vore Tipoldeforældres Tid, saa vist som der skal større moralsk Styrke til at *være med til* at lave en Støvle i en Storfabrik til en Mand paa den anden Side Jordkloden, som man slet ikke har Anelse om, end der skal til at lave en dito i det lille Haandværkerværksted paa Landet til Naboen, hvis Fødder man kender lige til Ligtorne.

En Skibstømmer arbejdede paa et Skibsbyggeri og vilde gerne være færdig med et Stykke Arbejde til Aften. En Planke skulde endnu sættes ind. Han tog den, der var paa Stedet, men saa' godt, at den havde et svagt Sted og derfor ikke duede. Men skulde han nu hen at have fat paa en bedre, kunde han ikke naa at blive færdig. Saa satte han den daarlige i. For den Plankes Skyld gik Skibet under i en Storm paa Atlanterhavet. — Det Stykke Skibsbyggeri havde vor Tømrersvend ikke befattet sig med, hvis han var Baadbygger for sin gode Nabo.

— Det har været Svagheden i de demokratisk styrede Lande, at Oplysning, Moral og Ansvarsfølelse ikke har været stærk nok til at holde Trit med den Magt og Indflydelse, Folkestyret gav. Hver tænkte paa sit og sine, saa fik de andre se at sørge for sig selv, og saa hamstrede man til sig af Livets Goder, som man havde Magt og Evne til. Thi: »Menneskene ere ikke saa gode, som de burde være«.

Derfor bliver det Pædagogernes Opgave at opdrage Folket til at bære de gode Dage, thi det er ikke blot Børnene, der maa have Vejledning, men lige saa meget Ungdommen. Den 14aarige er ikke moden til at overtage hele Selvsopdragergerningen, tværtimod, med Overgangsalderens Indtræden vælter der en Mangfoldighed af nye Problemer, Fristelser og Farer ind i Menneskelivet, som Ungdommen som oftest staar uvidende og hjælpeløse over for. Derfor trænger de i denne Alder i særlig Grad til Pædagogens Hjælp, og hvem skal være bedre rustet til at bringe denne end den pædagogisk uddannede.

Derfor maa Fremtidens Læreruddannelse lægge langt større Vægt paa Psykologi, Pædagogik, Praktik og Samfundslære. Nødvendigheden af det sidste Fag fremgaar af, at Undervisningen i alle de andre Fag og Arbejdet i Skole

len siden maa tilrettelægges efter de Samfundsforhold og den Folkeindstilling, under hvilken Arbejdet siden skal gøres.

Her er nok at tage fat paa og forberede den opvoksende Slægt til: Fritidens rette Anvendelse, vort Legemes rette Pleje og Sundhedens Bevarelse, korrekt Optræden i alle Livets Forhold, Valg af Venner og Kammerater, Ægtefælle og Omgangsfæller o. s. v., o. s. v., foruden den Oplysning, der nødvendigvis skal til, og som aldrig bliver for omfattende.

Men der maa en Arbejdsdeling til, og den lader sig næppe gennemføre uden Socialisering. Denne vil altid være vanskeligt at gennemføre af et Folkestyre, lettere af Diktaturet. Men Faren ved Socialiseringen er, at der let gaar for meget af Friheden til den personlige Karakterudfoldelse tabt. Mennesket bliver let et villiesløst Hjul i det store Maskineri, et Nummer blandt de mange, og dette er intet mindre, end at selve Mennesket gaar tabt for Samfundsforholdenes Skyld, og saa er de bedre Samfundsforhold for dyrt købt. Her staar vi ved Politikernes svære Opgave. Men den maa løses.

DET POLITISKE OMRAADE

Afdøde Professor Birch, der undertiden kunde udtale sig noget drastisk, kunde ogsaa undertiden lægge en forunderlig Evne for Dagen til at gaa til Bunds i en Sag og se, hvad der var i Gære, og hvad der vilde komme. Han udtalte i en af sine sidste Taler til de unge til Universitetet nyankomne Studenter:

»Vort Slægtled maatte gaa gennem Skærsilden. Det er rimeligt, at Deres skal igennem Helvede. De vil efter al Sandsynlighed faa se Aabenbaringsbogens Heste fare hen over Jorden« (Aab. 6, 1-8).

Jeg ved ikke, om Professor Birch indrettede sit eget Liv efter Herrens Ord, jeg mindes aldrig at have hørt ham udtale sig derom, men han synes i Følge ovenstaaende ikke at have været blind for, at dens Spaadomme var ved at gaa i Opfyldelse i Verdenshistorien. Selvfølgelig bruger han Ordene Skærsilden og Helvede billedligt.

Hvor mange af de unge Studenter, der lagde særlig Mærke til denne centnertunge Udtalelse og tog den alvorligt, og hvor mange af de andre, der var til Stede ved denne

Lejlighed eller siden læste derom, der troede paa det den Gang, ved jeg ikke, men naar vi i Dag skuer ud over Jorden og lytter til Veklagerne fra Folkehavets Dyb, kan man ikke undgaa at tænke paa Aabenbaringsbogens 4 Heste og Professor Birchs Spaadom.

Politikerne har et stort Ansvar, og de bærer en stor Del af Skylden for Miséren. Vel er Pædagogernes og alle andre Folkeopdrageres Opgave stor og deres Ansvar i lige Maade, thi hvad kan Politikerne udrette med deres Love, dersom de ikke har et oplyst, lovlydigt og velopdraget Folk at bygge Lovgivningen paa. Men som dem, der skal gaa foran og vise Vej, maa de være i Besiddelse af et Fremsyn paa langt Sigt, Klarhed i Tanken om Maal, Vej og Midler. De har de bedste Betingelser for at kunne kende Udviklingens Gang baade her hjemme og i Udlandet, skulde i alt Fald have det. De sidder i den Forsamling, hvor alle Traade løber sammen, og har Adgang til at stifte Bekendtskab med enhver Bevægelse, som alle andre holdes udenfor. De har Adgang til at kunne kræve Oplysning og tilkalde Ekspertter i alle særlige Forhold, hvad andre ikke har. Derfor maa det ogsaa kræves af dem, at de er vel skolede i almenmenneskelig Oplysning og Aandsdannelse. Men her har det skortet ikke saa lidt baade blandt vore egne og andre Landes Politikere. Ingeniørerne har helt taget Luven fra dem og sat en Fart paa Udviklingen, som tog Vejret fra Politikerne, hvis Opgave det i alt Fald maatte være, naar de ikke kunde gaa foran og vise Vej for Udviklingen, da at følge efter med Samfundsordningen, hvilken Opgave de og ingen andre kunde og skulde ordne. Men her er det gaaet i Europa som før beskrevet i Amerika. Samfundsvognen kører sine 2 Mil i Timen, mens Udviklingen er oppe paa de 80. Saa forstaa man Aarsagen til, at det knager i de gamle Hjul.

Men det skal ogsaa indrømmes, at det aldrig har været saa svært at give de rigtige Love som netop i vor Tid, og netop paa Grund af den stærke Fart. Og ikke mindst bliver det svært i demokratisk styrede Lande, hvor det brede Lag af Befolkningen nødvendigvis skal følge med og forstaa Udviklingens Gang og Lovenes Nødvendighed, før end de kan vedtages. Her er Enevælden og Diktaturet langt lettere stillet, selv om Diktatoren altid maa vogte sig for at komme saa langt frem foran sit Folk, saa han taber Forbindelsen med det og det med ham.

Men nægtes kan det ikke, at Politikerne ikke har været

Situationen voksen i tilstrækkelig Grad. Vi har i de sidste Par Menneskealdre været Genstand for et diletantisk Forsøgslovgiveri uden nogen fast Kurs, der stadig vidnede om, at man ikke havde Vejen for Øje, ad hvilken Udviklingen gik. Deraf den mærkelige Forvirring i de politiske Begreber, og de mange Partideler i de senere Aar.

Og saa gaar det som saa ofte ved slige Lejligheder: Folk kan bedre se Fejlen ved det bestaaende og kritisere, end man kan rette dem. Et saadant Angreb er vi ude for i disse Aar paa Demokratiet og Folkestyret, og særlig blandt Ungdommen finder vi mange, der synger Lovsang ved Liberalismens Ligbegængelse. Det er forstaaeligt. Og jeg forstaar ogsaa godt, hvorfra Forskellen i Synsmaaden stammer mellem de yngre og de ældre.

Det yngre Slægtled har kun oplevet Liberalismens Efteraar og Vinter, de ældre har oplevet dens Sommer og Høst. Thi det er gaaet denne Aandsretning som saa mange andre: der gik Orm og Svamp i det frugtbare Træ, og nu brager og knager det i alle dets Celler. Men dette er ikke noget Bevis for, at Træet ikke duer. Det er højst et Bevis paa, at vi ikke har passeret det tilstrækkeligt med Besprøjtning af den for alle skadelige Insekter og Svampe dræbende Vædske.

Min Barndoms- og Ungdomstid faldt i Halvfjerdsernes og Firsernes Provisorietid, da vi hver Dag fik serveret lidt Demokratisme som Dessert til den sædvanlige Kost. Jeg har set Statsaristokratismen paa Sottesengen og nu i et Par Menneskealdre glædet mig over at se Liberalismen vokse op til en livskraftig og handledygtig Yngling og naa frem til Mands Modenhed og øve Mands Daad. Og de liberalistiske Ideer er ikke gaaet i mig som »Smør og Kage«, men gennem mange og lange Overvejelser og Prøvelser, thi min Opdragelse og mine Omgivelser var den Gang alt andet end liberalistiske, og selv er jeg af Naturen en ækel Aristokrat med slemme diktatoriske Tilbøjeligheder. Naar jeg alligevel er bleven saa fast fortøjret i Liberalismens Havn, er Sejladsen herind sket under mange Storme baade ude og inde fra. Og om jeg end tit – og ikke mindst i den senere Tid – har spejdet ud over det oprørte Folkehav efter nye og bedre Havne, har jeg aldrig kunnet faa Øje paa dem. Og saa længe dette ikke er Tilfældet, gaar jeg ikke til Søs igen.

Det er vel naturligt, at Kløften mellem ondt og godt maatte blive større og mere synlig under Liberalismen end

under Enevælden, hvor den enevældige Konge ogsaa befalede over Aandslivets synlige Ytringsformer.

Der var Tider, da det var en kongelig Befaling, at Folk skulde møde i Kirkerne, — da man brændte Troldkarle og Heksekoner paa Baalet, — da en kongelig Forordning forbød Lægfolket at holde gudelige Forsamlinger, — da man kunde komme til at staa i Gabestokken til Spot og Spe og blive overspyttet af Kirkefolket, hvis man begik en i Folkets Øjne vanærende Handling eller teede sig ukristeligt i Liv og Levned, — da man kunde miste Embede, Kjole og Krave, hvis man kom for Skade at udtale en eneste Sætning, hvis Kongruens med Ortodoksiens velovervejede Dogmer ikke var fuldstændig nøjagtig.

Se, alt dette, som vi kender saa godt lige fra Reformationens Dage til Liberalismens Aarhundrede, har naturligvis holdt meget af Ugudelighedens ydre Foreteelser inden for Privatlivets Grænser. Men de, der kender til, hvordan det gik til den Gang, ved ogsaa, at der i hine Dage var forfærdelig megen Raahed, Drukkenskab, Utugt og Slagsmaal. Men det kom bare ikke i Aviserne. Og naar Præst og Degn saa tilmed drak om Kap med Kirkegængerne og gav Næsestyvere, saa Blodet flød, var det vel forstaaeligt, at der ikke blev bragt mere for Øvrighedens Domstol end allerhøjst nødvendigt. Ved mange Kirker i Vest- og Midtjylland var der altid en Kro, som tjente godt ved hvert Kirkebesøg, og ikke sjældent hørte man, at Ligbærerne var saa fulde, saa de nær var kommen i Graven sammen med den døde. Hvis sligt skulde ske nu, sikken et Avisstof til hele Nordens Blade og Tysklands med.

Og hvordan stod det vel til med Kristendommen? Den rationalistiske Død i Kirke og Hjem i den ellers saa lovspriste Oplysningens Tid, da Præsterne prædikede om Fodringslære og Hedeopdyrkning, er saa velkendt, og den ret kraftige pietistiske Vækkelse i Sjette Kristians Dage blev kvalt, inden den endnu var en Magt i Folket.

Det ligger i Sagens Natur, at det hele maatte blive anderledes under Liberalismens Fane. Thi Liberalismens første fødte Søn er og maatte blive Individualismen, Personlighedens Udfoldelse til Selvstændighed og Ansvarfølelse. Det maa derfor være Maalet med al Folkeopdragelse. Og jeg finder ikke, at den har haft bedre Kaar under nogen som helst anden Forfatningsform hverken her eller i andre Lande.

Men det ligger ogsaa i Sagens Natur, at der maa blive

Klarhed i Standpunkterne og Fasthed i Udfoldelsen. Der kan jo frit vælges mellem Gud og Djævelen, og man kan aabenlyst bringe sit Offer til Skøgen, om man vil det, og til Verdens Frelser, om man vælger ham. Der vanker ingen Straf til nogen af Siderne.

En Grænse maa der være for Raaddenskabene; og for dem, der ikke selv kan sætte den, maa Lovgivningsmagten træde til; men Lovgiverne har saa ofte — besjælet af Frihedsideerne — rykket denne Grænse saa langt ud som muligt for ikke at sige i det umulige og utaalelige. — Derfra stammer den daarligere Ægteskabslov, Skøgeloven, Skoletilsynsloven, Skolebogskommissionens Betænkning m. m. Men man skal ikke hugge det gode Træ om, fordi der er gaaet Orm i det, men se at faa Ormen dræbt.

Og alle Dage skal det blive indrømmet, at aldrig nogen Sinde har der været et saa blomstrende Kristenliv som nu, født i Liberalismens Aarhundrede med indre Mission, ydre Mission, Ungdomsarbejde, Børnegudstjeneste, Alderdomsforsørgelse, Arbejdsløshedshjælp, Fattig- og Sygeforsørgelse, Invaliditets- og Aandssvageforsørgelse, Blinde-, Døve- og Stummeforsørgelse o. s. v. Levfoden er bleven sat adskillige Procent op, og Videnskab og Kunst har blomstret som aldrig før. Derfor beder jeg:

»Det gamle Træ, o, lad det staa,
det maa I ikke fælde«.

Jeg glemmer aldrig en Episode paa Nordsøen.

Jeg var med en af Englandsbaadene ad Esbjerg til. Jeg havde set paa Barometret, inden jeg tog fra England. Det stod paa »Storm«. Jeg havde kigget lidt i Vejrmeldingen. Den lød paa »Storm over Nordsøen«. Men jeg *skulde* af Sted; og saa kom vi ud paa det aabne Hav.

Men det saa ikke godt ud. — Passagererne laa i Kahytterne, i Gangene, i Restaurationen, i Rygesalonen, kort sagt, spredt overalt: paa Ryggen, paa Maven, paa Siderne — klagende, skrigende, vridende sig. Hvilken Elendighed!

En munter »Kokkedreng« stak Hovedet op af en Lem, saa ud over det brølende Hav og — grinede. Han entrede et Par Skridt frem paa Dækket med en Vaskeballie fuld af Tallerkener og gav sig til at »vaske op«. Han fik lige begyndt. Da kom der en vældig Braadsø væltende ind over Dækket. Jeg fik lige Næsen trukket inden for Rygesalonens Dør og fik denne smækket i. — Et Øjeblik efter

var vor lille »Kokkedreng« fuldstændig skjult under Vandmasserne. Da Bølgen var trukket bort, ser jeg Knægten staa henne ved Rælingen, klamrende sig til Jerngelænderet og – grinende. – »Hun er bister i Dag«, sagde han, »den kunde gerne have ladet mig beholde Kluden«.

Han saa ud over det oprørte Hav, hvor den vældige Bølge nu som et mægtigt Bakkedrag gled videre fort. Ballien, Spanden, Tallerkenerne, Kluden og det hele var gaaet til Torskene. Godt, at Drengen ikke gik med.

Men oppe paa Kommandobroen stod Kaptejnen saa støt og urokkelig med Benene vidt fra hinanden. Hans Blik var fast, og Øjnene lyste af Trofasthed. Han gav nøje Agt paa hver eneste Bølges Størrelse, Fart og Retning. Han saa paa Kompasset, og med fast Haand holdt han om Styregrejerne. – Og vi kom vel i Havn. Man *maatte* simpelt hen have Tillid til den Mand.

– Jeg kigger hver Dag lidt paa det politiske Barometer. Det staar paa »Storm over Stillehavet« og alle de fem Verdensdele med – og Vejmeldingen har nu været foruroligende i mange Aar. Og hvor jeg end ser hen, viser der sig mørke, truende Uvejrsskyer. – Hvad, om vort lille danske Fartøj gaar til Bunds, og hvad med hele Evropa og den herlige europæiske Kultur? Skal det mon alt sammen blive ødelagt? Og hvordan med Kirken og Guds Riges Fremtid blandt Evropas Folk – vore Efterkommere, vore egne Børn? – – Undertiden betages jeg af Vemod. Jeg mangler den lille »Kokkedreng«s Humør. Og jeg synes, vi mangler de sikre Kaptejner ved Statsskibenes Ror. – – Saa forsøger jeg at nynne paa de gamle Strofer:

»En Vej eller anden vor Herre ved Raad,
om end ej ad min Vej, om end ej ad din Vej,
saa dog ad sin egen vor Herre ved Raad.

Kun fremad – og Havet har Vej uden Baad.
Saa frit du kan træde blandt Bølger og kvæde
med jublende Glæde: Vor Herre ved Raad.

– Og saa slutter nu Renæssancetiden med et bragende Styrt i Bølgegangen. Om nogle Aar hører denne Tid Historien til. Saaledes ser det i alt Fald ud i Dag.

Religionshistorien og Profanhistorien er to ærværdige Herrer. De sidder bag paa Tidens og Udviklingens Vogn og noterer op i Livets Krønike, for at Efterkommere kan se, hvad der skete, og lære at handle rigtigt. Og de vil faa

noget at studere paa. De sidste Aar vil blive brændemærket som en af de mørkeste Tider i Folkenes Historie.

Men engang vil det dages, og allerede nu skimtes Morgensolens Straaler og varsler om en ny Dag, om end det kun ses glimtvis og svagt. Men Livets Børn tror paa Livets Sejr over Døden, og engang vil Fugl Fønix staa frem af Asken og Ruinerne i forynget og forherliget Skikkelse og gaa frem i Dagen ny.

★

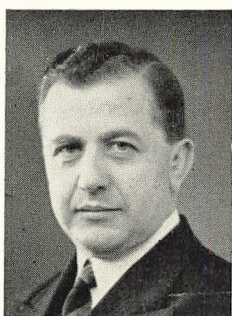
Og lad mig saa til Slut her igennem sende min Hilsen og Jubilæumslykønskning til mit gamle Seminarium med Tak for, hvad du var for vort Folk i de svundne Aar. Opgavens Størrelse kan ikke maales. Den gælder Danmarks Fremtid og vort Folks timelige og evige Lykke.

Hvor mange af de Tusinder Læresætninger, der i disse 50 Aar er bleven udtalt fra Nørre Nissum Seminariums Kathedre og ført videre gennem de Hundreder af Lærere, der i disse Aar er spredt ud over vort Land fra Skagen til Gedser og fra Blaavandshuk til Neksø — ja, lige til Koreas Grænser — der har baaret saadanne Frugter, er der kun een, der fører Statistik over. Men jeg har set Glimt af en rig Velsignelse.

Gud give Nørre Nissum Seminarium en lang og rig Fremtid.

DRENGE I OVERGANGSALDEREN

Af P. Lindholt (21)

Kært Barn har mange Navne, hedder det. Men denne Regel synes ikke at passe i dette Tilfælde. — Det nævnte Tidsrum i Menneskets Liv har flere Navne: Pubertetsalderen, Overgangs- alderen, Lømmelalderen. — Det sidste Navn tyder ikke paa, at der her er Tale om »kært Barn«.

I det følgende skal der ganske kort gøres Rede for de fysiologiske og psykologiske Fænomener, som er Særkende for Individet i denne Tid.

Det nyfødte Barn vejer normalt ca. 3,5 kg og maaler ca. 50 cm. I Løbet af det første Leveaar sker der en ganske kolossal Vægtforøgelse — fra 3,5 kg til ca. 10 kg. En saa stor Forøgelse, procentvis, kendes ikke fra noget andet Tidspunkt i et Menneskes Liv. Længdeforøgelsen er ogsaa betydelig, men dog ikke nær saa stor, fra 50 cm til 70 cm.

Fra 2. Leveaar til omkring 10. Aar er Væksten hos det normale Barn i regelmæssig Gænge, 4–7 cm i Længde og 3–4 kg i Vægt om Aaret. — Dog maa man ikke tro, at Barnet vokser med jævn Hastighed. Forsøg har vist, at der er en vis Rytme i Vækst og Vægtforøgelsen. Ja, man mener endogsaa at have konstateret, at denne Rytme er afhængig af Aarstiderne, saaledes at Barnet paa visse Aars- tider vokser stærkere end paa andre, og ligeledes, at Vægt- forøgelsen er større paa visse Aarstider end paa andre. I de saakaldte Hvileperioder sker der en Tilpasning af det nydannede.

Omkring det 10. Aar kommer der en Nedgang i Væksten hos Drengene, en Nedgang, som ofte varer ved i det 11. Aar. Forskere mener, at i denne Periode udvikles bl. a. de

smaa Muskler i Hænderne og i Taleorganerne. I det hele taget er man enige om, at den 10–11aarige Dreng er paa Højden af sin Barndom. Den uharmoniske Legemsbygning fra de første Barneaar – at Hovedet er stort i Forhold til Kroppen, at Kroppen er stor i Forhold til Benene – den er nu blevet til en fuldt ud harmonisk Legemsbygning, hvor Hoved svarer til Krop, hvor der er Harmoni mellem de enkelte Legemsdele, og hvor disse, om man kan bruge et saadant Udtryk, er arbejdet godt sammen.

Her sker der nu en mægtig Forandring fra 11–13 Aars Alderen. Der kommer en kraftig Vækst- og Vægtforøgelse forud og sammen med Kønsmodningen. Dog saaledes, at den stærkeste aarlige Højdevækst ligger forud for Kønsmodenhedens Indtræden.

Det er en Kendsgerning, at Drengene i disse Vokseaar er i Besiddelse af en glubende Appetit, ja, der er dem, der tilsyneladende kan spise hele Tiden. Drengene er vist sjældent kræse i denne Alder; men man maa dog ikke derfor tro, at det er ligegyldigt, om de faar god Kost eller ej – tværtimod, i denne Tid bygges store Dele af Mandslegemet op, og hvis Byggematerialet er for daarligt, kan det skade Individet for hele Livet. Dr. Rambush, Distriktslæge i Sjørup i Jeppe Aakjærs Ungdomsdage, mener at have konstateret, at jyske Gaardmandsbørn til Konfirmationen er større end Børn af Husmand og Indsiddere. Det vil altsaa sige, at den førømtalte Nedgang i Væksten for de sidstnævntes Vedkommende har bredt sig over en længere Periode end normalt. Efter Konfirmationen ophæves denne Forskel ret hurtigt, idet Vækstforøgelsen, naar den kommer, er voldsommere, end hvis den var kommet paa det normale Tidspunkt. Nu er det en Lov, som alle Forskere er enige om, at den langsomme Vækst er den sundeste for Individet. Men da Samfundet selvsagt er interesseret i, at dets Medlemmer er saa sunde som muligt, rejser der sig her et social-økonomisk Spørgsmaal af ikke ringe Betydning. Thi det er jo ikke blot paa Landet, at der findes normale Børn, som paa Grund af Forældrenes økonomiske Kaar ikke faar normal Udvikling, ogsaa i Byerne har vi dem, og det bliver da at overveje, om Samfundet vil nøjes med at være Ambulance, eller om det vil forebygge.

Pubertetsvæksten er ikke harmonisk. – Arme og Ben vokser ikke samtidig. Det er Tiden, hvor man pludselig opdager, at den Dreng har dog nogle forfærdelig store Fødder, eller maaske er det Hænderne, der kryber frem af

Ærmerne og præsenterer sig som uforholdsmæssigt store, altsammen en Følge af, at de forskellige Dele af Legemet ikke samtidig vokser lige stærkt. Denne Forstyrrelse af det harmoniske Forhold mellem Individets Kropsdele er naturligtvis meget generende for dette. — Dertil kommer, at Ligevægtsforholdene forrykkes, Bevægelserne kan ikke betregnes saa godt som før, og ofte tager Drengen haardere fat, end han selv aner. Det er i denne Tid, det gaar ud over Fars veltjente Redskaber og Mors Porcelæn, hvis hun betror det til sin store Dreng. Ogsaa paa Legepladsen mærker vi det. Tit tager disse Overgangsdrenge langt haardere fat, end de vilde og maatte. Saa kommer Modparten og klager: »Han er raa, han tager saa haardt«. De, der har flere Børn i Hjemmet, kender det sikkert ogsaa. Det er da sket, at Mødre under Omtalen af en Søn til mig er kommet med en Udtalelse som: »Ja, han er flink nok; men han er for haard ved sine smaa Søskende«. Bebrejder man saa en saadan Dreng hans Opførsel, ser han som Regel forbavset og uskyldig paa en og siger: »Ja, men det er da kun for Sjøv«. Han aner aabenbart ikke selv, hvor haardt han tager fat.

Der er nu talt om Legemsdelene, og til Slut skal ganske kort omtales de vigtigste indre Organer. Det er allerede sagt, at Appetitten i disse Aar tit er kæmpemæssig. Man spørger da, om Fordøjelsesorganerne følger med i den stærke Kropsvækst. Det gør de i nogen Grad — dog ikke med Højdevæksten; men de fungerer som Regel upaa-klageligt, og hvis Drenge i denne Alder ikke har Appetit, er der Grund til at være opmærksom, da der sandsynligvis saa er et eller andet i Vejen.

Hjertets Vækst følger heller ikke med Højdevæksten, og voldsomme Anstrengelser vil derfor let fremkalde »Hjertebanken«. Det sker ikke saa sjældent, at Drenge i denne Alder møder hos Gymnastiklæreren med Attest for, at de ikke maa deltage i Gymnastik eller Sport paa Grund af svagt Hjerte. Dette »svage Hjerte« er dog som Regel kun et forbigaaende Fænomen — og naar Drengen naar op i Aarene er Hjertet fuldt arbejdsdygtigt.

Lungerne vokser fra 14 Aars Alderen og opefter. Deres Vækst kommer altsaa ogsaa senere end Højdevæksten, og følgelig er de for smaa, naar der stilles store Krav til dem. Resultatet er Sidesting, et Fænomen, der i denne Alder ikke behøver at være Tegn paa Sygdom eller Svaghed,

men simpelthen er en Følge af, at Lungernes Kapacitet ikke svarer til Kroppens Størrelse.

Vi har nu set paa de fysiologiske Foreteelser i Overgangsaaene. Vi har bemærket, at den stærke og uharmoniske Vækstforøgelse bidrog til at forvirre Individet. Men vender vi os nu til de sjælelige Forhold vil vi faa at se, at disse i endnu højere Grad er forvirrende for Individet.

Tyskeren William Stern siger: »Barnet er en Familieskabning, den voksne Mand som Fader er en Familieskaber, og derimellem ligger Ungdommen«. Det forklarer meget hos Drengen i Overgangsaaene. Hidtil har man kun levet i Familien som et Medlem af denne. Det har været det naturlige. Nu kommer Løsrivelsestrangen, ikke som noget forkert, men som noget naturligt, noget der hos den normale Dreng maa komme. I denne Tid opstaar der i hans Sind en Mængde Forestillinger og Følelser, som aldrig har været der før — et nyt Menneske fødes. At betragte disse Følelser og Forestillinger i Tidsrækkefølge er umuligt, da Tidspunktet for de forskellige Følelsers Opstaaen er meget individuelt. Men der synes dog at kunne skelnes mellem en negativ Periode og en positiv. I den første Periode er Drengen kritisk indstillet overfor alt det kendte. I den sidste tager han Stilling til Livet i og om sig og begynder at bygge op.

Der har i de sidste Aar været talt og skrevet meget om Begrebet Skoletræthed. En Skolemand, der for et Par Aars Tid siden holdt Foredrag i Radioen, gjorde med Rette opmærksom paa, at man lige saa godt kunde tale om Hjemmetræthed. Der kommer nemlig i denne Periode en Trang til Selvhævdelse, der baade hjemme og i Skolen kan ytre sig som Respektløshed, Uhøflighed, Ulydighed, men som i sit Væsen er anderledes end disse Begreber, naar de findes hos Børn.

I de fleste Hjem er det vel oftest Faderen, der af Børnene betragtes som den store Autoritet. Og indtil Pubertetsaaene ser Drengen op til Faderen som en Autoritet. Har Drengen gjort noget galt, saa har han forbrudt sig mod Autoriteten og maa tage, hvad der følger paa. Det falder ham ikke ind at tvivle paa, at Faderen har Ret. Anderledes stiller Sagerne sig for Drengen i Overgangsaaene. Han ræsonerer, han kritiserer. Der er i ethvert Hjem visse Ordensregler, der følges af Hjemmets Medlemmer. Disse Regler er forskellige i de forskellige Hjem, tilpasset efter Forældrenes Indstilling. Barnet følger blindt disse Regler,

hvis det er opdraget til at følge dem. Men Drengen i Pubertetsaarene tænker, at det var da en dum Maade at gøre dette eller hint paa, det kunde man da lige saa godt gøre paa en anden Maade. Og saa kommer den halvhøje Mukken.

Trangen til Selvhævdelse fører ofte til Dagdrømme. I Hjemmet behandler man ham stadig som Dreng, han hører ikke Anerkendelse nok, man forstaar ham ikke, mener han, og saa skaber han i Tanken sin egen skønne Verden, hvor der i alle Tilfælde bliver ydet ham fuld Anerkendelse.

Som nævnt før kan denne Trang til Selvhævdelse ogsaa føre til en Art Uhøflighed. Drengene i denne Alder har tit lidt svært ved at hilse. De skal ligesom forvisse sig om, at den anden Part hilser først. Den ret fremtrædende Modsigelseslyst i denne Alder vil oftest være Udslag af det samme. Men det mærkelige er, at samtidig med Trangen til at hævde sig, kan der godt være en stærk Følelse af egen Ringhed, en Følelse, der gør Drengen sky og genert.

Et Omraade, hvor man tydelig ser Forskellen mellem Barnet og Drengen i Overgangsalderen, er Legen. Og her føler Drengen selv Forskellen uden at vide, hvorfor den er der. De Genstande, som Barnet bruger i Legen, er for Barnet det, de i Øjeblikket skal være. Karakteristisk i saa Henseende er Kappel Bøckers Digt om Peters Kæphest eller Harald Bergsteds om Pollemand. Selv kom jeg som Seminarieelev galt af Sted. Seminarieforstanderens Børn legede Købmand og Kunde. Datteren, en Pige paa 6-7 Aar, var Købmand og havde forskellige Kasser med noget i, der for et uindviet Øje tog sig ud som Jord, der var skrabet op fra Vejen; men som af Broderen i god Tro blev købt som Kaffe, Melis, Risengryn o. s. v. Jeg kom forbi og saa dette og skulde naturligvis vise min pædagogiske Interesse. Vi talte lidt om Sagerne og i Samtalens Løb spurgte jeg: »Naa, hvad forestiller saa det her?« Jeg glemmer aldrig det Blik, hun betragtede mig med, da hun svarede: »Det er Puddersukker«. Det var, som om hun vilde have sagt: »Sikken et dumt Spørgsmaal, det kan du da vel se«.

Men dette Forhold til Genstandene ændres i Overgangsalderen, og ofte sker Ændringen brat. — En af vore Ungdomsforfattere fortæller, hvordan han og Broderen leger Eksprestog med Byggeklodser. Forfatteren staar paa Perronen og har netop givet Afgangssignalet. Da bliver han seende og — det er jo ikke et Eksprestog, det er kun Byggeklodser. Han siger selv, at da gik Eksprestoget til Korsør

for sidste Gang. Mon vi ikke alle har oplevet noget lignende? Naar det Øjeblik indtræder, lukkes for den Dreng Laagen til Barnets Æventyrverden, og den aabnes aldrig mere.

Dermed være ikke sagt, at Drengen i Overgangsalderen ikke leger. Det gør han; men det er en anden Slags Lege. Stern kalder det »Ernstspiel«, paa Dansk Alvorsleg. Han vil gerne lege noget med at gaa paa Opdagelse, ligge i Telt eller bo i Huler og den Slags, som de forskellige Dreng- og Ungdomsforeninger klogt har taget i deres Tjeneste. Ikke altid bærer han sig fornuftigt ad efter voksnes Mening, og undertiden gaar det ogsaa galt. Vi læste for nogle Aar siden i Avisen om en, der sejlede ud paa et Knippe Siv og druknede. Der er i disse Aar en Lyst til at leve paa primitiv Vis som vore Urforfædre. Derfor er det vel ogsaa, at Bøger, der handler om Mennesker i primitive Forhold, interesserer saa meget i den Alder: Robinson Krusoe, To Aars Ferie, Den øde Ø, og hvad de nu hedder alle sammen.

Det er ogsaa Tiden, hvor Drengene slutter sig sammen i Flokke med en Fører. I vor Tid med de forskellige Dreng- og Ungdomssammenslutninger udløses denne Trang lettere end før, og de voksne tænker vel ogsaa af den Grund mindre over, at Trangen er der. Dommer Lindsay, der i lang Tid beskæftigede sig med Ungdomsforbrydere, gjorde en meget interessant Iagttagelse, der viser, at disse Drengbander ikke altid bestaar af Forbrydere; men at deres Forbrydelser ofte kun er Leg. I hans Distrikt blev der fanget en Bande Dreng, som havde forøvet Indbrud. I Stedet for nu at sende dem i Fængsel og dermed stemple dem som Forbrydere, fik han dem til at danne en Slags Borgergarde, der skulde hjælpe Politiet med at fange Indbrudstyvene og holde Vagt over Borgernes Ejendom. Det viste sig, at Drengene gik lige saa ivrig op i dette Hverv som i det foregaaende, hvad netop viser, at Tyverierne var Leg.

Blandt de Følelser, som kommer frem i disse Aar, er ogsaa den religiøse. Hos nogle kommer den tidlig. En af mine Studenterkammerater fortalte mig, at han i 14 Aars Alderen digtede Salmer. Hos andre kommer den sent. For mit eget Vedkommende husker jeg ganske bestemt, at Konfirmationen intet som helst betød for mig i religiøs Henseende — min religiøse Følelse kom først i 16 Aars Alderen, og jeg mindes tydeligt lange religiøse Samtaler med en noget ældre Kammerat fra den Tid. Der er ingen Tvivl

om, at der i de allerfleste Drenges eller unge Mænds Liv kommer en saadan religiøs Følelse, og at denne Følelse er særdeles ægte, ofte præget af stor Syndsfølelse. Det er nemlig et af de smukke Træk hos den unge i Pubertetsaarene, at han ikke har lært at gaa paa Akkord. En Handling er enten god eller ond -- ogsaa naar det drejer sig om hans egne. Men fra at konstatere og anerkende denne religiøse Følelse og saa til at mene, at nu skal den unge for hele Livet tage Standpunkt til Evighedsproblemerne, er der efter min Mening et stort Spring. For nogle Aar siden blev det offentlig fortalt, at nu var alle Eleverne paa en vis Skole her i Landet changed -- netop Elever i Overgangsalderen. Rektor og Lærere holdt Møde med dem, og der udveksledes Tanker og Meninger om de dybeste religiøse Spørgsmaal. Man handlede efter min Mening urigtigt mod disse unge ved at behandle dem som voksne. -- Lad Drengen i Overgangsalderen have Lov til at være Dreng uden det Ansvar for Følelser og Meninger, som den voksne har.

Før jeg omtaler det erotiske og det seksuelle, vil jeg prøve paa at forklare, hvad der her menes med disse Betegnelser. Vi er klare over, at Naturens Maal med Overgangsalderen er at gøre Individet brugbart til at forplante Slægten. Det erotiske forstaar vi da som det sjælelige og det seksuelle som det, der mere umiddelbart er knyttet til det kønslige.

Der vaagner hos Drengen en Længsel efter et Væsen, der kan udfylde et Savn, som er opstaaet hos ham -- en Længsel, der giver sig Udslag i en ubevidst Søgen. Til at begynde med vender denne Søgen sig oftest mod en af hans eget Køn. Der sluttes i denne Tid de varmeste Venskaber. Jeg har i Skolegaarden set Dreng, som bogstavelig talt altid legede sammen og ikke brød sig om nogen Trediemand. Disse Venskaber endes ofte brat, fordi den ene Part eller maaske begge følte sig skuffet. Det var ikke det, de søgte. Karakteristisk er det ogsaa, at det ydre i den Alder spiller en stor Rolle. Der kan opstaa Følelser, der ligner Forelskelser, uden at der kan siges at være noget sygt ved disse Følelser. Dog bør man naturligvis gøre sig klart, at nu er Tidspunktet inde, da den naturlige Længsel mod det andet Køn kan komme ud af sin Bane og ledes mod et Individ af samme Køn.

Men hvordan forholder nu Drengen i Pubertetsalderen sig til det andet Køn? Tilsyneladende ret afvisende i Begyndelsen. Det er som om han vil undgaa at komme i Uro.

Det betyder dog ikke, at hans Tankeverden ikke beskæftiger sig med Kvinder, for det gør den, og hans Samtale med Kammerater drejer sig ogsaa ofte om dem. Det er Smaaforelskelsernes Tid. Om den Alder gælder Vittigheden: »Han er trofast i Kærlighed, det er kun Genstanden, der skifter«. Naar der skal ske Tilnærmelser, gøres Kur, som der siges, sker dette undertiden paa de mærkeligste Maader. Om en Gymnasieelev fortælles det, at han paa Kælkebakken inviterede »hende« paa Kælketur og saa væltede hende af i den nærmeste Snedrive. En anden drev det kun til i Kirken at nidstirre sin udkaarne bagfra i Haab om, at hun skulde vende sig og se paa ham, for saa, naar dette endelig skete, sky at vende Blikket bort. — Men tit nøjes den unge med at drømme om hende uden at have Mod til at nærme sig, og kommer han saa endelig i Forbindelse med hende, opdager han maaske, at det slet ikke var hende, han drømte om, og saa kan han begynde at søge paany. Der er ingen Tvivl om, at disse erotiske Drømmerier betyder meget i den unges Liv og bidrager til den sjælelige Uro, som er et Særpræg for den unge i en vis Alder.

Der har i de senere Aar været talt og skrevet om det seksuelle. Hvor meget den unge burde vide? Om den unge burde være seksuel afholdende o. s. v. At Drengen nok skal faa Besked om det seksuelle, behøver man ikke at tvivle om. Spørgsmaalet er blot: Hvem skal give ham den. Hjemmet, Skolen eller en tilfældig fremmed. Spørgsmaalet bør ikke være, hvem det rettelig tilkommer som Pligt, men hvem der kan gøre det, saa det bliver bedst for Drengen. Hvis man tænker sig, at Skolen paatager sig Opgaven, rejser der sig den Vanskelighed, at Børn i samme Klasse langt fra er lige udviklede i seksuel Henseende, og kommer man for tidlig med Forklaringen, forstaar Drengen intet, saa skal der i alt Fald tages rent fysiologisk paa Sagen, og det er efter min Opfattelse ikke nok. Vi lærte i Skolen det 6. Bud, og Læreren talte længe om det. Men jeg, som da var i Skolens øverste Klasse, forstod ikke, hvad det egentlig drejede sig om. I den Henseende er Hjemmet bedre stillet, da man kan tage absolut Hensyn til den enkelte. At tale alt for meget og alt for ofte om dette Spørgsmaal er sikkert forkert. — Det er hændet, at man i Drengeforeninger, vel nok i bedste Mening, har talt saa grundigt om det, at Medlemmerne er blevet væk. Det var noget sært noget at tale om hele Tiden, sagde de.

Forskere er enige om, at de seksuelle Drifter helst skal

udvikle sig langsomt og derfor skal have Lov til at være uden Pirring. Man kan vel sige: »Ak ja, hvor er det muligt i en Kultur som vor! Se paa Boghandlervinduerne, se paa Biografernes Plakater!« Heldigvis er det da kun en Side af vor Kultur. Vi kan da pege paa, at der øves Gymnastik, der drives Sport, der bades, og alt dette er med til at give Kønslivet en langsom og sund Udvikling. Som et Led i disse Bestræbelser maa man ogsaa byde den nye Skolelov velkommen, der jo netop giver flere Timer med Sløjd, Gymnastik og Sport.

Men, vil man maaske sige, den seksuelle Drift er dog ingen Sygdom, den skal dog være der. Ja, men den kan udvikles, saa den unges Sjæleliv bliver sygt. Hvis det kommer saa vidt, at hans Tankeliv kun beskæftiger sig med dette, er han i Virkeligheden sjælelig syg, og forøvrigt medfører dette ogsaa en forkert social Indstilling, idet et saadant Menneske betragter Kvinden kun som Kønsvæsen.

Til Slut bliver saa Spørgsmaalet, hvordan Opdragelsen bør forholde sig over for Drengen i Pubertetsalderen. En grundig Udredning af Opdragelsens Maal og Midler kan der ikke blive Plads til, men et Par korte Bemærkninger i al Almindelighed. Er der nogen Tider Brug for Opdragerens Langmodighed og Optimisme, er det over for Drengene i denne Alder, og der er vist heller ingen Alder, hvor disse Egenskaber hos Opdrageren lønnes saa godt som i denne. Drengen ved nemlig ofte, at han er vanskelig, hvis han er det, og overfor en rolig Argumentation er han som Regel villig til at indrømme det forkerte og prøve igen. Hvis Faderen før Pubertetsalderen har haft Sønnens Fortrolighed, bør han søge at bevare den, selv om Forholdet mellem ham og Sønnen naturnødvendigt maa undergaa en Forandring i denne Periode. Der synes at være Fædre, som mener, at de kan klare deres Ansvar ved at melde Drengen ind i en eller anden Forening. Dette er naturligvis galt og kan undertiden ende paa en sørgelig Maade, hvad Aviserne af og til bringer Bud om. — Nej, Faderen bør følge sin Drengs Færd i Foreningen, dels gennem Sønnen selv, og dels ved at komme i personlig Forbindelse med Ledere og Drengens Kammerater. Selve Foreningen kan ikke være nogen Garanti. De sørgelige Tilfælde, vi kender af den Art, viser det tydeligt, selv om de heldigvis er sjældne.

I denne Alder, om ikke før, bør Opdrageren begynde at indvi Drengen i Selvopdragelsens vanskelige Kunst. Medens Barnet faar afgjort sin Sag med en Reprimande,

en Eftersidning, eller hvilke Metoder man nu bruger, bør Drengen i Overgangsalderen lære, at saa let slipper man ikke fra det i den voksnes Liv; men der drager Handlingerne Følger efter sig, som kan faa Betydning for hele Livet.

Jeg begyndte det psykologiske Afsnit med at sige, at den første Del af Pubertetstiden ofte kan være vanskelig at komme igennem. Men heldigvis har jeg ogsaa oplevet, at Drengene, som baade hjemme og i Skolen var noget af en Prøvelse, inden Udgangen af Skolen havde rettet sig fuldstændig, saa denne kunde give Vedkommende en glimrende anbefaling, fordi hans Opførsel bar Vidnesbyrd om, at han nu baade vilde og kunde gøre det rette. Den Slags Oplevelser bærer over mange Vanskeligheder og lærer en, at disse Vanskeligheder hos Drengene i Begyndelsen af Overgangsaaarene i al Almindelighed kun er af forbigaaende Art.

Litteraturhenvisninger:

- S. A. Tordrup: Børnepsykologi.
- Rektor Hunø: »Vor Ungdom« 1924.
- Poul Hertz: Sund Skoleungdom.
- Alfred Christiansen: De unges Sjæleliv i Overgangsaaarene.
- Hans Richert: Psychologie und Pädagogik der
Entwicklungsjahre.
- Hoffmann: Die Reifezeit.
- William Stern: Anfänge der Reifezeit.
- Hermann Küster: Erziehungsprobleme der Reifezeit.
- Edward Lehmann: Brydningstiden.

TALE VED ELEVFESTEN

28. NOVEMBER 1941

Af Kr. Kristensen

Mine Damer og Herrer!

Der er et gammelt Ord, der siger: »Indskrænket Kløgt er altid klar; men Visdom synes taaget«. Jeg maa derfor bede Dem undskylde, dersom der i det, jeg siger, skulde være et eller andet, som De har vanskeligt ved at forstaa. — Nu kender De Grunden

Dersom en udenforstaaende og derfor uforstaaende fik Lov at kigge indenfor i vore Forhold, som de er til daglig, og navnlig hvis han fik Lov at være her en Aften som denne, vilde han sikkert betegne Nr. Nissum Seminarium som »Stedet med de skønne, spildte Kræfter«, og en overfladisk Betragtning er tilbøjelig til at give ham Ret. — I alt Fald kan ingen komme udenom, at der findes Kræfter her paa Stedet. Det ser vi tydeligt ved Festen her i Aften. Og naar man ser det overordentlig smukke Arrangement og ved lidt om, hvad det har kostet af Arbejde, kan man ogsaa nok fristes til at spørge: »Er det ikke for meget, der bliver gjort ud af saadan en Fest? Er det ikke til en vis Grad skønne, spildte Kræfter?«

Men naar man taler med gamle Nissumitter, vil man lægge Mærke til, at netop de Minder, de helst opfrisker, er Minder fra Fester her paa Stedet. Og naar man er kommet i fjerde Klasse og er blevet baade ældet og nedbrudt af de mange Aars Slid, saa har man ogsaa en hel Række af dejlige Fester at se tilbage paa. Maaske faar da Festerne deres største Værdi derved, at de indgaar som en Del af det Helhedsbillede, vi danner os af Stedet her og tager med os herfra.

Og naar man taler om Nr. Nissum Seminarium som »Stedet med de skønne, spildte Kræfter«, kan man jo ikke godt undgaa ogsaa at komme til at tænke paa Lærerne, der Aaret igennem passer deres Arbejde troligt og hvert Aar

møder til Elevfest og faar alle deres Synder at vide. (Jeg synes for øvrigt det er Synd. De er jo da ogsaa en Slags Mennesker ligesom vi andre og fortjener derfor ogsaa en menneskelig Behandling). Og mon ikke nok Lærerne undertiden kommer til at tænke paa, om ikke det Arbejde, de gør, er spildt, naar de prøver paa at bibringe os noget af

Herolden indleder Festen

deres Viden og det tilsyneladende er som at slaa Vand paa en Gaas – et Billede, der dog ikke skal overføres allegorisk, hverken m. H. t. Gaasen eller Vandet, der som bekendt er det tyndeste af alt tyndt. – Men selv om de maaske ikke naaede at faa os saa meget lært, som de gerne vilde, saa har de dog en mægtig Betydning for os som Forbilleder, og vi vil sikkert senere ofte i en vanskelig Situation sige til os selv: »Hvad vilde nu den eller den af vore Lærere have gjort i dette Tilfælde?«

Jeg talte for nylig med en Mand, der har været her paa Seminariet for ikke saa forfærdelig lang Tid siden, og vi kom – selvfølgelig – til at tale om Seminariets Lærere. Saa sagde Manden om en af Lærerne: »Jeg vil aldrig glemme dette underlige Ansigt«. (Jeg skal ikke nævne, hvis det var). Men maaske kunde man benytte dette Ord som et Billede: Vi vil aldrig glemme vore Læreres Ansigter, hverken deres legemlige Ansigter eller – om man kan udtrykke det saadan – deres sjælelige Ansigter.

Der er forhaabentlig ingen, der har følt sig stødt af min

lidt respektløse Hentydning til Ansigtet, ellers har jeg et lille Ord som Balsam til Slut. — Jeg har det fra Lærer Hanssen, saa det skal nok passe — og det lyder som følger: Vi er alle, som Vorherre har skabt os, ja somme er endda endnu værre.

Men da det nu er sidste Gang, vi i fjerde Klasse er til

Gymnastiksalen lavet om til Festsal

Elevfest, vil vi gerne have Lov til at bringe Lærerne en Tak, en Tak navnlig for de Fester, vi har været med til sammen med Dem.

Lærerne leve!

AARET DER SVANDT

Af Forstander P. C. Gjelstrup

1941 blev det tredje Krigsjaar, men ikke det sidste; det bragte tværtimod en Udvidelse fra Stormagtskrig til Verdenskrig.

Med dette er den Farvetone givet, der har ligget over det svundne Aar. Det har ikke været nogen lys Tone; hvor skulde den under disse Forhold have kunnet være det. Forholdenes Tryk er stadig til Stede og føles vel efterhaanden mere og mere slidsomt.

Det mærkes i det rent praktiske: Dyr-
tid og Vareknaphed er taget en Grad til siden 1940. Man kan smile overbærende ad den, der klager over manglende Fernis og Gulvklude; men fik den smilende Skoen paa, skulde han nok føle, at den trykkede noget. Og tænk: nu er ogsaa Kaffen forbi; Julerationen blev den sidste! Eller de besværlige Trafikforhold, der igen i Aar har hindret Ranumkampe, Jubilæumsstævne for 25 Aars Dimittenderne osv. Vi er ved igen at komme til at bo afsides!

Disse Ting er mere eller mindre besværlige, men kan dog klares. Men hvad saa med Aandslivet? Ogsaa over dette føles et Tryk. Hvor dybt er den folkelige Vækkelse gaaet, den, der skulde gøre danske Kvinder og Mænd stille overfor Nationens Fejl og samtidig fylde dem med Kærlighed til Fædrelandet? Eller det kristelige Livs Fornyelse; høres der Susen af Regn?

Saadanne Spørgsmaal og Stemninger melder sig af sig selv ved et Tilbageskue paa det forløbne Aar; og saa er det nødvendigt at lytte til dem og give Agt paa Tidens manende Tale. Men ved Siden deraf trænger ogsaa andre Følelser og Kendsgerninger sig paa; heller ikke de maa

glemmes. Een Ting maa fremfor alt nævnes med den dybeste Taknemlighed: at Folkets Liv i det forløbne Aar har kunnet leves, og det, hvad enten vi ser paa Hjemmene eller Arbejdet.

Ogsaa paa Nr. Nissum Seminarium har Livet kunnet gaa sin rolige Gang. Der har ingen Forstyrrelser været, ingen særlig Sygdom i Elevernes Kreds, ingen Lærerskifter, heller ingen Forandring inden for Skolens Bestyrelse.

Heller ikke de sædvanlige store Lyspunkter i Arbejdet har manglet. Familien Porup i Velling har atter dette Aar taget imod II Klasse paa *Lejrskolebesøg*; *Thylærerne* har som Aaret før lukket Hjem og Skoler op for III Klasse, der senere ogsaa fik Lov at aflægge det sædvanlige Skolebesøg paa *Lemvig Kommuneskole*. Ogsaa et Biblioteksbesøg i Lemvig og enkelte Ekskursioner — dog ikke saa mange som ellers — kan nævnes.

Vi har ogsaa kunnet fejre *de traditionelle Fester* og haft megen Glæde af dem; det var, som der just paa den mørke Tidsbaggrund var en særlig Trang til at mødes og finde Befrielse gennem Samværet; og der blev stræbt efter, at Festerne kunde have det rette, til Tiden svarende Præg. Der var først Foraarskoncerten sidst i Marts og Dimissionsfesten 5. Juli, hvor vi havde den Glæde at se saa stort et Antal Deltagere — 66 — fra Dimittendernes Hjem som aldrig før; saa godt som alle de 31 Hjem var repræsenteret. Efter Sommerferien kom den sædvanlige Bestyrelsesfest i September og derefter lige før Efteraarsferien Genbesøg af Lærerne fra Thy og i Lemvig. Ved den Lejlighed hørte vi først Adam Poulsen fortælle om og læse op af Johan Ludvig Runeberg; derefter var der paa Borgen arrangeret et beskedent Maaltid Smørrebrød for de tilrejsende Gæster samt IV Klasse og Seminariets Lærere; det blev et meget hyggeligt Samvær, hvor kun Tiden, takket være de vanskelige Trafikforhold, slog altfor knapt til; Tilslutningen var ogsaa glædelig stor: ca. 25 fra Lemvig og over 40 fra 15 af de 16 Skoler, der havde modtaget Elever. Ved denne Tid faldt ogsaa Sportskampe med Struer Gymnasium; saadanne Kampe tør vel nok regnes med til Festerne, hvad enten de indbringer Sejre eller Nederlag. Det var første Gang, Seminariet kæmpede mod det nye Gymnasium i Struer; og det blev en god Erstatning for Ranumkampen. Endelig maa nævnes Efteraarssæsonens to store Begivenheder: Elevfesten og Julefesten. Ved den første var Gymnastiksalen paa det festligste omdannet til Riddersalen paa Børglum.

kloster; og dette Motiv var hele Festen afstemt efter; det blev en meget smuk Aften, som Komiteen med dens Formand, Møller Nielsen i III Klasse, havde megen Ære af. Det samme gjaldt KFUM og K's Julefest; den lededes af KFUM's Formand, Mølgaard Laustsen i III Kl.; Sognepræst Verner Hansen, Vejrum, talte.

Naar hertil føjes, at vore Foreninger – Foredragsforeningen og KFUM og K samt Missionsforeningen – som sædvanlig har sørget for en Række *Foredrag og Møder* Aaret igennem, vil det ses, at der har været budt paa ikke saa ganske lidt til at bryde det daglige Arbejdes Ensformighed, hvilket jo ogsaa er baade naturligt og nødvendigt. Dertil har endnu bidraget forskellige »hjemlige Aftener«, hvor en eller anden af Lærerne her har været samlet med de hjemmeværende Elever i Biblioteket for at skabe lidt Hygge en ledig Aften; endelig har vi som forrige Aar kunnet mødes nogle Gange med Sognet til Fællessang.

De forskellige *Eksaminer* er gaaet godt; alle bestod, baade til I og II Del. Der blev som før nævnt dimitteret 31; de bestod saaledes: 3 fik mg+, 11 mg, 14 mg÷ og 3 g+. Ved I Del var Resultatet: 2 ug÷, 3 mg+, 12 mg, 10 mg÷, 2 g+ og 2 g. Ved Optagelsen til I Klasse var der 51 Aspiranter, hvoraf optoges 4 uden Prøve, medens der var 47 til Prøve; af dem bestod 42, hvoraf optoges 26.

Hvad *Elevtallet* angaar, har atter i det forløbne Aar alle Klasser været fulde. Det samlede Elevtal i de fire Seminarieklasser var ved Nytaar 1942 123, hvortil kom 43 i Forberedelsesklassen, ialt 166. De tilsvarende Tal Aaret før var 125 og 40, ialt 165. Præparandtallet viser den stadig store Tilgang; der har endog med Hensyn til den nuværende Forberedelsesklasse maattet siges Nej til en Række Henvendelser om Optagelse; det er, saa vidt jeg mindes, første Gang, det har været nødvendigt. Tilsvarende stor er vistnok Tilgangen ved andre Seminarier, og dette Forhold hænger vel sammen med, at det er vanskeligt at skaffe unge Mennesker i Stilling for Tiden.

Statsunderstøttelsen til herværende Elever udgjorde for dette Skoleaar 13.000 Kr., der fordeltes i Efteraaret med 55 Portioner til Elever i IV, III og II Klasse. Der var 3 Portioner à 350 Kr., 4 à 300 Kr., 23 à 250 Kr. og 25 à 200 Kr. Af *Gerickes Legat* har 6 Elever opnaaet hver 200 Kr.; af *Dansk Studiefond* har 4 faaet tilstaaet Laan paa tilsammen 1700 Kr. Desuden har enkelte opnaaet andre Legater. *Ad. L. Hansens Legat* er uddelt til Herman Møller Jensen og

Kr. Kristensen, hver med 77,96 Kr., medens Frk. Lis Nørskov Lauritsen, IV Kl. har faaet *cand. Strøms Legat* (90 Kr.); det er anden Gang, *cand. Strøms Legat* har kunnet uddeles.

Af særlige Begivenheder har Aaret ingen bragt Seminarier, naar der ses bort fra Tidens mægtige Hændelser, som vi alle er fælles om. Derimod er i det stille den Begivenhed, som vi haaber skal blive den overskyggende i 1942, paa forskellig Maade blevet forberedt, nemlig *Seminariets 50 Aars Jubilæum*. Blandt andet er Tidspunktet blevet lagt. Der var først tænkt paa den 30. August, som er selve 50 Aars Dagen for den første I Klasses Start. Det viste sig imidlertid, at en Del gamle Elever nærede Betænkeligheder ved dette Tidspunkt; efter nye Forhandlinger indenfor Lærerraadet og derefter indenfor Bestyrelsen blev det saa bestemt at henlægge Festen til 3. Pinsedag, Tirsdag den 26. Maj. Denne Dag vil jo desværre sikkert ogsaa være ubekvem for nogle; men blandt de foreliggende Muligheder viste dette Tidspunkt sig at være det, man maatte anse for det bedste til at samle saa mange gamle Elever som muligt. 25 Aars Festen i 1917 og 40 Aars Stævnet i 1932 blev da ogsaa afholdt omkring Pinse; denne Aarstid har altsaa gode Traditioner for sig. Hovedlinjerne for Dagen er allerede trukket op; bl. a. har Undervisningsministeren, Statskon-sulenten og Biskop Malmstrøm lovet at komme. Der vil snart fremkomme nærmere Meddelelse i »Dæmring«; maa-ske kommer den foran Aarbogen; dog vil jeg gerne ogsaa her i Aarbogen berøre Sagen og tilskynde alle dens Læsere til at sætte noget ind paa trods alle Vanskeligheder at komme og virke for at faa andre med. Vi haaber, at der ingen Forhindring skal blive for at faa vor Fest; og vi har den Tro, at Dagen, om vi faar Lov til at faa den, skal blive en stor Oplevelse for alle vort gamle Seminariums Venner og nedkalde rig Velsignelse fra Gud over dets Fremtid.

Derfor: *Paa Gensyn 26. Maj!*

DIMITTENDERNE 1941

Ellen Margrete Bangsgaard, født 3. November 1919 i Hundborg. Datter af Mejeribestyrer Poul T. Bangsgaard, Hundborg. Hovedkarakter: mg? (6,05).

Olaf Kristen Bendtsen, født 1. Marts 1919 i Ølby. Søn af Gaardejer Søren Chr. Bendtsen, Ølby. Hovedkarakter: mg? (6,43).

Karl Børge Borum, født 30. Maj 1914 i Fabjerg. Søn af Gaardejer Kr. J. Borum, Fabjerg. Hovedkarakter: g× (5,68).

Ester Marie Agger Christensen, født 26. Maj 1917 i Gudum. Datter af Murer Johs. Hoelgaard Christensen, Nr. Nissum. Hovedkarakter: mg? (6,44).

Margrethe Christensen, født 19. Januar 1910 i Hvam. Datter af Gaardejer J. C. Christensen, Hvam. Hovedkarakter: mg (6,67).

Christian Rahbek Christoffersen, født 10. Februar 1919 i Astrup. Søn af afd. Lærer Vald. S. Christoffersen, Astrup. Hovedkarakter: mg (6,67).

Rasmus Walther Fosgaard, født 24. April 1917 i Toksvad. Søn af Parcellist H. Chr. Fosgaard, Gjødstrup. Hovedkarakter: mg? (6,54).

Ernst Christian Vandborg Fuursted, født 30. November 1919 i Vinding. Søn af Lærer S. C. Fuursted, Agerfeld. Hovedkarakter: g× (5,97).

Jens Bjørndal Graversen, født 18. April 1917 i Bedsted. Søn af Boelsmand Martin Graversen, Søndbjerg. Hovedkarakter: mg? (6,30).

Ellen Marie Holm, født 21. September 1916 i Hørsted. Datter af Gaardejer Christoffer N. Holm, Hørsted. Hovedkarakter: mg? (6,27).

Svend Aage Houlind, født 15. April 1920 i Houe. Søn af Gaardejer S. Houlind, Houe. Hovedkarakter: mg? (6,08).

Abel Lorens Hørup, født 26. Juni 1915 i Elsborg. Søn af Boelsmand Anders Hørup, Elsborg. Hovedkarakter: mg? (6,13).

Ellen Nathalie Ilkjær, født 19. Juli 1914 i Hurup. Datter af Gaardejer Chr. Ilkjær, Hellerød. Hovedkarakter: mg (7,11).

Niels Hove Jacobsen, født 16. April 1918 i Snedsted. Søn af Sadelmager Chr. Jacobsen, Sjørring. Hovedkarakter: mg? (6,27).

Svend Aage Jensen, født 20. November 1918 i Snedsted. Søn af Bagermester A. K. Jensen, Uglev. Hovedkarakter: mg (7,00).

Ingrid Koch, født 11. April 1916 i Lemvig. Datter af Gaardejer P. S. Koch, Lemvig. Hovedkarakter: mg? (6,47).

Kirstine Krarup, født 27. Maj 1916 i Nees. Datter af Gaardejer Kr. Krarup, Nees. Hovedkarakter: mg? (6,06).

Vagn Raahede Kristensen, født 10. Marts 1920 i Asp. Søn af Lærer Johs. Kristensen, Asp. Hovedkarakter: mg (6,92).

Magda Othilie Klemensen Larsen, født 15. December 1912 i Fabjerg. Datter af Mads K. Klemensen Larsen, Fabjerg. Hovedkarakter: mg (6,97).

Niels Andreas Klemensen Larsen, født 21. April 1914 i Fabjerg. Søn af Mads K. Klemensen Larsen, Fabjerg. Hovedkarakter: g× (5,90).

Inge Skinderholm Mortensen, født 2. August 1919 i Herning. Datter af Købmand M. P. Mortensen, Herning. Hovedkarakter: mg? (6,42).

Jenny Nielsine Navntoft, født 12. Maj 1918 i Romlund. Datter af Gaardejer Kr. P. Navntoft, Romlund. Hovedkarakter: mg (6,68).

Einar Nielsen, født 11. Maj 1917 i Grønbjerg. Søn af Gaardejer Mathias Nielsen, Grønbjerg. Hovedkarakter: mg× (7,22).

Jens Peter Nielsen, født 22. Maj 1919 i Borbjerg. Søn af Landpost J. Nielsen, Borbjerg. Hovedkarakter: mg? (6,54).

Inger Ovesen Nygaard, født 21. November 1919 i Lemvig. Datter af Overlærer Ove C. Nygaard, Lemvig. Hovedkarakter: mg× (7,26).

Helga Margrete Nyholm, født 17. Januar 1919 i Hammel. Datter af Indremissionær N. N. Nyholm, Aalborg. Hovedkarakter: mg× (7,21).

Børge Risom Pedersen, født 29. September 1919 i Holstebro. Søn af Læderhandler G. A. Pedersen, Struer. Hovedkarakter: mg (6,97).

Ingrid Pinholt Rønn, født 26. December 1918 i Houe. Datter af Teglværksejer Knud Th. Rønn, Strande. Hovedkarakter: mg (6,85).

Kristian Schriver, født 24. September 1917 i Iller. Søn af Lærer Iver Schriver, Fabjerg. Hovedkarakter: mg (6,68).

Rosa Kathrine Serup, født 17. Oktober 1919 i Vejerslev. Datter af Gaardejer Johs. Chr. Serup, Sillerslev. Hovedkarakter: mg? (6,41).

Erna Marie Lundsby Thorsen, født 11. Februar 1918 i Harboøre. Datter af Førstelærer Anton Thorsen, Ryde. Hovedkarakter: mg (6,74).

1. Række: Ellen Holm, Ingrid Koch, Lærer Jensen, Lærer Nissen, Fru Nissen, Lærer Koch, Fru Koch.
2. Række: Fru Nielsen, Pastor Nielsen, Lektor Borch, Kaalund-Jørgensen, Frk. Gjelstrup, Forstander Gjelstrup, Frk. Nielsen, Fru Sørensen, Lærer Sørensen, Fru Kirkegaard, Lærer Kirkegaard, Fru Hejbøl, Lærer Hejbøl, Frk. Jensen.
3. Række: Lærer Christensen, Fru Christensen, Jenny Navntoft, Erna Thorsen, Ingrid Rønn, Margrethe Christensen, Magda Klemensen, Ester M. Christensen, Inger Mortensen, Ellen Bangsgaard, Inger Nygaard, Kirstine Krarup, Rosa Serup, Helga Nyholm, Ellen Ilkjær, Fru Berg, Lærer Berg, Frk. Poulsen, Frk. Paarup, Frk. Larsen, Kristian Schriver.
4. Række: Abel Hørup, Vagn Raahede, C. Rahbek Christoffersen, Børge R. Pedersen, Rasmus Fosgaard, Ernst Fauerted, Børge Borum, Einar Nielsen, N. Hove Jacobsen, Sv. Aage Houllind, J. P. Nielsen, Niels Klemensen, Sv. Aage Jensen, Olaf Bendtsen, J. Bjørndal Graversen.

AF AARETS DAGBOG

EFTER »DÆMRING«

- Ansættelser og Udnævnelser.**
- 11 *M. P. Mikkelsen*, Grædstrup, Overlærer i Grædstrup.
- 14 *L. C. Brejl*, Tønder, Forstander f. Kronprinsesse Ingrid's Ferie-hjem for sønderjyske Børn i Bøgebjerg v. Kerteminde og Forst. f. Handelsskolen i Tønder.
- 17 *Søren Jensen* Overlærer v. Stolpedalskolen i Hasseris.
- *Magister S. A. Tordrup* Skolepsykolog v. Gentofte Skolevæsen.
- 20 *Frede Hansen*, Lærer v. Tønder Seminarium.
- 21 *Andreas Jørgensen* beskikket t. Sognepræst v. Aalholm Kirke April 1941; 1942 ansat som Landssekretær f. Københavns Kirkefond.
- 25 *Viggo Jensen* k. t. Førstelærer i Humlum.
- 27 *N. A. Konradsen* k. t. Andenlærer i Rørdal.
- 29 *A. M. Søndberg*, Forst. f. Op-tagelses- og Læringshjemmet »Solhjem« v. Haslev. 1. Maj.
- 31 *Alfred Ritmann* k. t. Lærer i Frederikshavn.
- 32 *S. A. Juul* k. t. Førstelærer i Pedersker, Bornholm.
- 33 *Gert Poulsen* k. t. Lærer v. Thyborøn Skole.
- *W. Sinkbæk* Timclærer i Aalborg.
- *Johs. Whitz* Timelærer i Arden.
- 35 *J. O. B. Østergaard* k. t. Ene-lærer i Manstrup.
- 37 *Erik Kr. Eriksen* k. t. Første-lærer ved Lem Stationsskole.
- *Hartvig Eriksen* k. t. Ene-lærer i Melholt.
- *P. Nørby Kristensen* f. ansat i Rønbjerg.
- *Skov Madsen* k. t. Førstelærer i Stadil.
- *Axel Nielsen* f. ansat v. Sect. Hansgades Kommuneskole i København.
- *Bang Nørgaard* k. t. Førstelærer i Fiskbæk.
- 38 *J. J. Albrechtsen* Asp. i Ene-lærerembedet i Fjaldene.
- *Evald P. Grøngaard* k. t. Lærer i Holsted.
- *Frants Hyldahl* k. t. Lærer i Mejls.
- *Jens Jensen* Asp. i V. Hassing.
- *Erna Elisabeth Sørensen* f. ansat i Lærerindeemb. i Hvilsum.
- *Ingvar Th. Thise* k. t. Ene-lærer i Almstok.
- *Chr. Touborg* Asp. i Viborg.
- 39 *Anna Albrechtsen* Timelærerinde i Gladsakse.
- *Erik Christensen* f. Vikar i Aalborg.
- *Helga Larsen* Asp. i Lomborg.
- 40 *K. K. Boe* Asp. i Lærerembedet i Byrum.
- 41 *Ellen Bangsgaard* Asp. i Egebjerg.
- *Erna Thorsen* Asp. i Tjørring.

Afsked.

98 *Pastor J. Andreassen*, Hø-Oksby, fra 30. November.

- 00 *Niels A. Jensen*, Marstal, m. P. fra 31. Marts.
 — *Anton Nielsen*, Humlum, m. P. fra 30. September.
 01 *Laust Jensen*, Vejrup ø. Skole, m. P. fra 31. Maj.
 36 *Else Marie Kristiansen*, Sæby, fra 30. Juni.

Døde.

- 98 *J. M. Petersen*, Ødis, 23. Marts.
 00 *Carl Jensen*, tidligere Bangsbostrand, 29. Marts.
 01 *L. M. Haislund*.
 08 *A. P. Christensen*, Tømmerby.
 28 *D. M. Jensen*.
 33 *P. Mortensens Enke, Ellen Kathrine Mortensen*, 2. Januar.

Bryllup.

- 27 *P. Andersen*.
 28 *H. W. Krogh* og Frk. *Edith Knudsen*.
 35 *E. Madsen* og Frk. *Ida Larsen*.
 37 Frk. *Annagerda Nørgaard* og Elektriker *Knud Knudsen*, Nibe.
 38 *H. Houlberg* og Frk. *Idun Flint* (39).
 — *Jens Jensen* og Frk. *Ellen K. Thomsen* (38).
 — *Chr. Touborg* og Frk. *Lis Hegnet Jensen*.

Sølvbryllup og Jubilæum.

- 02 *A. Aagaard Poulsen* Sølvbryllup $5/13$ 40.
 06 *H. P. Larsen* 25 Aar i Bjert.
 07 *Andersen Mølgaard* Sølvbryllup $12/10$.
 09 *P. C. Ballerup* 25 Aar i Nr. Lem v. Skive.
 — *A. C. Thøgersen* 25 Aar i Gudme $1/1$ 41.
 13 *Aage Jensen* Sølvbryllup $18/11$.
 — *L. Sjøstrup*, Agersted, Sølvbryllup $30/12$ 40.
 14 *Martin Iversen*, Saustrup Drengehjem, Sølvbryllup.
 15 *N. F. Hansen* 25 Aar i Sindal.

Eksaminer.

- 27 *Sv. Sørensen*, Tillægsprøve i Tysk og Svømmelærereksamen.
 28 *E. Frisch Christensen* Faglærer-eksamen i Dansk.
 30 *Johs. Andersen*, Ørum, Tillægsprøve i Engelsk.
 — *L. P. Andersen*, Blenstrup, Sløjdlærereksamen.
 38 *Chr. Touborg* Sløjdlærereksamen.
 39 *N. O. Dusgaard Nielsen* Tillægsprøve i Svensk.

Aarskursus.

- 23 *Marie Harboe Andersen*, Valby.
 — *Margrete Bjerrehus Petersen*, Gjettrup.
 27 *J. Bachmann Olesen*, Rubjerg.
 30 *P. K. Larsen*, Vallensbæk.
 33 *Agnes Vestergaard*, Lem v. Tarm.

Bøger.

- 98 *J. Andreassen*: »Danmarks sidste straataekte Kirke« og »Fra Eventyrets Land«.
 10 *Niels Holbak*: »Imeldsgolaw«.
 15 *Ernst Folmann*: »Han satte Kursen«.
 26 *A. C. Nielsen* en Bog om Sudanmissionen: »Blomstre som en Rosengård«.

Repræsentanter for D. L. F.

- 09 *Johs. Dahl*, Vordingborg.
 10 *J. Vestergaard Jacobsen*, Løvel.
 13 *Ingv. Mosegaard*, Rom.
 14 *P. M. Pedersen*, Lemvig.
 16 *L. J. Nielsen*, Rurup.
 19 *A. Kr. Frederiksen*.
 — *Henrik Bruun*, Sdr. Vilstrup.
 21 *C. Korsgaard*, Astrup.
 — *Chr. Jensen*, Branderup.
 25 *Laurids Nielsen*, Tjørring.
 27 *C. Schaarup Jensen*, Alkestrup.
 33 *Johs. Ulnitz*, Aalborg.

Andet.

- 97 *P. Ramskov*, Evetofte, er blevet Dannebrogsmænd.
- 02 *A. C. Hoppe* udn. til Ridder af Dannebrog.
- 12 *Chr. Vinther* Medlem af Bestyrelsen for »Nyt dansk Litteraturselskab«.
- 17 *Munk Poulsen*, Herning, i Bestyrelsen f. Herning og Omegns Lærerkreds.
- 27 *Axel Nielsen* Navneforandring til *Beck Nielsen*.
- *J. M. Søgaard* Formand f. Søndankreds i Hjørdemaal.
- 29 *A. M. Søndberg* Formand f. »Kristelig Forening til Børns Redning«.

1941